

**UCHWAŁA NR 65/18
RADY MIEJSKIEJ W STRZEGOMIU**

z dnia 27 września 2018 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Strzegom 2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018r., poz. 994 z póź. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwoju Gminy Strzegom 2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Strzegomia.

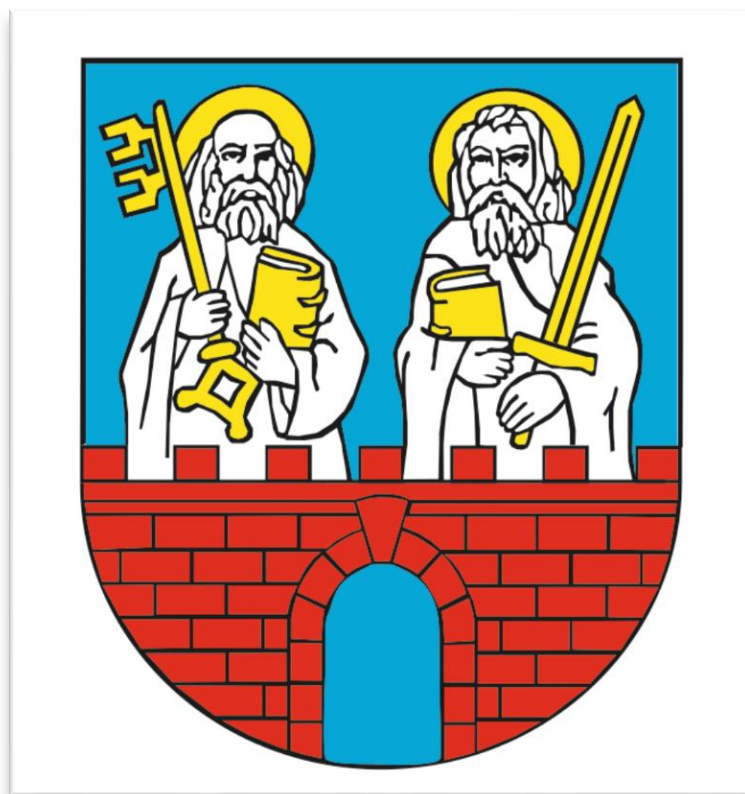
§ 3. Traci moc uchwała Nr 73/10 Rady Miejskiej w Strzegomiu z dnia 27 października 2010r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom na lata 2010-2020.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Strzegomiu

Tomasz Marczak

Załącznik do uchwały Nr 65/18
Rady Miejskiej w Strzegomiu
z dnia 27 września 2018 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY STRZEGOM 2030

Wrzesień 2018

WPROWADZENIE

Strategia rozwoju jest jednym z najważniejszych dokumentów określających kierunki rozwoju jednostek samorządu terytorialnego w sferze społecznej, przestrzennej i gospodarczej. Strategia określa priorytety rozwoju, które wdrażane przez władze samorządowe, partnerów gospodarczych i społecznych powinny doprowadzić do osiągnięcia zakładanych celów. Podstawę prawną do zatwierdzenia i wdrażania strategii przez gminy w Polskim systemie prawnym przyjęto w ustawie o samorządzie gminnym (*Dz.U. 2018 poz. 1307*) oraz ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (*Dz.U. 2018 poz. 994*).

Strategia Rozwoju Gminy Strzegom została przygotowana z wykorzystaniem metodologii partycypacyjno-eksperckiej. W trakcie prac na dokumencie zapewniono aktywny udział społeczności lokalnej poprzez badania ankietowe, warsztaty konsultacyjne oraz konsultacje społeczne dokumentu. Udział ekspertów polegał na przygotowaniu analizy sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, moderowaniu warsztatów oraz redakcji dokumentu. Przy przygotowaniu diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej podstawowym źródłem informacji były dane udostępniane przez Główny Urząd Statystyczny. W celu zapewnienia spójności analizy przyjęto, że podstawowym okresem odniesienia będzie rok 2016. Taki model przygotowania Strategii łączy atuty potencjału mieszkańców zaangażowanych w życie społeczne i gospodarcze w gminie z wiedzą i doświadczeniem ekspertów.

Dokument Strategii wyznacza najważniejsze kierunki działań, które umożliwią skuteczne rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów oraz wzmacnianie zidentyfikowanych potencjałów Gminy Strzegom w celu poprawy jakości życia mieszkańców.

Kluczową rolę w procesie realizacji Strategii odegrają jednostki organizacyjne Gminy Strzegom. Jednak dla skutecznego wdrażania celów Strategii niezbędne będzie zaangażowanie w ten proces społeczności lokalnej, partnerów społeczno-gospodarczych takich jak organizacje pozarządowe, organizacje zrzeszające pracodawców i pracowników, przedsiębiorców, lokalnych działaczy i społeczników.

SPIS TREŚCI

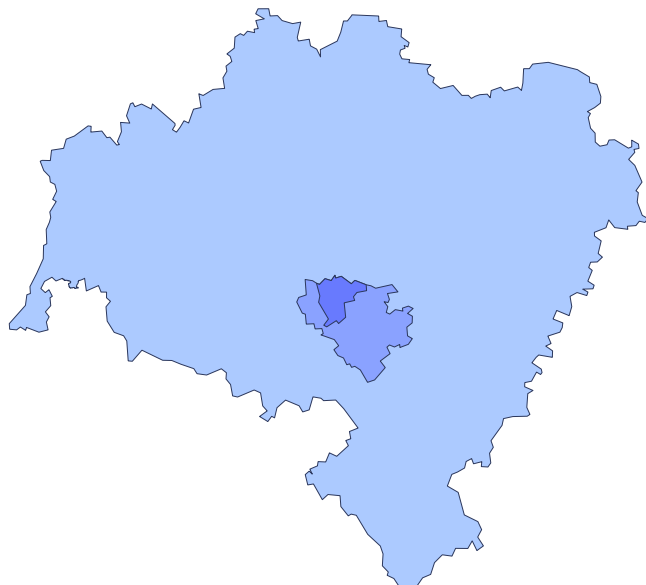
WPROWADZENIE	1
SPIS TREŚCI	2
ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY	3
PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	3
ANALIZA SPOŁECZNA	6
ANALIZA GOSPODARCZA	30
ANALIZA INFRASTRUKTURALNA	41
ANALIZA SWOT	55
WIZJA	58
CELE, PRIORYTETY, DZIAŁANIA	60
CEL STRATEGICZNY 1. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY NA ENDOGENNYM POTENCJALE, WSPOMAGANY ZEWNĘTRZNYMI INWESTYCJAMI I ŹRÓDŁAMI FINANSOWYMI	60
CEL STRATEGICZNY 2. WZROST POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY	67
CEL STRATEGICZNY 3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I POPRAWA SPÓJNOŚCI PRZESTRZENNEJ GMINY	75
ZGODNOŚĆ CELÓW STRATEGII Z NADRZĘDNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	82
ZAŁOŻENIA SYSTEMU REALIZACJI STRATEGII	83
PARTYCYPACJA SPOŁECZNA	90
ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	93
SPIS TABEL	95
SPIS RYSUNKÓW	95

ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY

PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE GMINY

Gmina Strzegom jest gminą miejsko-wiejską położoną w województwie dolnośląskim, w powiecie świdnickim. Gmina sąsiaduje z gminami Jaworzyna Śląska i Żarów od wschodu, miastem Świebodzice od południa, gminą Dobromierz od zachodu oraz gminami Mściwojów i Udanin od północy.

Rysunek 1. Położenie gminy Strzegom na tle województwa dolnośląskiego i powiatu świdnickiego.

Powierzchnia Gminy wynosi 144,6 km². W skład gminy wchodzi: miasto Strzegom oraz 22 wsie (Bartoszków, Goczałków, Goczałków Górny, Godzieszówek, Granica, Graniczna, Grochotów, Jarosów, Kostrza, Modłecin, Międzyrzecze, Morawa, Olszany, Rogoźnica, Rusko, Skarżyce, Stanowice, Stawiska, Tomkowice, Wieśnica, Żelazów, Żółkiewka).

W 2016 r. gminę zamieszkiwało ok. 26,2 tys. mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosiła średnio 184 osoby/na km².

Największą miejscowością w gminie jest miasto Strzegom, pełniące funkcję lokalnego centrum, w którym zlokalizowana jest administracja gminna, instytucje publiczne oraz instytucje otoczenia biznesu. Poza Strzegomiem największymi miejscowościami na terenie gminy są: Jarosów, Goczałków, Stanowice i Olszany.

Strzegom położony jest w pobliżu węzła kolejowego w Jaworzynie Śląskiej, skąd jest połączenie w kierunku: Wrocławia, Warszawy, Białegostoku, Krakowa, Poznania, Jeleniej Góry oraz innych

miast. Bezpośrednie połączenie kolejowe posiada Strzegom z Jaworzyną Śląską, Legnicą, Dzierżoniowem, Kamieńcem Ząbkowickim, Kłodzkiem i Kudową Zdrój.

UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE

Charakterystyczny dla gminy Strzegom krajobraz kształtują czynne wyrobiska kamieniołomów, usytuowane na zachód od Strzegomia oraz nieczynne wyrobiska wypełnione wodą i porośnięte roślinnością, stanowiące z jednej strony swego rodzaju atrakcję turystyczną, a z drugiej wymagają podjęcia rekultywacji.

Większą część powierzchni gminy Strzegom zajmują utwory czwartorzędowe występujące w południowej i wschodniej części obszaru. Pochodzą one ze zlodowacenia bałtyckiego i środkowo-polskiego. Zalicza się tu piaski i żwiry moren czołowych, gliny zwałowe oraz piaski i żwiry fluwioglacjalne. W dolinach rzecznych występują osady eluwialne w postaci stożków napływowych zbudowanych ze żwirów, piasków i mułów.

Wzgórza Strzegomskie zbudowane są ze skał krystalicznych i metamorficznych oraz młodopaleozoicznej intruzji granitowej. Największe powierzchnie, zwłaszcza w północnej części gminy stanowią granity strzegomskie.

Obniżenie Podsudeckie wypełnione jest osadami trzeciorzędowymi i plejstoceniowymi stadiu Odry. Osady trzeciorzędowe to przeważnie ility i piaski, natomiast czwartorzędowe to mady i piaski rzeczne, piaski i żwiry glin zwałowych oraz lessy.

Klimat gminy kształtuje się nieco odmiennie niż na pozostałych obszarach Dolnego Śląska, stąd można mówić nawet o swoistym mikroklimacie, obejmującym szczególnie Górę Krzyżową, którą porasta niespotykana w tej strefie ciepłolubna roślinność.

Z jednej strony oddziałują na niego wiatry południowo-zachodnie z kierunku Gór Sowich i Karkonoszy, a przede wszystkim charakterystyczny dla Sudetów i Dolnego Śląska wiatr, zwany fenem. Na północną stronę Sudetów przedostaje się on jako prąd suchy i bardzo ciepły.

Jednocześnie cechą charakterystyczną całego dorzecza Odry jest przewaga występujących tu deszczów letnich, przy czym ich udział w ogólnej ilości opadów waha się od 55 do 70%. Powodują to przechodzące przez Bramę Morawską na Przedgórze Sudeckie masy wilgotnego powietrza.

Ze względu na specyficzne podłoże geologiczne (skały bazaltowe) okolice Strzegomia znajdują się w obszarze najniższej gęstości sieci rzecznej na Dolnym Śląsku, co ma swoje konsekwencje w dostępie do wody. Samo miasto usytuowane jest na lewym brzegu Strzegomki, jednej z rzek Przedgórze Sudeckiego, stanowiącej lewobrzeżny dopływ Bystrzycy. Jej źródła znajdują się w Górach Wałbrzyskich w pobliżu wsi Nowe Bogaczowice, na wysokości około 600 m n.p.m., stąd jest to rzeka o wybitnie górskim i niespokojnym charakterze. Na terenie gminy Strzegom występują obszary prawnie chronione, które jednak zajmują relatywnie małą powierzchnię. Z danych GUS wynika, że jest to 150 ha. Jednocześnie na obszarze gminy znajdują się 23 pomniki przyrody.

ANALIZA SPOŁECZNA

DEMOGRAFIA

Liczba mieszkańców w gminie Strzegom na przestrzeni ostatnich czterech lat (2014 – 2017) systematycznie się zmniejszała. Według danych gminnych na koniec 2017 r. na stałe w gminie mieszkało 25 579 osób. W porównaniu do 2014 r. liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 3,1% (821 osób). Warto przy tym podkreślić, że problem zmniejszania się liczby ludności dotyczył zarówno Strzegomia, jak i w przeważającej większości wchodzących w skład gminy obszarów wiejskich. Przy czym na obszarach wiejskich proces ten z reguły zachodził wolniej. W prawdzie, jak wynika z danych GUS w 2016 r. zjawisko to występowało również w sąsiednich gminach powiatu świdnickiego, to jednak w gminach tych proces ten przebiegał wolniej (Świebodzice – 1,7%, Jaworzyna Śląska – 1,2%, Dobromierz – 1,1%, Żarów – 0,7%).

Analizując przemiany demograficzne w gminie Strzegom, można zauważyć, że problem depopulacji wystąpił we wszystkich największych miejscowościach, a mianowicie w Strzegomiu (-3,5%), Jaroszowie (-4,5%), Goczałkowie (-1,6%) i Stanowicach (-3,5%).

Tabela 1. Ludność (mieszkańcy stali) w gminie Strzegom stan na 31.XII.

Gmina	2014	2015	2016	2017	2014 =100
Gmina Strzegom	26400	26122	25762	25579	96,9
Strzegom	16414	16226	16011	15839	96,5
Bartoszków	210	215	217	216	102,9
Goczałków	1308	1295	1276	1287	98,4
Goczałków Górny	250	250	246	247	98,8
Godzieszówek	155	156	159	161	103,9
Granica	225	224	226	230	102,2
Graniczna	144	141	149	157	109,0
Grochotów	100	96	96	98	98,0
Jarosów	1992	1974	1916	1902	95,5
Kostrza	702	691	671	668	95,2
Międzyrzecze	256	253	248	251	98,0
Modłęczin	304	296	289	286	94,1
Morawa	173	173	160	161	93,1
Olszany	950	939	930	934	98,3
Rogoźnica	713	719	711	701	98,3

Rusko	382	374	371	376	98,4
Skarżyce	65	63	65	65	100,0
Stanowice	1025	1010	992	989	96,5
Stawiska	76	75	75	74	97,4
Tomkowice	344	348	337	333	96,8
Wieśnica	102	99	100	102	100,0
Żelazów	187	185	186	182	97,3
Żółkiewka	323	320	321	320	99,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Strzegom.

Przyczyn powyższego stanu rzeczy upatrywać należy w utrzymującym się ujemnym przyroście naturalnym oraz w ujemnym saldzie migracji wewnętrznych i zagranicznych.

W strukturze ludności zauważa się nieznaczne odchylenia od stanu równowagi między liczebnością kobiet i mężczyzn. Na przestrzeni badanego okresu współczynnik feminizacji (kobiety na 100 mężczyzn) kształtował się rok rocznie na poziomie 105.¹ Wynika to przede wszystkim z dłuższego trwania życia kobiet, co znajduje potwierdzenie w danych GUS dotyczących liczby mężczyzn i kobiet w wieku powyżej 60 lat.

Kluczowymi czynnikami kształtującymi bilans ludnościowy gminy i jej profil demograficzny są przede wszystkim: ruch naturalny (urodzenia i zgony) oraz procesy migracyjne.

W 2016 r. w porównaniu z 2012 r. w gminie Strzegom nastąpił spadek liczby urodzeń. Jednocześnie w latach 2012-2016 zwiększyła się liczba zgonów. W rezultacie w analizowanym okresie wskaźnik przyrostu naturalnego był ujemny i w 2016 r. wyniósł (-3,4).

Skala powyższego zjawiska, wprawdzie mniejsza niż w gminach Dobromierz i Świebodzice powinna jednak budzić niepokój. Zwłaszcza, że w dwóch gminach sąsiednich tj. Jaworzynie Śląskiej i Żarowie przyrost naturalny był dodatni. Może to prowadzić do wniosku młodzi ludzie wybierają te właśnie gminy jako miejsce do życia.

Równocześnie na obszarze gminy Strzegom utrzymuje się ujemne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych (za wyjątkiem 2015 r.). W 2016 r. saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności wyniosło (-2,8). W stosunku do 2012 r. sytuacja w niniejszym zakresie uległa

¹ BDL GUS.

pogorszeniu, wówczas saldo migracji wewnętrznych wynosiło (-1,4). Na niekorzyść zmieniła się również sytuacja w przypadku salda migracji zagranicznych. W 2016 r. wyniosło ono (-1,7).

Zjawiska tego nie można bagatelizować, gdyż z reguły dotyczy ono ludzi młodych i wykształconych. W dłuższym okresie czasu odpływ młodych ludzi osłabi potencjał społeczno-gospodarczy gminy i może zmniejszyć jej atrakcyjność inwestycyjną. Może również negatywnie przełożyć się na poziom przedsiębiorczości w gminie.

Warto również zauważyć, że ujemne saldo migracji wewnętrznych utrzymuje się w gminie Strzegom pomimo zachodzących pozytywnych zmian na rynku pracy (o czym mowa w dalszej części Diagnozy). Może to prowadzić do następujących wniosków:

- powstające w gminie Strzegom miejsca pracy (m.in. związane z wydobywaniem i obróbką surowców) nie są atrakcyjne dla mieszkańców, zwłaszcza ludzi młodych;
- brakuje miejsc pracy dla ludzi z wyższym wykształceniem i w nowoczesnych branżach, co sprawia, że absolwenci szkół wyższych nie wracają do gminy;
- mieszkańcy „wysysani” są przez Wrocław lub inne miasta oferujące większe możliwości rozwoju i atrakcyjniejsze warunki życia.

Tabela 2. Ruch naturalny i migracyjny ludności gminy Strzegom w latach 2012-2016

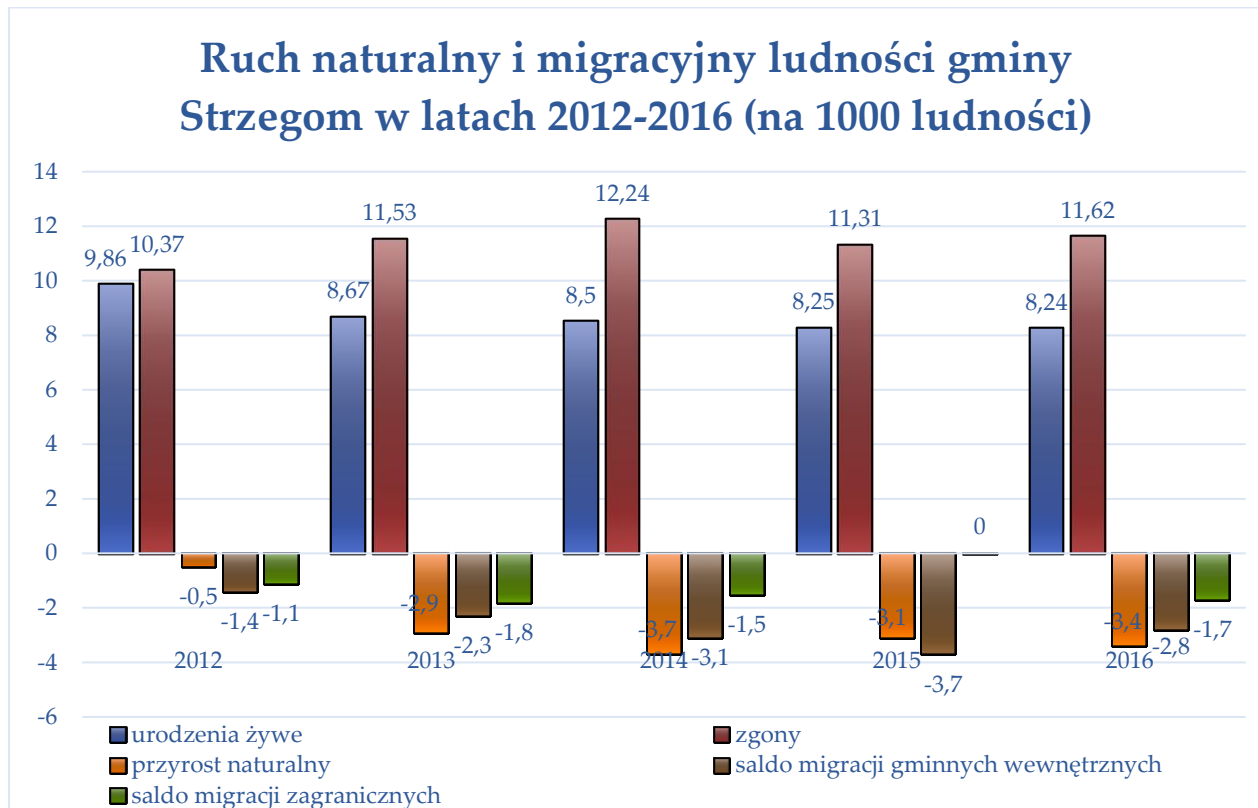
Cecha	2012	2013	2014	2015	2016
Na 1000 ludności					
urodzenia żywe	9,86	8,67	8,50	8,25	8,24
zgony	10,37	11,53	12,24	11,31	11,62
przyrost naturalny	-0,5	-2,9	-3,7	-3,1	-3,4
Na 1000 ludności					
saldo migracji gminnych wewnętrznych	-1,4	-2,3	-3,1	-3,7	-2,8
saldo migracji zagranicznych	-1,1	-1,8	-1,5	0,0	-1,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na potencjał demograficzny gminy Strzegom wpływa nie tylko liczebność populacji, ale także jej struktura wiekowa. Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy wskazuje, na występowanie niekorzystnego zjawiska, jakim jest starzenie się społeczeństwa. W stosunku do 2012 r. zaobserwować można zmniejszenie się liczby osób młodych (do 24 roku życia). W latach

2012 - 2016 liczba osób w powyższym wieku zmniejszyła się z o 824 osoby z 7249 do 6425. Jednocześnie wzrosła (o 755) liczba osób powyżej 60 roku życia.

Zmiany w strukturze wiekowej ludności będą w przyszłości rzutować na kierunki inwestycji infrastrukturalnych w gminie oraz mogą wpływać na redefinicję aktualnie prowadzonej polityki społecznej. Mniejsza liczba dzieci może negatywnie wpływać na efektywność wykorzystania istniejącej infrastruktury edukacyjnej. W rezultacie należy liczyć się z koniecznością jej restrukturyzacji adekwatnie do zmieniającego się zapotrzebowania ze strony lokalnej społeczności. Równocześnie należy spodziewać się rosnącego popytu na usługi skierowane do osób starszych. Nie można wykluczyć wzrostu kosztów związanych z opieką medyczną.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności w gminie Strzegom

Wiek ludności	Liczba ludności 2012	Liczba ludności 2016	Rok 2012 = 100
0-4	1350	1129	83,6
5-9	1223	1310	107,1
10-14	1218	1163	95,5

15-19	1543	1249	80,9
20-24	1915	1574	82,2
25-29	2147	1888	87,9
30-34	2167	2137	98,6
35-39	2095	2059	98,3
40-44	1701	1970	115,8
45-49	1636	1579	96,5
50-54	2038	1608	78,9
55-59	2279	2107	92,5
60-64	2042	2100	102,8
65-69	1016	1762	173,4
70 i więcej	2621	2572	98,1
Wskaźniki obciążenia demograficznego			
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	53,3	59,5	111,6
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	101,0	126,3	125,0
Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym	17,3	16,5	95,4
Udział ludności w wieku produkcyjnym	65,2	62,7	96,2
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym	17,5	20,8	118,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Jak już wspomniano dla stabilnego rozwoju gminy istotne znaczenie ma struktura wiekowa ludności. W 2016 r. w strukturze ludności gminy przeważały osoby w wieku produkcyjnym – 62,7%, natomiast najmniej było osób w wieku przedprodukcyjnym – 16,5% ogółu. W ujęciu dynamicznym (w okresie 2012 – 2016), nastąpił wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, niestety w strukturze ludności zmniejszył się udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

Szczególnie widoczne jest rosnące obciążenie demograficzne gminy przejawiające się wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. W 2012 r. na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało 101 osób w wieku poprodukcyjnym, w 2016 r. wskaźnik ten wzrósł do 126. Wartość niniejszego wskaźnika stawia gminę Strzegom w gorszej sytuacji niż takie gminy sąsiednie jak: Żarów

(106,9), Dobromierz (101,7), Jaworzyna Śląska (101,6). W trudniejszej sytuacji znajduje się jedynie gmina miejska Świebodzice (140,0),

Wyżej opisana sytuacja pozwala na stwierdzenie, że w dłuższym okresie problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa mogą być istotną barierą rozwoju gminy i jednym z głównych wyzwań na przyszłość.

RYNEK PRACY

Jak wynika z danych GUS w 2016 r. na terenie gminy pracowało łącznie 4850 osób, w tym 3002 mężczyzn i 1848 kobiet. Warto jednak zaznaczyć, że informacje GUS nie zawierają danych dotyczących zatrudnienia osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych, pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach oraz nie zawierają podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Można zatem wnioskować, że liczba osób faktycznie pracujących była wyższa.

Należy podkreślić, że w latach 2012 – 2016 nastąpił w gminie Strzegom rozwój rynku pracy. W rezultacie wartość wskaźnika pracujący na 1000 ludności zwiększyła się w analizowanym okresie o 6,3% ze 174 do 185. Niemniej jednak wskaźnik ten nadal kształtował się poniżej średniej dla powiatu świdnickiego, która wynosiła 226.

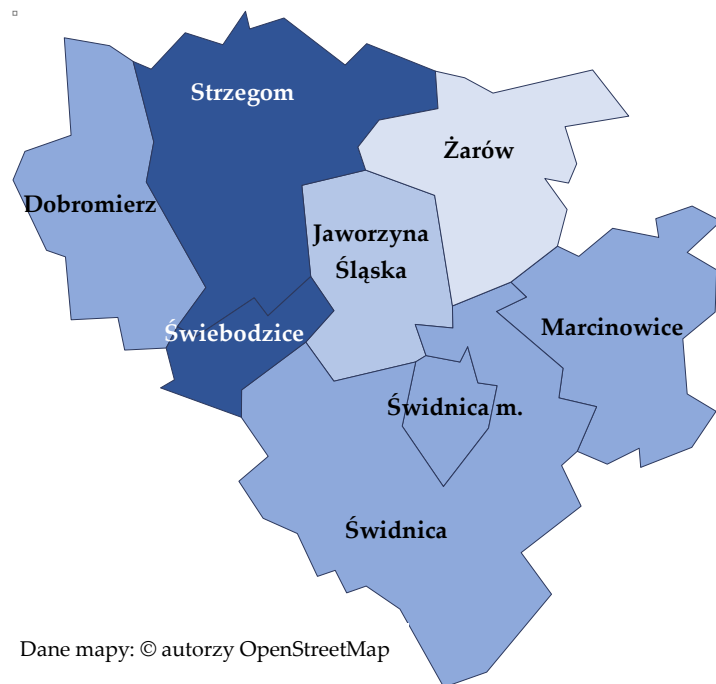
Tabela 4. Rynek pracy w gminie Strzegom na tle powiatu

JST	Pracujący na 1000 ludności			Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym		
	2012	2016	2012 =100	2012	2016	2012 =100
Gmina Strzegom	174	185	106,3	11,6	6,4	55,2
Powiat Świdnicki	206	226	109,7	8,5	5,1	60,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Z danych GUS wynika również, że na przestrzeni lat 2012-2016 zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych z 2045 do 1045, przy czym warto zaznaczyć, że zjawisko bezrobocia z większym natężeniem występowało w przypadku kobiet (559 bezrobotnych). Jak wynika

z przeprowadzonych warsztatów u podstaw tego problemu znajduje się m.in. wadliwie funkcjonujący transport zbiorowy, utrudniający podjęcie zatrudnienia przez kobiety w przedsiębiorstwach zlokalizowanych poza gminą (np. w Świdnicy).

Dane mapy: © autorzy OpenStreetMap

W analizowanym okresie wskaźnik bezrobocia rozumiany jako udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zmniejszył się w gminie Strzegom z 11,6% w 2012 r. do 6,4% w roku 2016. Niestety w 2016 r. był on nadal wyższy niż w powiecie świdnickim (5,1%) oraz w gminach sąsiednich takich jak: Żarów (3,4%), Jaworzyna Śląska (4,5%) i Świebodzice

(6,3%).

Jak wynika z wcześniejszych opracowań bezrobocie szczególnie widoczne było w centrum miasta i na terenie Grabiny oraz we wsiach Goczałkowa, Graniczna, Rogoźnica i Żelazowa.²

Reasumując stwierdzić należy, że na przestrzeni ostatnich lat sytuacja na rynku pracy uległa poprawie, niemniej jednak konieczne są dalsze działania zmierzające do jego większej aktywizacji.

Warto również podkreślić, że w aktualnej sytuacji gospodarczej problem bezrobocia dotyka przede wszystkim osób wykluczonych, mających trudności z poruszaniem się na rynku pracy. Na ich sytuację niejednokrotnie rzutują prezentowane przez nich postawy, w tym wyuczona bezradność. W takiej sytuacji w aktywizacji niniejszych osób powinny uczestniczyć podmioty ekonomii społecznej.

² Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzegom na lata 2015 -2025, s. 16.

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych osobom, które nie są w stanie same ich pokonać, wykorzystując własne możliwości, zasoby i uprawnienia. Zadaniem pomocy społecznej jest również prowadzenie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Organizacją pomocy społecznej na terenie gminy Strzegom zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu. Jak wynika z danych GUS w 2016 r. ze środowiskowej pomocy społecznej korzystały 702 gospodarstwa domowe. W stosunku do 2012 r. liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy uległa znacznemu zmniejszeniu (wówczas było ich 1137). Zmniejszyła się również liczba najuboższych gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej. W 2016 r. było ich 467, podczas gdy w 2012 r. 865.

Tabela 5. Pomoc społeczna

	2012	2016
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej		
ogółem	1137	702
poniżej kryterium dochodowego	865	467
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej (%)		
ogółem	10,7	6,8
poniżej kryterium dochodowego	8,4	4,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Jak wynika z danych GUS na przestrzeni lat 2012-2016 zmniejszył się także odsetek ludności żyjących w ubóstwie z 8,4% do 4,6%. Przyczyn powyższego stanu upatrywać należy m.in. w korzystnych zmianach zachodzących na rynku pracy. Niemniej jednak problem ubóstwa w gminie Strzegom nadal występuje z większym natężeniem niż w takich gminach sąsiednich jak: Żarów (2,6%), Świebodzice (3,7%) i Jaworzyna Śląska (3,8%). W przyszłości na ograniczenie sfery ubóstwa wpłynąć może również realizacja Programu 500+.

Analizując problem ubóstwa należy zidentyfikować podstawowe przyczyny jego występowania. Jak wynika z danych otrzymanych z gminy Strzegom w 2017 r. dominującym

powodem korzystania z pomocy społecznej było bezrobocie (418 rodzin). Do innych, istotnych powodów przyznania wsparcia zaliczyć należy również: długotrwałą i ciężką chorobę (294 rodziny), niepełnosprawność (196) i ubóstwo (192). Warto zaznaczyć, że negatywne zjawiska występują z większym natężeniem w mieście niż na obszarach wiejskich.

Tabela 5. Przyczyny przyznania pomocy w 2017 r.

Przyczyny	Liczba rodzin		Liczba osób
	Ogółem	W tym na wsi	
Ubóstwo	192	41	329
Bezdomność	31	12	34
Potrzeba ochrony macierzyństwa	58	35	296
W tym wielodzietność	49	31	265
Bezrobocie	418	185	944
Niepełnosprawność	196	63	306
Długotrwała lub ciężka choroba	294	96	488
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	125	55	414
Przemoc w rodzinie	1	0	2
Alkoholizm	66	4	91
Narkomania	13	1	14
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	10	5	10
Zdarzenia losowe	4	2	16

Źródło: opracowanie na podstawie danych z gminy Strzegom.

Analizując pomoc społeczną należy również zwrócić uwagę na problem budownictwa socjalnego. W 2015 r. w gminie Strzegom znajdowało się 115 lokali socjalnych o łącznej powierzchni 3904 m². W stosunku do roku 2012 wzrosła zarówno liczba lokali socjalnych, jak i ich powierzchnia. Wówczas na terenie gminy funkcjonowało 107 lokali socjalnych o powierzchni 3647 m².

Zachodzące negatywne przemiany demograficzne sprawiają, że narasta problem związany z opieką nad osobami niesamodzielnymi, w tym seniorami i osobami niepełnosprawnymi.

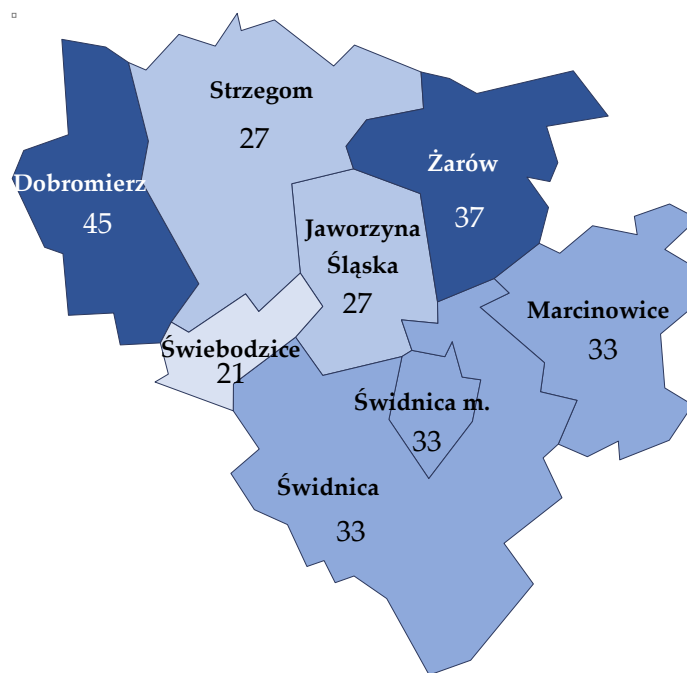
Niestety na terenie gminy brakuje całodobowego ośrodka opieki nad osobami niesamodzielnymi. Problem ten był wielokrotnie podkreślany podczas warsztatów. Równocześnie funkcjonujący na terenie gminy Dzienny Dom Pobytu „Senior – Wigor” (w latach 2015-2017 z jego usług skorzystało 113 osób) nie jest w stanie zapewnić opieki wszystkim potrzebującym. Można się spodziewać, że w najbliższych latach system wsparcia dziennego dla seniorów będzie wymagał rozbudowy.

W trakcie warsztatów zwrócono także uwagę na istniejące bariery architektoniczne utrudniające funkcjonowanie seniorom i osobom niepełnosprawnym. Mieszkańcy gminy dostrzegają także problemy związane z występowaniem uzależnień zwłaszcza od alkoholu i narkotyków. Z problemem alkoholizmu i narkomanii, łączą się również inne niekorzystne zjawiska takie jak: przemoc i akty wandalizmu. W konsekwencji wpływa to na zmniejszenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców. Podsumowując w gminie Strzegom widoczne są pozytywne zmiany, które doprowadziły do wyraźnej redukcji sfery ubóstwa, jednak skala niniejszego zjawiska jest nadal zbyt wysoka zwłaszcza w porównaniu do gmin ościennych.

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

We współczesnym świecie kluczowym znaczenie dla rozwoju obszaru ma aktywność lokalnej społeczności. Aktywność ta wynika z poziomu kapitału społecznego, a ten jest obecnie jednym z najważniejszych endogennych czynników rozwoju lokalnego.

Odzwierciedleniem aktywności społecznej jest rozwój organizacji pozarządowych, w tym fundacji i stowarzyszeń. Funkcjonowanie, zwłaszcza stowarzyszeń świadczy

Dane mapy: © autorzy

Rysunek 2. Liczbą organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców

o istnieniu procesów oddolnych na danym terytorium, wynikających ze wzrostu świadomości obywatelskiej wśród mieszkańców. Organizacje pozarządowe działają bliżej społeczeństwa, a tym samym lepiej rozumieją lokalne potrzeby i mogą sprawniej i efektywniej realizować wybrane zadania publiczne. Sprawują one również nadzór nad zasadnością wydawania środków publicznych. W rezultacie są one kluczowym ogniwem rozwoju społeczno-gospodarczego, zwłaszcza w skali lokalnej.

Aktywność społeczna mierzona liczbą organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców była w gminie Strzegom w 2016 r. większa niż w 2012 r. i wynosiła 27. Jednak liczba ta nadal kształtuje się poniżej średniej dla powiatu, która wynosiła 33. W porównaniu do innych gmin aktywność społeczna w gminie Strzegom była wyższa niż w Świebodzicach (21), identyczna jak w Jaworzynie Śląskiej (27) i mniejsza niż w Żarowie (37) i Dobromierzu (45).

Oprócz tradycyjnych organizacji pozarządowych związanych ze sportem, edukacją i ochroną przeciwpożarową, w gminie Strzegom funkcjonują również organizacje, których celem działania jest wspieranie rozwoju lokalnego, przedsiębiorczości, czy też aktywizacja rynku pracy. Organizacje te przy odpowiednim wsparciu władz samorządowych, mogą aktywnie włączać się w realizację części zadań publicznych. Chociaż z przedstawionych powyżej informacji wynika, że na terenie gminy Strzegom istnieją liczne organizacje pozarządowe, to jednak w opinii mieszkańców aktywność lokalnej społeczności jest niezadawalająca. W trakcie warsztatów niejednokrotnie podkreślano małą aktywność mieszkańców wsi, przejawiającą się m.in. brakiem zaangażowania w prace na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i miejscowej społeczności. Wyniki warsztatów wskazują również na potrzebę większego wsparcia organizacji pozarządowych ze strony władz samorządowych, chociaż należy podkreślić, że aktualnie funkcjonujące w gminie Strzegom organizacje pozarządowe mogą liczyć na wsparcie m.in. ze strony Strzegomskiego Centrum Aktywności Społecznej „Karmel” oraz wsparcie finansowe ze strony gminy (ok. 1,5 mln. zł przeznaczanych rocznie na dofinansowanie realizacji zadań publicznych).

WYCHOWANIE I EDUKACJA

Żłobki

Na terenie gminy Strzegom występują problemy z opieką nad dziećmi do lat 3. Faktem jest, że aktualnie nie ma w gminie ani jednego żłobka. Na problem ten wskazują zarówno wyniki badań ankietowych, jak i informacje uzyskane podczas warsztatów. Jak wynika z przeprowadzonej ankiety ponad 37% respondentów niedostatecznie ocenia dostępność do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, w tym w żłobkach. Tylko niespełna 8% ankietowanych uznało, że dostępność ta jest dobra lub bardzo dobra.

Również w trakcie warsztatów problem braku żłobka (a szerzej braku miejsc opieki nad dziećmi do lat 3) należał do najczęściej poruszanych przez mieszkańców poszczególnych miejscowości.

Przedszkola

W 2016 r. na terenie gminy Strzegom funkcjonowało łącznie 18 placówek wychowania przedszkolnego dysponujących łącznie 36 oddziałami i 647 miejscami. W stosunku do 2012 r. zwiększyła się zarówno liczba placówek (o trzy), jak i łączna liczba oferowanych miejsc (o 83). W 2016 r. do placówek tych uczęszczało łącznie 777 dzieci (o 63 więcej niż w 2012 r.).

Wśród powyższych placówek osiem (w tym jedno specjalne) stanowiły przedszkola, z czego sześć prowadzonych było przez jednostki samorządu gminnego. Przedszkola te dysponowały 582 miejscami, w tym 12 specjalnymi. Do przedszkoli w 2016 r. uczęszczało 544 dzieci.

Na podstawie dostępnych informacji stwierdzić można, że na terenie gminy funkcjonowały następujące przedszkola:

- Publiczne Przedszkole Nr 2 im. Misia Uszatka w Strzegomiu;
- Publiczne Przedszkole Nr 3 w Strzegomiu;
- Publiczne Przedszkole Nr 4 w Strzegomiu;
- Publiczne Przedszkole w Jaroszowie;
- Publiczne Przedszkole w Stanowicach wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Stanowicach;
- Niepubliczne Przedszkole św. Jadwigi w Morawie
- Prywatne Przedszkole "Tęcza" w Międzyrzeczu;
- Przedszkole Specjalne Nr 7 w Strzegomiu.

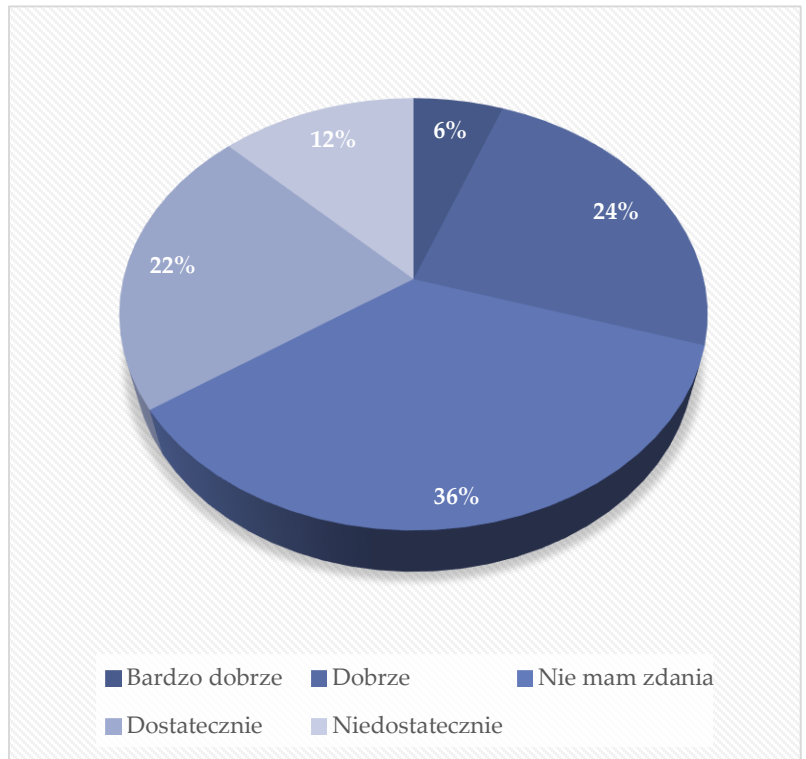
Na obszarze gminy zlokalizowane są także trzy niepubliczne punkty przedszkolne, a mianowicie: Niepubliczny Punkt Przedszkolny "Chatka Puchatka" w Rogoźnicy, Punkt Przedszkolny "Słoneczna Kraina", Punkt Przedszkolny "Arka Malucha".

W rezultacie w 2016 r. wskaźnik dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym wyniósł w gminie Strzegom 77,6% i był wyższy o 14,9 punktu procentowego niż w 2012 r. Warto zaznaczyć, że wskaźnik ten był wyższy w przypadku obszarów wiejskich (96,4%), niż w mieście (65,7%). Należy również

podkreślić, że analizowany wskaźnik był w gminie Strzegom wyższy niż w gminach: Świebodzice (77,5%), Dobromierz (67,9%) i Jaworzyna Śląska (61,2%) oraz niższy w gminie Żarów (79,9%).

Jednocześnie sami mieszkańcy gminy w sposób zróżnicowany oceniali dostępności do miejsc w przedszkolach. Około 30% respondentów uznało powyższą dostępność za dobrą (24%) lub bardzo dobrą (6%). Niestety 22% ankietowanych twierdziło, że dostępność do miejsc w przedszkolach jest dostateczna, a 13% że niedostateczna. Także w trakcie warsztatów mieszkańcy wskazywali na problemy z dostępnością do przedszkoli.

Wydaje się, że problemem występującym na terenie gminy Strzegom jest nie tyle ogólny brak miejsc w przedszkolach, ile raczej nie zawsze zgodna z oczekiwaniami mieszkańców ich lokalizacja. Dodatkowo problemy z funkcjonowaniem transportu zbiorowego sprawiają, że mieszkańcy faktycznie mogą mieć utrudniony lub wręcz niemożliwy dojazd do placówek dysponujących wolnymi miejscami w przedszkolach.

Rysunek 3 Dostępność miejsc w przedszkolach

Szkoły

Na terenie gminy Strzegom w 2017 r. działało 9 szkół podstawowych do których uczęszczało łącznie (bez klas „0”) 1652 uczniów (stan na 30.09.2017 r.).

Dane dla poszczególnych szkół przedstawiają się następująco:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kostrzy – 76 uczniów;
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Strzegomiu – 492 uczniów;
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Henryka Sienkiewicza w Strzegomiu – 128 uczniów;
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Goczałkowie – 93 uczniów;
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Olszanach – 87 uczniów;
- Szkoła Podstawowa w Rogoźnicy – 58 uczniów (prowadzona przez organizację pozarządową);
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Stanowicach – 87 uczniów;
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 im. Kornela Makuszyńskiego w Strzegomiu – 514 uczniów
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Jaroszowie – 175 uczniów.

Na skutek wdrażanej obecnie reformy systemu oświaty, przy szkołach podstawowych funkcjonują do wygaśnięcia oddziały gimnazjalne. W 2017 roku liczyły one odpowiednio: przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 3 w Strzegomiu – 149 uczniów, przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 2 w Strzegomiu – 176 uczniów, przy Publicznej Szkole Podstawowej w Goczałkowie – 22 uczniów i przy Publicznej Szkole Podstawowej w Jaroszowie – 35 uczniów.

Analizując niniejszą sferę należy także zwrócić uwagę na poziom nauczania w szkołach zlokalizowanych na obszarze gminy. Do oceny poziomu nauczania posłużono się wynikami sprawdzianu szóstych klas z 2016 r. oraz wynikami egzaminów gimnazjalnych w 2017 r.

Tabela 7. Wyniki Sprawdzianu Szkół Podstawowych i egzaminów gimnazjalnych

Gmina	Sprawdzian Szóstych klas 2016				Egzamin gimnazjalny 2017				
	Razem	Język polski	Matematyka	Język ang.	Język polski	Historia i WOS	Matematyka	Przed. Przyr.	Język ang. podst.
PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA	70,6	72,1	68,6	61,4	-	-	-	-	-

STRATEGIA ROZWOJU GMINY

IM. JANA PAWŁA II W KOSTRZY										
PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2 IM. MIKOŁAJA KOPERNIKA W STRZEGOMIU	61,7	74,5	48,3	79,7	-	-	-	-	-	-
PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA NR 3 IM. HENRYKA SIENKIEWICZA W STRZEGOMIU	49,8	64,2	35,0	72,3	-	-	-	-	-	-
PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA IM. TADEUSZA KOŚCIUSZKI W GOCZAŁKOWIE	45,2	65,0	25,0	49,7	-	-	-	-	-	-
PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA IM. ADAMA MICKIEWICZA W OLSZANACH	81,2	80,0	82,0	81,7	-	-	-	-	-	-
SZKOŁA PODSTAWOWA W ROGOŹNICY	59,6	68,8	50,0	65,5	-	-	-	-	-	-
SZKOŁA PODSTAWOWA W STANOWICACH	65,1	64,3	65,7	71,6	-	-	-	-	-	-
PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA NR 4 IM. KORNELA MAKUSZYŃSKIEGO W STRZEGOMIU	59,2	69,1	48,9	75,0	-	-	-	-	-	-
PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA	55,9	70,3	41,1	60,7	-	-	-	-	-	-

STRATEGIA ROZWOJU GMINY

IM. JANUSZA KORCZAKA W JAROSZOWIE									
GIMNAZJUM IM. SŁUGI BOŻEJ ANNY JENKE W JAROSZOWIE	-	-	-	-	67,1	62,5	32,1	46,0	58,5
GIMNAZJUM NR 1 IM. KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO - PRYMASA TYSIĄCLECIA W STRZEGOMIU	-	-	-	-	65,6	49,3	37,7	45,5	62,1
GIMNAZJUM IM. JANA PAWŁA II W GOCZAŁKOWIE	-	-	-	-	57,5	44,8	29,5	46,4	57,0
GIMNAZJUM NR 2 IM. JANA PAWŁA II W STRZEGOMIU	-	-	-	-	74,9	60,1	49,3	53,6	72,0
gmina Strzegom	60,4	71,1	49,2	73,1	69,0	54,7	41,0	48,6	66,0
powiat świdnicki	61,2	70,8	51,2	73,5	68,0	56,9	43,3	50,8	66,0
Dolny Śląsk	61,4	69,9	52,5	71,6	68,1	57,7	45,4	51,0	67,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie OKE Wrocław.

Jak wynika z zaprezentowanych danych średni wynik ze sprawdzianu szóstych klas był w przypadku gminy Strzegom niższy niż w powiecie świdnickim i województwie dolnośląskim. W gminie Strzegom najlepsze wyniki osiągnęli uczniowie z języka polskiego (powyżej średniej powiatowej i wojewódzkiej) i języka angielskiego (powyżej średniej wojewódzkiej). W przypadku matematyki wyniki ze sprawdzianu kształtowały się poniżej średniej powiatowej i wojewódzkiej.

W samej gminie sytuacja jest silnie zróżnicowana. Najwyższy wynik ze sprawdzianu osiągnięto w Publicznej Szkole Podstawowej im. Adama Mickiewicza w Olszanach. Najslabiej ze sprawdzianu szóstych klas wypadli uczniowie Publicznej Szkoły Podstawowej im. Tadeusza Kościuszki w Goczałkowie. Na wyniku tym w dużej mierze zaważyła matematyka.

W przypadku egzaminów gimnazjalnych najlepsze wyniki osiągnięto w gminie Strzegom z języka polskiego (powyżej średniej powiatowej i wojewódzkiej). Relatywnie dobre wyniki uzyskali również uczniowie z języka angielskiego. Słabsze wyniki osiągnięto z pozostałych przedmiotów. Również w przypadku gimnazjów osiągnięte przez uczniów poszczególnych szkół wyniki były zróżnicowane. Najwyższe wyniki odnotowano w Gimnazjum nr 2 w Strzegomiu, najniższe w Gimnazjum w Goczałkowie.

Znamienne jest, że sami mieszkańcy gminy w przeważającej większości są zadowoleni z poziomu kształcenia dzieci i młodzieży. Prawie 50% respondentów dobrze ocenia poziom kształcenia, a dalsze 20% nawet bardzo dobrze. Tylko 4% ankietowanych uznało poziom kształcenia za niedostateczny.

Jednocześnie wśród mieszkańców gminy dominuje pozytywna ocena oferty pozalekcyjnej skierowanej do dzieci i młodzieży. Około 35% badanych ocenia powyższą ofertę dobrze, a 16% wręcz bardzo dobrze. Równocześnie 19% ankietowanych uznało ofertę zajęć poza lekcyjnych za dostateczną. Tylko niespełna 6% respondentów oceniło aktualną ofertę jednoznacznie negatywnie.

Na terenie gminy Strzegom funkcjonują również dwie szkoły ponadgimnazjalne tj. Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Stefana Żeromskiego w Strzegomiu oraz Zespół Szkół w Strzegomiu. Liceum Ogólnokształcące oferuje naukę w następujących klasach: dziennikarsko-medialna i prawnicza, mundurowa, biologiczno-chemiczna i sportowa, matematyczno-fizyczna i informatyczna. Zespół Szkół w Strzegomiu kształci na poziomie średnim w następujących kierunkach: technik informatyk, technik handlowiec, technik górnictwa odkrywkowego, jednocześnie kształcenie odbywa się również w Szkole Branżowej I stopnia w zawodach: mechanik pojazdów samochodowych, kucharz oraz w klasie wielozawodowej.

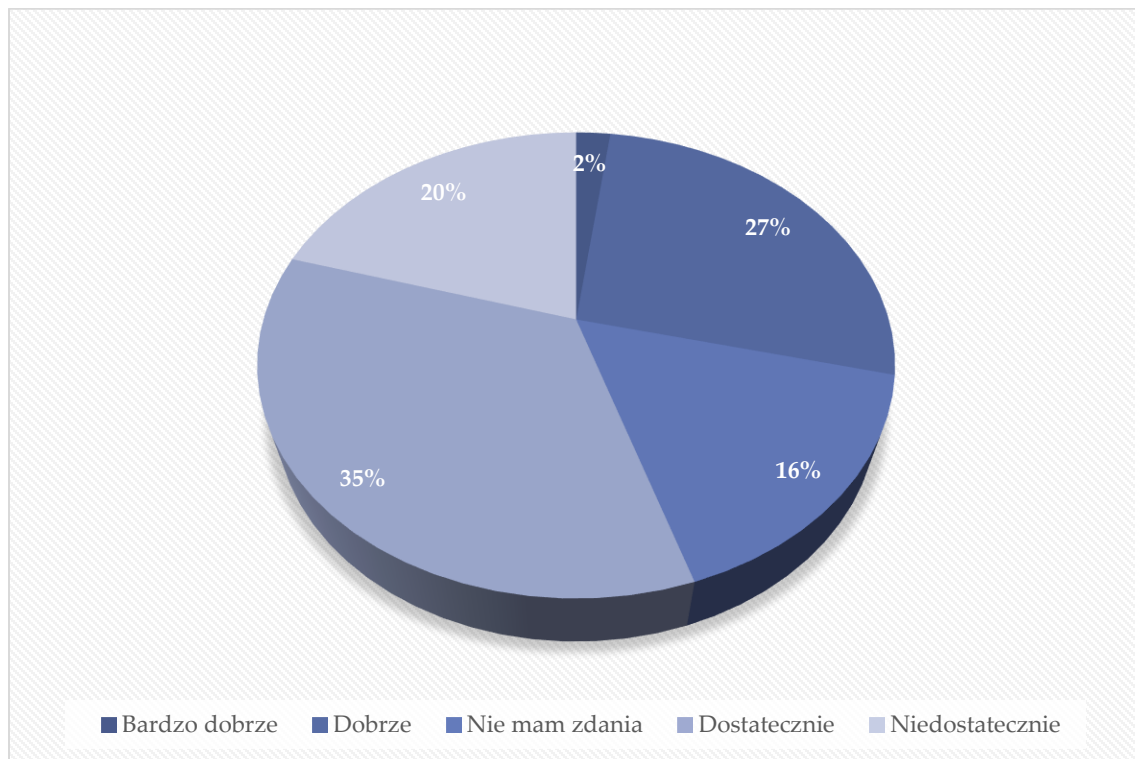
Podsumowując charakterystykę warunków działania edukacji stwierdzić można, że zachodzące przemiany demograficzne sprawiają, że działania inwestycyjne w zakresie infrastruktury przedszkolnej i szkolnej powinny koncentrować się w pierwszej kolejności na modernizacji już istniejących obiektów. Ewentualnym uzasadnieniem dla budowy nowych obiektów jest przede wszystkim sytuacja, gdy lokalizacja przedszkoli i szkół jest nieadekwatna do aktualnego potencjału ludnościowego, lub zły stan techniczny i związany z tym wysoki koszt eksploatacji

czyni funkcjonowanie danego obiektu niezasadnym. Należy również dążyć do wzmocnienia oferty edukacyjnej oraz poprawy jakości nauczania zwłaszcza matematyki, historii i przedmiotów przyrodniczych.

OPIEKA ZDROWOTNA

Na terenie gminy Strzegom w 2016 r. działało 10 ośrodków zdrowia oraz 10 aptek i jeden punkt apteczny. Opiekę medyczną na obszarze gminy zapewniała również Podstacja Powiatowego Pogotowia Ratunkowego w Strzegomiu.

W stosunku do 2012 r. wzrosła zarówno liczba przychodni (o jedną), jak i aptek (o jedną). Poprawie uległa również wartość wskaźnika przychodnie na 10 tys. mieszkańców. W analizowanych latach wskaźnik ten wzrósł z 3 do 4. Warto jednak zaznaczyć, że wpływ na powyższą zmianę miał nie tylko rozwój infrastruktury ochrony zdrowia, ale również spadek liczby mieszkańców gminy.

Rysunek 4. Dostęp do opieki zdrowotnej na podstawowym poziomie

W stosunku do 2012 r. zauważalny jest wzrost ilość udzielonych porad zdrowotnych. W 2016 r. udzielono ich łącznie 107636, to jest o ok. 12,8% więcej niż w 2012 r. W 2016 r. dostępność do podstawowych usług medycznych była w gminie Strzegom porównywalna do tej występującej w gminach Dobromierz i Świebodzice oraz wyższa niż w gminach Jaworzyna Śląska i Żarów.

Jednak należy podkreślić, że specjalistyczna opieka medyczna oraz apteki zlokalizowane są przede wszystkim w Strzegomiu. W rezultacie dostęp do nich dla pozostałych mieszkańców gminy może być utrudniony. Warto zaznaczyć, że w wiejskich ośrodkach zdrowia lekarze i pielęgniarki przyjmują niejednokrotnie jedynie w wybrane dni tygodnia. Powyższe spostrzeżenia potwierdzają zarówno wyniki badań ankietowych, jak i przeprowadzonych warsztatów. Wśród ankietowanych dominowało przekonanie o niedostatecznej lub co najwyżej dostatecznej dostępności do podstawowej opieki zdrowotnej. Twierdziło tak łącznie 55% ankietowanych. Optymistycznym jest, że 27% respondentów dobrze oceniło dostępność do służby zdrowia, jednak mogły to być osoby mieszkające w Strzegomiu, gdzie system opieki zdrowotnej jest relatywnie dobrze rozbudowany.

Również z przeprowadzonych warsztatów wynika, że w gminie Strzegom istnieją poważne problemy związane z funkcjonowaniem służby zdrowia, przejawiające się m.in. kolejkami do lekarzy i ograniczonym dostępem do opieki specjalistów.

KULTURA

W dzisiejszych czasach o możliwościach rozwoju danego obszaru decyduje również jego potencjał kulturalny. Potencjał ten tworzą instytucje kultury, takie jak biblioteki, domy kultury, teatry, kina itp.

Na terenie gminy Strzegom w 2016 r. funkcjonowało siedem bibliotek (włącznie z filiami). Liczba ta nie zmieniła się przez cały badany okres. Placówki te dysponowały łącznie 67920 woluminami. W ciągu roku z oferty bibliotek skorzystało 3554 czytelników, a na zewnątrz wypożyczono 33843 książki. Niestety w porównaniu do 2012 r. zmniejszyła się zarówno liczba czytelników, jak i wypożyczanych książek. W 2012 r. z usług bibliotek skorzystało 3720 czytelników, którzy wypożyczyli 73041 książek. Powyższe zjawisko, może świadczyć

o postępującym regresie czytelnictwa i w przyszłości może rzutować na sposób funkcjonowania bibliotek.

Warto w tym miejscu podkreślić, że mieszkańcy gminy Strzegom najczęściej oceniają dostępność do bibliotek dobrze (ok. 47%) lub bardzo dobrze (36%).

W gminie Strzegom reaktywowano działalność kina, które dysponuje 368 miejscami. W 2016 r. odbyło się 187 seansów, które zgromadziły łącznie 7896 widzów.

Na terenie gminy w miejscu byłego hitlerowskiego obozu koncentracyjnego zlokalizowane jest również Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy, które w 2016 r. odwiedziło 50188 zwiedzających. Warto zaznaczyć, że w stosunku do 2012 r. liczba zwiedzających wzrosła o ok. 58%.

W 2016 r. w gminie Strzegom odbyło się 445 imprez kulturalnych, w tym: 120 wystaw, 85 festiwali i przeglądów artystycznych, 59 imprez turystycznych i sportowo-rekreacyjnych, 43 prelekcje/spotkania/wykłady, 42 seanse filmowe, 33 koncerty, 32 konkursy, 24 pokazy teatralne, 5 konferencji i dwa warsztaty. W porównaniu do 2012 r. liczba imprez kulturalnych wzrosła w gminie Strzegom o ponad 38%. Zmieniła się również struktura imprez. W 2016 r. nie było już organizowanych dyskotek, pojawiły się natomiast festiwale i pokazy teatralne. W powyższych imprezach w 2016 r. uczestniczyło łącznie 43230. Najwięcej osób wzięło udział w koncertach, festiwalach i wystawach.

Na terenie gminy działa również 19 kół/klubów/sekcji do których należy 367 osób. W tym przypadku w stosunku do 2012 r. zarówno liczba organizacji, jak i liczba członków uległa zmniejszeniu. Funkcję kulturotwórczą w gminie Strzegom pełni w dużej mierze Strzegomskie Centrum Kultury. W ramach niniejszej instytucji funkcjonuje wspomniane już kino oraz następujące sekcje: Haftu, Kursu tańca towarzyskiego, Gitary, Wokalna, Teatralna, Szachy, Rękodzieło, Plastyczna, Pianino 1 i 2, Klub Melomana, Zespół Kostrzanie, Zespół Olszaniacy, Zespół Goczałkowianie, Zespół Retro, Chór Św. Cecylii, Chór ze Stanowic. Od lutego 2017 r. rozpoczął funkcjonowanie również dyskusyjny klub filmowy.

Ofertę kulturalną gminy Strzegom wzmacniają cykliczne wydarzenia o znaczeniu ponadlokalnym, do których zaliczyć należy m.in.:

- Święto Granitu Strzegomskiego;
- Międzynarodowy Festiwal Folkloru;
- Biennale Rzeźby w Granicy;
- Festiwal Bachowski.

Na obszarach wiejskich gminy Strzegom centrami życia kulturalnego są przede wszystkim świetlice wiejskie.

Tabela 6. Świetlice w gminie Strzegom

Świetlice wiejskie				
	Istnieje	Istnieje ale wymaga modernizacji	Brak, ale jest dokumentacja/jest robiona dokumentacja/ trwa budowa	Brak
BARTOSZÓWEK	X			
GOCZAŁKÓW	X			
GOCZAŁKÓW GÓRNY			X	
GODZIESZÓWEK		X		
GRANICA	X			
GRANICZNA (sołtysówka)	X			
GROCHOTÓW			X	
JAROSZÓW			X	
KOSTRZA		X		
MIĘDZYRZECZE	X			
MODŁĘCIN		X		
MORAWA			X	
OLSZANY	X			
ROGOŹNICA		X		
RUSKO	X			
SKARŻYCE				X
STANOWICE	X			
STAWISKA	X			
TOMKOWICE	X			
WIEŚNICA	X			
ŻELAZÓW			X	
ŻÓŁKIEWKA	X			

Źródło: Opracowanie na podstawie informacji uzyskanych z gminy Strzegom.

Jak wynika z posiadanych informacji 16 miejscowości posiada świetlice (we wsi Graniczna funkcję świetlicy pełni tzw. sołtysówka), przy czym w czterech przypadkach wymagają one modernizacji. Dotyczy to świetlic zlokalizowanych w następujących miejscowościach: Godziszówek, Kostrza, Modłecin, Rogoźnica. W pięciu kolejnych miejscowościach (Goczałków Górny, Grochotów, Jarosów, Morawa i Żelazów) prowadzone są inwestycje (projektowe, budowlane) zmierzające do budowy świetlic. Jednocześnie w Jarosowie powstaje Centrum Aktywności i Integracji Mieszkańców Wsi Jarosów. W najtrudniejszej sytuacji jest wieś Skarżyce, w której zarówno nie ma świetlicy, jak i nie prowadzono dotychczas działań zmierzających do jej budowy.

Świetlice aby mogły pełnić funkcję centrum kulturalnego i integracyjnego muszą być odpowiednio wyposażone. Aktualnie występują braki w tym zakresie, dlatego też konieczne jest ich doposażenie.

Analizując dostępność mieszkańców gminy do wydarzeń kulturalnych warto wspomnieć, że wydarzenia te odbywają się w przestrzeni miejskiej (np. wśród zabudowy mieszkaniowej), która ma: ograniczone możliwości pomieszczenia widzów (Rynek), ograniczone możliwości powierzchni sceny (park miejski), brak zaplecza socjalnego (stadion). Skutkuje to ograniczeniami i rodzi konflikty z mieszkańcami bezpośrednich okolic.

W rezultacie konieczne są działania zmierzające do rozwiązania niniejszego problemu, tak aby wydarzenia otwarte były dla dużej liczby mieszkańców i turystów, a jednocześnie nie były uciążliwe dla osób zamieszkujących okoliczne tereny.

SPORT I REKREACJA

Na terenie gminy Strzegom w 2016 r. działało 11 klubów sportowych, zrzeszających 695 członków. Jednocześnie zarejestrowanych było 710 osób ćwiczących, w tym 561 mężczyzn i 149 kobiet. Warto przy tym podkreślić, że wśród ćwiczących dominowały osoby do 18 roku życia. W ramach klubów funkcjonowało 21 sekcji sportowych. Zajęcia prowadziło 11 trenerów, 19 instruktorów sportowych i 10 innych osób.

Głównym animatorem życia sportowego w gminie Strzegom jest samorządowa spółka Ośrodek Sportu i Rekreacji sp. z o.o. w Strzegomiu. Instytucja ta zarządza następującymi obiektami: halą

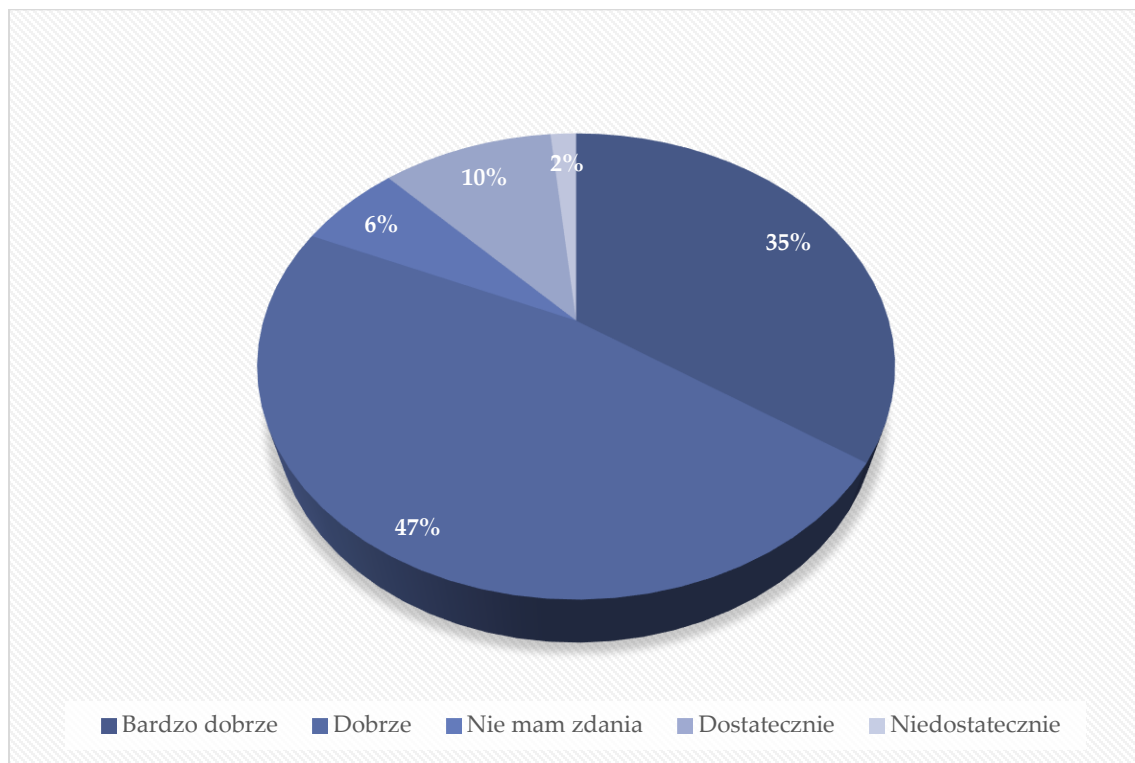

sportową, basenem odkrytym, krytą pływalnią „Delfinek”, placem zabaw, kortem tenisowym i boiskami sportowymi.

Na terenie gminy odbywają się liczne zawody sportowe o różnej randze, w tym zawody międzynarodowe organizowane przez Polski Związek Jeździecki, wraz z Ludowym Klubem Sportowym „Stragona”, dysponującym rozbudowaną bazą do uprawiania sportów hippicznych we wsi Morawa.

Gmina Strzegom dysponuje również terenami rekreacyjnymi. Na obszarze gminy znajduje się osiem parków spacerowo-wypoczynkowych o łącznej powierzchni 61 ha. Dodatkowo na terenie gminy zlokalizowanych jest 27 zieleńców o powierzchni 20,6 ha. i tereny zieleni osiedlowej o powierzchni 8,77 ha.

Relatywnie duże nasycenie obiektami sportowymi i terenami rekreacyjnymi sprawia, że mieszkańcy gminy Strzegom w przeważającej większości są zadowoleni z dostępności do placów zabaw, boisk i świetlic. Jak wynika z ankiety 47% mieszkańców uważa, że dostępność do niniejszej infrastruktury jest dobra, a 35% że bardzo dobra. Około 10% mieszkańców uważa, że dostępność ta jest jedynie dostateczna.

Rysunek 5. Dostęp do placów zabaw, boisk i świetlic

Jednakże w trakcie warsztatów mieszkańcy niejednokrotnie podkreślali, że dostępność do ww. obiektów jest niezadawalająca. Dodatkowo ich stan techniczny nie zawsze umożliwia prawidłowe korzystanie z nich. Powyższe może wynikać z rosnących oczekiwań mieszkańców w zakresie dostępności do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Podczas warsztatów zidentyfikowano m.in. następujące braki w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej:

- Stanowice – brak sali gimnastycznej;
- Tomkowice, Kostrza – brak placu zabaw;
- Rusko, Rogoźnica - brak boiska;
- Rogoźnica, Godzieszówek, Żelazów – brak boiska i placu zabaw;
- Olszany – brak sali gimnastycznej i boiska sportowego dla uczniów szkoły podstawowej.

Warto również jeszcze raz podkreślić, że o dostępności do terenów i infrastruktury sportowo-rekreacyjnej decyduje także ich stan. Na obszarze gminy Strzegom znajdują się tereny zdegradowane i zdekapitalizowane obiekty, których funkcje rekreacyjne są ograniczone. Sytuacja taka dotyczy m.in. Bartoszkówka (zły stan techniczny parku i wieży) i Rogoźnicy (zdeprawowany plac zabaw, zaniedbany zabytkowy park). W przeważającej większości pozytywnie mieszkańcy gminy ocenili ofertę kulturalną i sportową. Ponad 32% badanych uznało, dostęp do imprez sportowych i kulturalnych za bardzo dobry, a dalsze 49% za dobry. Jak wynika z ankiety niespełna 10% mieszkańców uważa, że dostęp do imprez kulturalnych i sportowych jest dostateczny, a 1% że niedostateczny.

ANALIZA GOSPODARCZA

STRUKTURA LOKALNEJ GOSPODARKI

W procesie planowania strategicznego, na etapie diagnostycznym kluczowego znaczenia nabiera rzetelna identyfikacja zasadniczych elementów lokalnego systemu ekonomicznego. Z tego względu punktem wyjścia do dalszych analiz jest syntetyczna charakterystyka struktury gospodarki gminy Strzegom. Z uwagi na dostępność danych, struktura ta zostanie określona w tej części poprzez charakterystykę sektora przedsiębiorstw oraz profile działalności podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w analizowanej gminie.

W gminie Strzegom w 2016 r. zarejestrowane były ogółem 2962 podmioty gospodarcze, z czego zdecydowaną większość stanowiły przedsiębiorstwa prywatne (2714 podmiotów). W porównaniu do początku okresu referencyjnego przyjętego dla niniejszej diagnozy (rok 2012), można zauważyć, iż nastąpił wzrost populacji podmiotów w gminie o ok. 5,2%. W 2012 r. wg. danych GUS zarejestrowanych było 2815 podmiotów gospodarczych, w tym 2587 podmiotów prywatnych.

Warto podkreślić, że w analizowanym okresie wzrosła zarówno liczba podmiotów zaliczanych do sektora publicznego, jak i podmiotów prywatnych. Przy czym wzrost ten wykazywał większą dynamikę w sektorze prywatnym.

Należy także zauważyć, że w strukturze podmiotów gospodarczych w gminie Strzegom dominującą pozycję zajmowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W latach 2012 – 2016 ich liczba zwiększyła się o 2,5% z 1850 do 1897. W analizowanym okresie nastąpił również wzrost liczby spółek handlowych, a wskaźnik dynamiki wyniósł 18,5%. W poniższej tabeli umieszczono szczegółowe informacje dotyczące populacji przedsiębiorstw zarejestrowanych w gminie Strzegom.

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej (rejestr REGON) w gminie Strzegom w latach 2012-2016.

Rodzaj podmiotu gospodarczego/rok	2012	2013	2014	2015	2016	2012 =100
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	2815	2873	2936	2987	2962	105,2
Sektor publiczny - ogółem	228	232	233	235	236	103,5
Sektor prywatny - ogółem	2587	2641	2703	2744	2714	104,9

osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1850	1887	1922	1944	1897	102,5
spółki handlowe	146	152	158	164	173	118,5
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	38	36	36	35	35	92,1
spółdzielnie	11	11	11	11	11	100,0
fundacje	3	3	3	3	3	100,0
stowarzyszenia i organizacje społeczne	54	62	66	66	69	127,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Podjętą próbę określenia struktury lokalnej gospodarki konieczne jest również zidentyfikowanie głównych sektorów aktywności przedsiębiorstw zarejestrowanych w gminie Strzegom.

Na podstawie danych GUS można zauważyć, że w 2016 r. największa grupa przedsiębiorstw działała w sferze handlu (Sekcja G, 681 podmiotów). Ponadto znacząca liczba firm lokalnych funkcjonowała w sektorze przetwórstwa przemysłowego (Sekcja C, 607 podmiotów). Wynika to m.in. z przemysłowej tradycji gminy. Warto podkreślić, że relatywnie silna pozycja przemysłu w gminie wpisuje się w koncepcję reindustrializacji Dolnego Śląska.

Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej (wg. PKD) w gminie Strzegom w 2016 roku

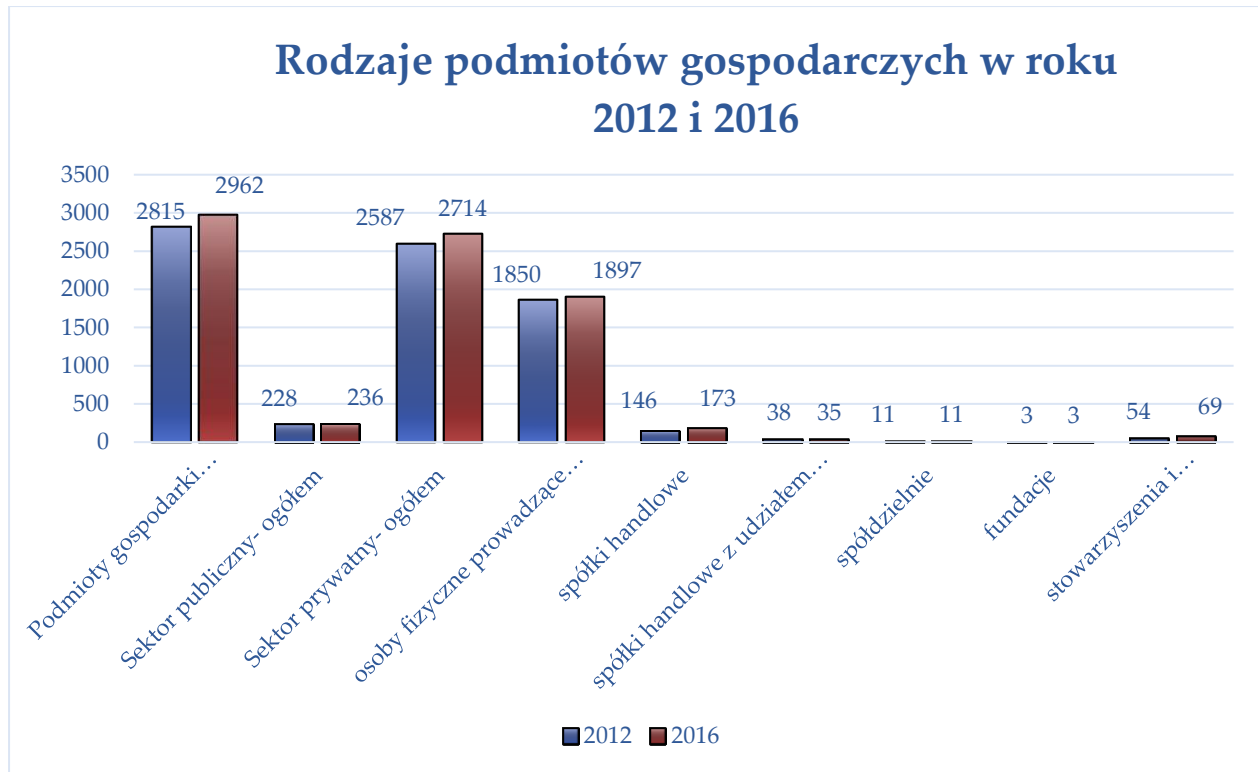
Sekcja PKD 2007		2014
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	35
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	28
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	607
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	8
Sekcja F	Budownictwo	308
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	681
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	147
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami	52

	gastronomicznymi	
Sekcja J	Informacja i komunikacja	24
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	77
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	489
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	112
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	36
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	13
Sekcja P	Edukacja	78
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	81
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	39
Sekcja S	Pozostała działalność usługowa	
Sekcja T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	
Sekcja U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W pozostałych sektorach wyodrębnianych w klasyfikacji PKD w podanym okresie działało znacznie mniej lokalnych przedsiębiorstw.

Na uwagę zasługuje fakt, że w latach 2012-2016 w gminie Strzegom wzrósł z 3,8 do 4,7 odsetek nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego. Powyższe spostrzeżenie jest o tyle ważne, że sektor kreatywny generuje z reguły atrakcyjne miejsca pracy dla ludzi wykształconych, co jest ważne zwłaszcza w przypadku gmin dotkniętych depopulacją, gdzie widoczne jest zjawisko „wysysania” młodych ludzi przez wiodące ośrodki wzrostu.

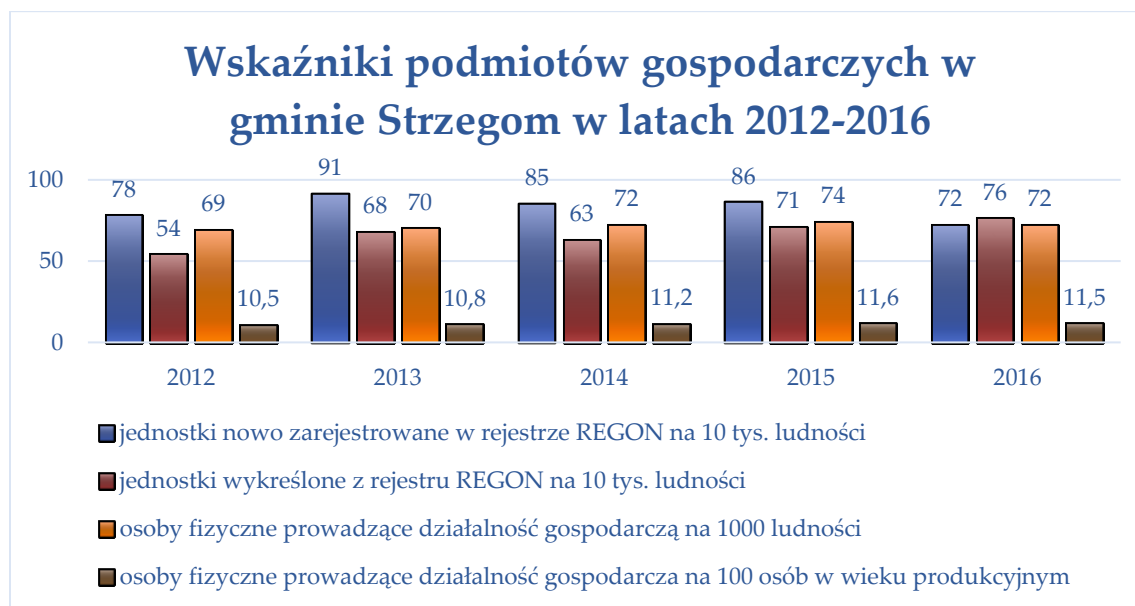
Niestety analizowany wskaźnik nadal kształtował się poniżej średniej dla Dolnego Śląska, która w 2016 r. wynosiła 6,4%. Dodatkowo należy podkreślić, że w gminach ościennych wskaźnik ten wynosił: 7,0% - Świebodzice, 6,8% - Żarów, 5,6% - Jaworzyna Śląska. Tylko w gminie Dobromierz wskaźnik ten był niższy. Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, iż należy wzmocnić działania zmierzające do pozyskania inwestorów z branż kreatywnych.

Analizując strukturę gospodarczą gminy nie sposób pominąć jej potencjału surowcowego. Największe znaczenie gospodarcze dla gminy mają złoża granitu, którego eksploatacja zapewnia miejsca pracy zarówno przy wydobywaniu jak i przy przerobieniu kamienia. Lokalna gospodarka bazuje na istniejących, dużych zakładach wydobywczych. Wokół nich powstały mniejsze, zajmujące się obróbką granitu i produkcją galanterii kamiennej. Określenie „granit strzegomski” jest wysoce rozpoznawalne zarówno na rynku polskim, jak również za granicą.

Granit występuje w 24 złożach rozmieszczonych wokół Strzegomia oraz w północnej i zachodniej części gminy (Kostrza, Goczałków, Graniczna, Rogoźnica, Wieśnica, Żółkiewka). Jego zasoby według bilansu zasobów sięgają 881 mln ton.

Poza granitem na terenie gminy występuje również kruszywo naturalne (piasek). Jego złoża zlokalizowane są w Międzyrzeczu, Grochotowie i Rogoźnicy. Jego zasoby sięgają 3,3 mln ton.

Dodatkowo w Rusku – Jaroszowie eksploatowane jest złożo glin ogniotrwałych o zasobach 34,9 mln ton, a na terenie Godzieszówka położone jest złożo kaolinu „Kazimierz” o zasobach 47,1 mln ton.

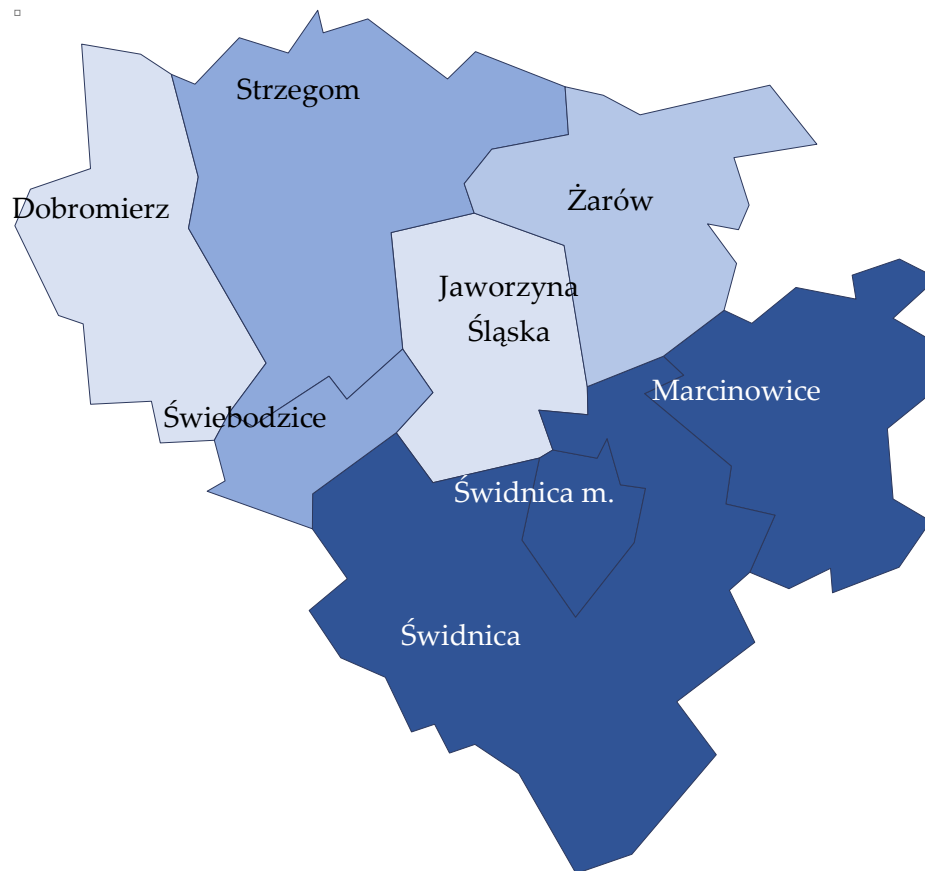
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ MIESZKAŃCÓW

Istotnym elementem diagnozy w tej części opracowania jest także syntetyczna analiza stanu i kondycji lokalnego systemu gospodarczego przeprowadzona z wykorzystaniem syntetycznych wskaźników, opisujących w zobjektywizowany sposób tendencje w zakresie szeroko rozumianej przedsiębiorczości lokalnej. W ten sposób możliwe będzie uchwycenie istotnych tendencji w odniesieniu do klimatu inwestycyjnego gminy oraz aktywności biznesowej lokalnej społeczności.

W przypadku gminy Strzegom wartości poszczególnych wskaźników wskazują, iż w okresie referencyjnym zarysowała się generalnie pozytywna tendencja dotycząca lokalnej aktywności gospodarczej. Pewien niepokój może jednak budzić fakt, że w 2016 r. zarejestrowano najmniej nowych podmiotów gospodarczych, przy jednoczesnym wzroście liczby podmiotów wykreślonych z rejestru REGON.

W latach 2012-2016 zwiększyła się o 8,3% liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców. W 2016 r. wskaźnik ten osiągnął wartość 1130. Chociaż kształtował się on poniżej średniej dla powiatu świdnickiego (1156), to jednak był wyższy niż w gminach Dobromierz (776), Jaworzyna Śląska (782), Żarów (883) i Świebodzice 1106).

Rysunek 6. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców

Ponadto należy zwrócić szczególną uwagę na wartości kolejnego istotnego wskaźnika – podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym – interpretowanego często jako jeden z głównych barometrów przedsiębiorczości na określonym administracyjnie obszarze.

We wskazanym okresie odczyty dla tego indykatora również przybierały pozytywne wartości, zaobserwowano bowiem wzrost liczby podmiotów z poziomu 159,9 w 2012 r. do poziomu 180,3 w 2016 r. Jednocześnie wzrosła o 4,3% liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców.

Tabela 9. Wskaźniki podmiotów gospodarczych w gminie Strzegom, lata 2012-2016

Wskaźnik	2012	2013	2014	2015	2016	2012 =100
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1043	1071	1103	1131	1130	108,3
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	78	91	85	86	72	92,3
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	54	68	63	71	76	140,7
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	159,9	164,8	171,7	177,6	180,3	112,8
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	69	70	72	74	72	104,3
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	10,5	10,8	11,2	11,6	11,5	109,5
Wybrane dane dla powiatu świdnickiego						
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	171,1	175,6	178,2	183,0	186,1	108,8
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1109	1129	1133	1151	1156	104,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Przytoczone wartości przedmiotowych wskaźników w badanym okresie w naturalny sposób korespondują z tendencjami zidentyfikowanymi w poprzedniej części niniejszego opracowania w odniesieniu do populacji przedsiębiorstw w gminie Strzegom.

Wśród mieszkańców gminy dominuje przekonanie o dobrych warunkach tworzonych dla rozwoju przedsiębiorczości. Powyższy pogląd podzielało ponad 42% ankietowanych. Jednocześnie ok. 33% badanych nie miało zdania, co może świadczyć o dużej niewiedzy mieszkańców w niniejszym zakresie.

Należy również podkreślić, że przedsiębiorcy działający na obszarze gminy mogą liczyć na preferencje podatkowe takie jak:

- zwolnienia dla przedsiębiorców w ramach zasady de minimis (dla nowo budowanych obiektów oraz przy rozbudowie, nadbudowie i odbudowie obiektów służących działalności gospodarczej)
- zwolnienia stanowiące regionalna pomoc inwestycyjną (na terenie WSSE INVEST-PARK podstrefa w Strzegomiu).

Podsumowując stwierdzić można, że generalnie obecna sytuacja sprzyja rozwojowi gospodarczemu gminy, niemniej jednak wskazane jest podjęcie działań zmierzających do przyspieszenia obecnego tempa wzrostu gospodarczego, gdyż wybrane wskaźniki w gminie nadal kształtują się poniżej średniej dla powiatu świdnickiego.

INFRASTRUKTURA BIZNESU

Niezwykle ważnym czynnikiem rozwojowym dla gminy jest odpowiednia infrastruktura biznesowa, która umożliwi prowadzenie działalności gospodarczej w sprzyjającym otoczeniu. Najczęściej tego rodzaju zaplecze rynkowe obejmuje różnego rodzaju instytucje wspierające przedsiębiorczość i umożliwiające ich sprawne funkcjonowanie w wymiarze operacyjnym. Do infrastruktury biznesu zwykle zaliczane są banki i inne instytucje finansowe, strefy specjalnej aktywności gospodarczej, inkubatory przedsiębiorczości, parki przemysłowe i parki technologiczne, a także instytucje doradcze i szkoleniowe.

W przypadku gminy Strzegom można zauważyć relatywnie dobry (jak na położenie, wielkość i charakter gminy) stan rozwoju infrastruktury biznesu. Na terenie gminy funkcjonuje podstrefa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, oraz Klaster Kamieniarski którego koordynatorem jest Fundacja „Bazalt” w Strzegomiu.

Obsługę finansową firm zapewniają następujące banki: Oddział Banku BGŻ BNP Paribas w Strzegomiu, Partner GE Money Bank w Strzegomiu, Santander Bank Polska S.A. 1 Oddział w Strzegomiu, PKO Bank Polski S.A. Oddział 1 w Strzegomiu, Bank Spółdzielczy w Jaworze Oddział w Strzegomiu, Getin Noble Bank S.A. w Strzegomiu.

Na obszarze gminy funkcjonują również organizacje pozarządowe, zarówno zrzeszające przedsiębiorców, jak i wspierające ich działalność.

ROLNICTWO

Jak wynika z diagnozy zawartej w „Zarysie opracowania dotyczącego rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa województwa dolnośląskiego do 2030 r.”³ opracowanej przez Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w 2017 r. obszary wiejskie w gminie Strzegom zaliczone zostały do regionu intensywnego rolnictwa.

Do analizy potencjału produkcyjnego rolnictwa wykorzystano wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Na tej podstawie stwierdzić można, że gmina Strzegom posiada potencjał do rozwoju rolnictwa (warunki przyrodnicze wyjątkowo korzystne). W prawdzie nie ma danych dla gminy, ale w całym powiecie świdnickim w 2015 r. użytki rolne stanowiły ponad 70% jego powierzchni.

Potencjał do produkcji rolniczej wynika przede wszystkim z występowania na obszarze gminy urodzajnych gleb. Warunki te predysponują gminę do uprawy pszenicy.

Na obszarze gminy trwa proces scalania gruntów we wsiach Granica Godzieszówek i Tomkowice, których mieszkańcy jako pierwsi przekonali się do korzyści z tego płynących. Scalanie bowiem pozytywnie wpłynie zarówno na funkcjonowanie gospodarstw rolnych, jak i całych obszarów wiejskich. Należy podkreślić, że działania zmierzające do scalania gruntów powinny być nadal kontynuowane i obejmować kolejne miejscowości w gminie, na bazie doświadczeń i efektów pierwszego w gminie scalania

TURYSTYKA

Gmina Strzegom posiada potencjał do rozwoju turystyki. Do najważniejszych atrakcji turystycznych gminy zalicza się:

- Bazylika Mniejsza pw. Św. App. Piotra i Pawła (pomnik historii);
- klasztor pokarmelitański – obecnie Centrum Aktywności Społecznej „Karmel”;
- Góra Krzyżowa - najwyższy szczyt Wzgórz Strzegomskich - 354 m n.p.m., stanowi najcenniejszy obiekt przyrodniczy w regionie. Widok ze szczytu obejmuje duży obszar

³ Zarys opracowania dotyczący rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa województwa dolnośląskiego do 2030 r. DODR, Wrocław 2017.

Niziny Śląskiej, Masywu Ślęży, Obniżenia Podsudeckiego, Góry Sowie, Wałbrzyskie, Kamienne oraz Kaczawskie, a za nimi Karkonosze ze Śnieżką;

- Kamieniołomy;
- Izba Tradycji Ziemi Strzegomskiej;
- Kościół św. Barbary;
- Kościół pw. Najświętszego Zbawiciela Świata i Matki Bożej Szkaplerznej;
- Kaplica św. Antoniego;
- Kaplica św. Jadwigi;
- Wieża Targowa;
- Średniowieczne Mury Obronne;
- Łaźnie Miejskie połączone z Domem Ludowym;
- Zespół Pałacowy w Żelazowie;
- Pałac w Morawie;
- Kościół św. Piotra i Pawła w Rusku;
- Kościół św. Szymona i Tadeusza w Rogoźnicy;
- Wiatrak w Żółkiewce zbudowany w 1867 r.

Szczególne rolę w gminie odgrywa Muzeum Gross Rosen. Znajduje się on w pobliżu wsi Rogoźnica, leżącej w odległości 6 km na północny-zachód od Strzegomia. Do tej pory w Muzeum zgromadzonych zostało 348 eksponatów, 9101 jednostek archiwalnych oraz 3041 jednostek archiwalnych utrwalonych na 66 305 klatkach mikrofilmu i 141 mikrofiszach.

W Muzeum w Rogoźnicy można zwiedzać teren byłego hitlerowskiego obozu koncentracyjnego, a także kamieniołom - miejsce pracy więźniów oraz zapoznać się następującymi wystawami: "Geneza Zbrodni" (wystawa obrazuje dzieje hitleryzmu od powstania aż do procesu norymberskiego, "Filie KL Gross-Rosen" (na wystawie prezentowana jest makieta Gór Sowich, mapa filii, zdjęcia itp.), "Przedmioty codziennego użytku z KL Groß Rosen".

Potencjał turystyczny gminy tworzą również następujące trasy turystyczne:

- „Na Naszej Górze” - ścieżka przyrodniczo-edukacyjna, liczącą 1300 m. rozpoczynająca się u podnóża Góry Krzyżowej;

- Szlak Martyrologii - ok. 22 km., przebieg: Jawor –Paszowice – Czernica – Czeska Góra – okolice Kostrzy – były obóz koncentracyjny Gross-Rosen – Gęsie Góry – okolice Żółkiewki – Góra Św. Jerzego – Krzyżowa Góra – Strzegom;
- Szlak Piastowski lub Szlak Granitowy – ok. 50 km., przebieg: Świdnica – Jaworzyna Śląska – Strzegom – Jawor;
- Szlak Ułanów Legii Nadwiślańskiej – ok. 53 km., przebieg: Strzegom- Stawiska –Granica - Mały Modlecin – Serwinów – Dobromierz – Chwaliszów - Ruiny Zamku Cisy – Struga - Szczawno Zdrój – Podzamcze - Zamek Książ – Szczawienko - rezerwat „Jeziorko Daisy” -Witoszów Górny - Witoszów Dolny – Świdnica;
- Szlak „Via Sacra”;
- Nowo tworzony we współpracy z czeskim miastem partnerskim Horice „Szlak Kamienia”

Pozycja turystyczna gminy zależna jest również od posiadanej bazy noclegowej. Jak wynika z danych GUS na obszarze gminy usługi świadczy sześć obiektów noclegowych a mianowicie: Usługi hotelarsko-gastronomiczne Granit w Strzegomiu, Firma hotelarsko-gastronomiczno-usługowa Stragona w Strzegomiu, Gościniec Syrena w Strzegomiu, Zajazd u Emila w Strzegomiu, Pałac Morawa sp. z o.o., Hotel „Villa la Pierre” w Strzegomiu. Obiekty te dysponują łącznie 273 miejscami noclegowymi.

Analizując potencjał turystyczny gminy warto zaznaczyć, że podczas warsztatów mieszkańcy podkreślali niejednokrotnie problem niezadawalającego stanu technicznego zabytków. Sytuacja powyższa z jednej strony negatywnie wpływa na estetykę miejsc, a z drugiej strony nie pozwala w pełni wyzwolić potencjał turystyczny gminy.

Dla celów rozwoju turystyki należy wykorzystywać i promować szeroko pojęte dziedzictwo kulturowe związane z kamieniem naturalnym – zarówno w aspekcie artystycznym, naukowym jak i przemysłowym.

ANALIZA INFRASTRUKTURALNA**INFRASTRUKTURA DROGOWA, KOLEJOWA, ŚCIEŻKI ROWEROWE**

Ważne znaczenie dla sytuacji w gminie Strzegom ma rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej.

Układ infrastruktury drogowej tworzony jest przez sieć dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Przez obszar gminy prowadzą następujące drogi krajowe i wojewódzkie:

- Droga krajowa nr 5;
- Droga wojewódzka nr 345;
- Droga wojewódzka nr 374;
- Droga wojewódzka nr 382;

Niestety większość wskazanych dróg nadal posiada niskie parametry techniczne. Podstawowym mankamentem jest fakt, że są to drogi jednojezdniowe, niewystarczające w czasach wzmożonego rozwoju transportu samochodowego. Stan nawierzchni dróg podlega systematycznej poprawie, jednakże nie następują istotne działania inwestycyjne poprawiające przepustowość. Tym samym nieadekwatna do potrzeb sieć dróg może stać się wkrótce istotną barierą rozwoju gminy. Problemem jest również brak obwodnic, np. obwodnicy Jaroszowa w ciągu drogi krajowej nr 5. W konsekwencji ruch samochodowy odbywa się przez centrum miejscowości.

W przypadku Strzegomia wprowadzie w ciągu drogi krajowej nr 5 istnieje obwodnica, umożliwiająca wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza obszar ścisłej zabudowy, jednakże z roku na rok coraz bardziej odczuwalny jest brak obwodnicy miasta w ciągu drogi wojewódzkiej nr 374. Z tej przyczyny przez centrum miasta przejeżdżają dziennie tysiące samochodów, w tym ciężarowych. Problem nabiera aktualnie znacznie większej rangi w kontekście planowanego na jesień 2018 r. otwarcia drogi ekspresowej S3. Z uwagi na brak bezpośredniego skomunikowania S-3 z Wałbrzychem, DW 374 stanie się istotnym połączeniem

drogi ekspresowej z tym miastem, a ponadto przejmie cały ruch z S3 w kierunku Świdnicy, Dzierżoniowa i Kotliny Kłodzkiej.

Pomimo podejmowanych przez lokalny samorząd działań nadal niezwykle uciążliwy dla mieszkańców jest problem wywozu kruszyw z kopalń granitu. Mało przepustowa linia kolejowa nr 137 oraz brak obwodnicy miasta w relacji północ-południe sprawiają, że ciężki ruch odbywa się drogami lokalnymi (gminnymi i powiatowymi), przez miejscowości również pozbawione obwodnic. Wyzwaniem jest zatem rozwiązanie tego problemu, jednakże nie będzie ono możliwe bez realizacji i koordynacji działań zarządców wszystkich dróg na terenie gminy i powiatu, ponieważ sprawne i efektywne włączenie ciężkiego ruchu do sieci dróg krajowych i wojewódzkich może się odbyć tylko pod warunkiem zapewnienia przepustowości i odpowiedniej nośności dróg wyższej kategorii.

Sieć drogową uzupełniają drogi gminne i powiatowe. Stan techniczny tych dróg jest zróżnicowany. W złym stanie są zwłaszcza drogi o nawierzchni nieulepszonej. Ponadto podobnie jak w przypadku dróg krajowych i wojewódzkich na stan nawierzchni dróg lokalnych negatywnie wpływa ruch pojazdów wielkogabarytowych związany z eksploatacją surowców.

Na obszarze gminy Strzegom znajduje się jeden dworzec autobusowy zlokalizowany w mieście (ok. 1 km od rynku w Strzegomiu, w północno – wschodniej części miasta, w pobliżu największego osiedla mieszkaniowego). Obsługuje on ruch lokalny i dalekobieżny i jest wyposażony w odpowiednią pętlę nawrotową. Większą popularnością cieszy się przystanek przy ul Leśnej położony ok. 500 m od rynku, który jest wyposażony w ogrzewaną poczekalnię. Składa się on z 2 stanowisk, z których korzystają przewoźnicy obsługujący ruch lokalny.

W pozostałych miejscowościach przewoźnicy dokonują odprawy pasażerów na zwykłych przystankach komunikacyjnych, z których korzystają także inni operatorzy komunikacji samochodowej.

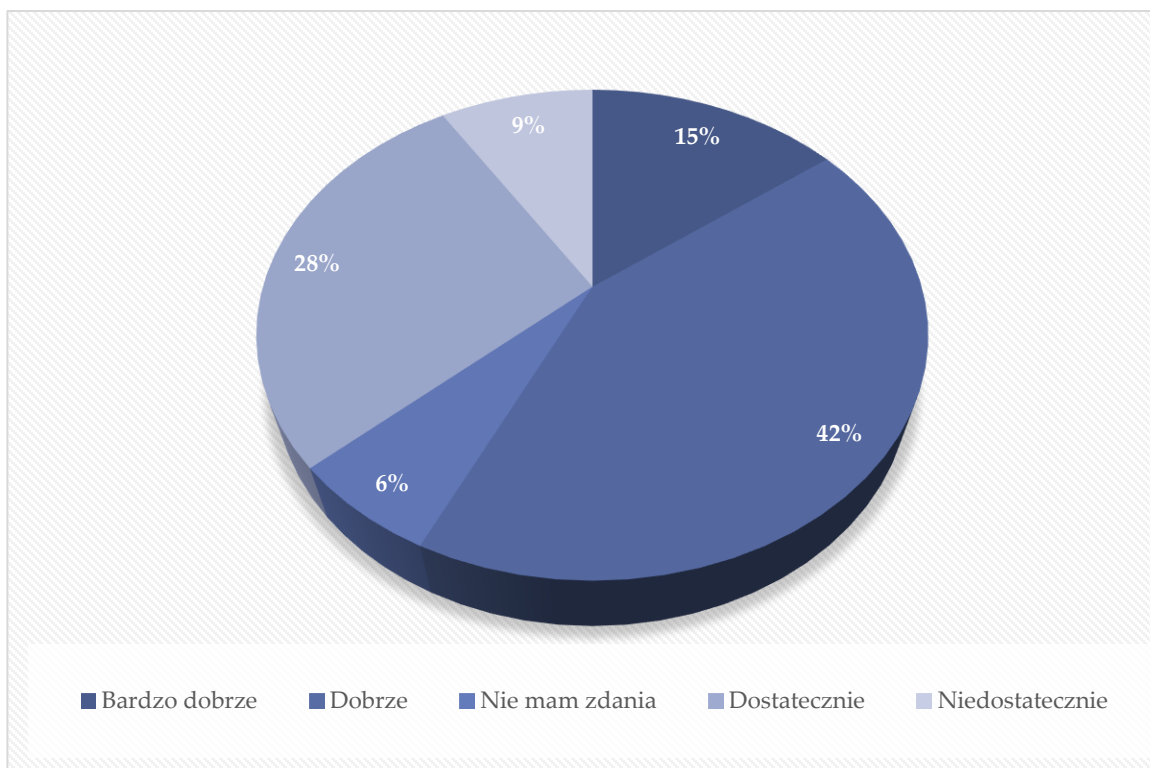
Zadowalająca częstotliwość kursowania autobusów jest notowana jedynie na linii Wrocław-Jelenia Góra. W kierunku Jawora, Legnicy i Wałbrzycha – połączeń jest mniej niż 5 dziennie, a do Świdnicy i Świebodzic brak połączenia autobusowego w dni wolne od pracy oraz w godzinach nocnych. Tym samym transport autobusowy nie stanowi korzystnej alternatywy dotarcia do pracy i powrotu z niej. Trudno jest również poruszać się komunikacją publiczną

pomiędzy poszczególnymi miejscowościami gminy a Strzegomiem. Sytuacji nie ratuje połączenie kolejowe Legnica-Strzegom-Świdnica-Dzierżoniów, ponieważ pociągi kursują zbyt rzadko i nieregularnie, a dworzec kolejowy jest zlokalizowany na obrzeżach miasta. Warto zaznaczyć, że wprawdzie na terenie gminy znajdują się przystanki autobusowe (nie wszystkie w należyтым stanie technicznym), to jednak ich lokalizacja ma niejednokrotnie podłoże historyczne i nie zawsze odpowiada aktualnemu układowi sieci osadniczej. Dodatkowo zaznaczyć należy, że połączenia realizowane są przede wszystkim w dni robocze oraz w okresie szkolnym, brakuje natomiast połączeń w dni wolne od pracy i w okresie wakacyjnym.

Analizując stan infrastruktury drogowej i towarzyszącej, jak również stan transportu zbiorowego należy uwzględnić również wyniki badań ankietowych oraz wyniki przeprowadzonych w poszczególnych miejscowościach warsztatów. Jak wynika z badań ankietowych mieszkańcy gminy Strzegom są podzieleni przy ocenie stanu dróg. Z jednej strony ok. 57% badanych dobrze lub bardzo dobrze ocenia stan dróg, z drugiej strony 37% respondentów jest przeciwnego zdania. Wynika to z dużego zaawansowania poprawy jakości dróg gminnych. Coraz więcej mieszkańców korzysta z przebudowanych kluczowych dróg gminnych. Nadal jednak istnieją istotne potrzeby w zakresie przebudowy dróg powiatowych oraz prowadzących do osiedli mieszkaniowych. Z przeprowadzonych warsztatów wynika, że problemy z funkcjonowaniem szeroko pojętej infrastruktury drogowej oraz transportu publicznego należą do najczęściej podnoszonych przez mieszkańców gminy Strzegom. Warto podkreślić, że problemy te najczęściej dotyczą funkcjonowania transportu zbiorowego, złego stanu infrastruktury drogowej oraz braku chodników i ścieżek rowerowych.

Szczególnie istotnym problemem jest stan transportu zbiorowego. Należy wyraźnie zaznaczyć, że aktualnie transport zbiorowy uległ znacznej atrofii, co negatywnie wpływa na poziom życia mieszkańców i możliwości rozwoju gminy. Deficyt połączeń sprawia, że mieszkańcy mają utrudniony dostęp zarówno do lokalnych usług publicznych (np. przedszkola, ośrodki zdrowia), jak i miejsc pracy zlokalizowanych na terenie gminy i poza jej granicami (np. w podstrefie SSE w Świdnicy). Wydaje się, że problem ten należy traktować priorytetowo i wymaga on pilnego rozwiązania.

Rysunek 7. Utrzymanie dróg gminnych i infrastruktury drogowej

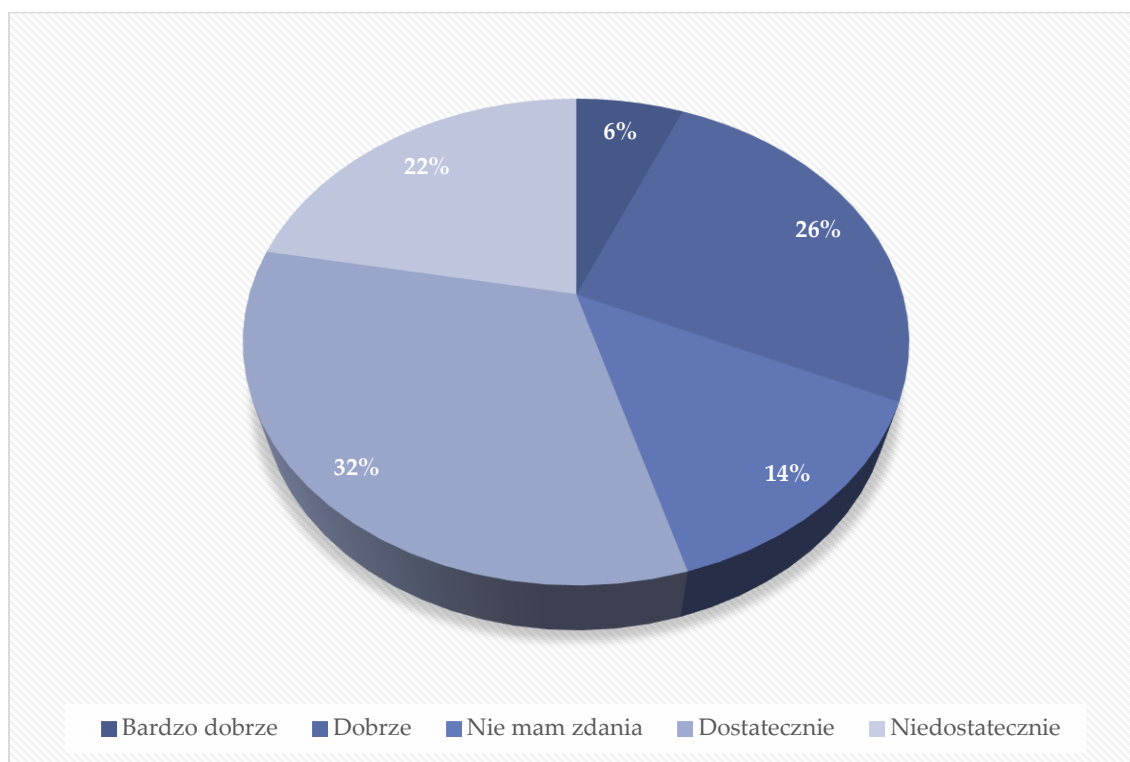
Ważnym problemem zdiagnozowanym w gminie Strzegom jest również nadmierne obciążenie dróg związane z transportem kruszyw. Obecnie istniejące drogi nie są przystosowane do wzmożonego ruchu pojazdów ciężarowych, dodatkowo ruch ten negatywnie wpływa na jakość życia lokalnej społeczności, generując hałas i sprzyjając niskiej emisji.

Kolejowy układ transportowy gminy Strzegom tworzą czynne i nieczynne linie kolejowe:

- nr 137 Katowice – Kędzierzyn-Koźle – Nysa – Kamieniec Ząbkowicki – Świdnica Miasto – Jaworzyna Śląska – Legnica (na obszarze gminy tylko odcinek Stanowice – Rogoźnica), zarządca: PKP PLK S.A., niezelektryfikowana, pozbawiona znaczenia państwowego, o prędkości konstrukcyjnej: 100 km/h na szlaku Mościsko Dzierżoniowskie – Świdnica Miasto, 90 km/h na szlaku Świdnica Miasto – Jaworzyna Śląska, 80 km/h na odcinku Jaworzyna Śląska – Jawor;
- nr 302 Malczyce – Strzegom – Roztoka – Bolków, zarządca: PKP PLK S.A., czynna tylko w ruchu towarowym (na odcinku Strzegom – Grabina Śląska) linia znaczenia miejscowego,

jednotorowa, niezelektryfikowana, pozbawiona znaczenia państwowego, o prędkości konstrukcyjnej 100 km/h; odcinki: Grabina Śląska – Bolków i Malczyce – Strzegom są całkowicie wyłączone z ruchu, a w wyniku braku konserwacji i kradzieży infrastruktury są one nieprzejezdne; na obszarze miasta Strzegom poprowadzona zabytkową estakadą, jednym z trzech tego typu obiektów w Polsce (Wrocław, Gorzów Wkpl., Strzegom).

- nr 772 Strzegom Międzyrzecze – Strzegom Miasto, zarządca: PKP PLK S.A., nieczynna łącznica pierwszorzędna, jednotorowa, niezelektryfikowana, pozbawiona znaczenia państwowego, o prędkości konstrukcyjnej 40 km/h; całość jest obecnie wyłączona z ruchu, a w wyniku odcięcia jej od linii nr 137, braku konserwacji i kradzieży infrastruktury łącznica jest nieprzejezdna; jej rolą było bezpośrednio prowadzenie pociągów na kierunku Jaworzyna Śląska – Bolków, bez konieczności zmiany kierunku jazdy na stacji Strzegom.

Rysunek 8. Dostępność ścieżek rowerowych

Na terenie gminy Strzegom zlokalizowanych jest 7 przystanków kolejowych, w tym: 4 czynne tj. Rogoźnica, Goczałków, Strzegom, Stanowice oraz 3 nieczynne tj. Grabina Śląska, Strzegom Miasto, Jaroszków. Niestety stan infrastruktury dworcowej jest niezadawalający. Pilnej modernizacji wymaga pięć dworców/przystanków.

Na dostępność komunikacyjną gminy wpływ również rozwinęta sieć ścieżek rowerowych. Niestety zarówno z warsztatów, jak i z badań ankietowych wynika, że istnieją wyraźne braki w tym zakresie. Brakuje ścieżek rowerowych zarówno wewnątrz miejscowości, jak i łączących poszczególne miejscowości. Ok. 22% mieszkańców uważa dostępność do ścieżek rowerowych za niedostateczną, a dalsze 32% co najwyżej za dostateczną. Równocześnie 26% badanych twierdzi że dostępność ścieżek rowerowych jest dobra. Niestety tylko 6% respondentów uważa powyższą dostępność za bardzo dobrą.

W trakcie warsztatów na problem braku ścieżek rowerowych szczególną uwagę zwrócili mieszkańcy Strzegomia i Stanowic.

ZASOBY MIESZKANIOWE

W latach 2012-2016 w gminie Strzegom wzrosła liczba mieszkań o 2,2% z 9303 do 9509, jednocześnie wzrosła także liczba izb o 2,6% z 33343 do 34214. Dynamika zmian zachodzących w gospodarce mieszkaniowej w gminie Strzegom była porównywalna ze skalą niniejszego zjawiska w całym powiecie świdnickim.

Tabela 12. Zasoby mieszkaniowe w powiecie żuromińskim

	Mieszkania			Izby		
	2012	2016	Rok 2012=100	2012	2016	Rok 2012=100
Gmina Strzegom	9303	9509	102,2	33343	34214	102,6
w mieście	6165	6323	102,6	20751	21359	102,9
na wsi	3138	3186	101,5	12592	12855	102,1
Powiat świdnicki	58536	59879	102,3	211402	217213	102,7
w miastach	43237	44122	102,0	146872	150086	102,2
na wsi	15299	15757	103,0	64530	67127	104,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Warto podkreślić, że w przeciwieństwie do powiatu w gminie Strzegom zasoby mieszkaniowe szybciej rosły w mieście niż na obszarach wiejskich. Można więc postawić tezę, że gmina Strzegom nie została w sposób widoczny dotknięta zjawiskiem suburbanizacji.

Wprawdzie, jak już wspomniano w gminie Strzegom zasoby mieszkaniowe przyrastają w tempie nie odbiegającym od powiatu, to jednak należy podkreślić, że rosną one wolniej niż w województwie dolnośląskim. Dla regionu wskaźnik dynamiki dla lat 2012-2016 wyniósł 5,2%. Prowadzi to do wniosku, że w gminie Strzegom nadal istnieją mieszkania znajdujące się w budynkach stawianych z wykorzystaniem tradycyjnych technologii, a to rodzi potrzebę ich modernizacji i dostosowania do obowiązujących standardów. Należy się również spodziewać rosnących kosztów remontów nieruchomości, gdyż będzie postępowała ich dekapitalizacja.

Powyższą tezę potwierdzają dotychczasowe analizy. Jak wynika z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzegom z 2016 r. na terenie gminy Strzegom można wyróżnić następujące rodzaje zabudowy mieszkaniowej: jednorodzinna, wielorodzinna oraz rolniczą zagrodową. Budynki znajdujące się na terenie gminy Strzegom to budynki wznoszone w większości (66%) przed rokiem 1966, a więc w technologiach odbiegających pod względem cieplnym od obecnie obowiązujących standardów (przyjmuje się, że budynki wybudowane przed 1989, a nie docieplone do tej pory, wymagają termomodernizacji).

Większość budynków na terenie gminy Strzegom stanowią mieszkania w budynkach wielorodzinnych (51,6%), ze względu na duży udział liczby mieszkań w samym mieście. Natomiast budynki wolnostojące stanowią ponad 37% budynków ogółem na terenie gminy, co charakteryzuje część wiejską. Znaczny udział mają budynki typu bliźniak i szeregowy ponad 10%.

Na podstawie diagnozy stanu aktualnego zasobów mieszkaniowych w gminie można stwierdzić, że duży udział w strukturze stanowią budynki charakteryzujące się często złym stanem technicznym oraz niskim stopniem termomodernizacji (około 70%), a częściowo brakiem instalacji centralnego ogrzewania (ogrzewanie piecowe typu podkowa, koza, kominek, piec kaflowy około 28%). Nadal blisko 70% powierzchni mieszkań w gminie Strzegom ogrzewanych jest przy wykorzystaniu pieców węglowych, które charakteryzują się niską sprawnością energetyczną, wysoką emisją zanieczyszczeń powietrza oraz dużą niewygodą w eksploatacji.

Jednocześnie należy podkreślić niewielki udział odnawialnych źródeł energii wykorzystywanych na cele grzewcze oraz ciepłej wody użytkowej, bo około 0,3% - głównie w postaci pomp ciepła i solarów.

INFRASTRUKTURA WODNO-KANALIZACYJNA I GAZOWA

Za gospodarkę wodno-kanalizacyjną w gminie Strzegom odpowiada przedsiębiorstwo Wodociągi i Kanalizacja sp. z o.o. w Strzegomiu. Przedmiotem działalności Spółki jest m.in.: pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych, wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych, działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne, badania i analizy techniczne.

Na obszarze gminy Strzegom funkcjonują trzy stacje uzdatniania wody, a mianowicie:

- Stacja Uzdatniania Wody w Olszanach – zaopatruje w wodę Strzegom, Olszany, Stanowice, Grochotów, Międzyrzecze, Stawiska, Granica, Modłecin, Morawa, Wieśnica, Graniczna, Skarżyce, Tomkowice;
- Stacja Uzdatniania Wody w Żelazowie – zaopatruje w wodę Żelazów, Żółkiewka, Kostrza, Rogoźnica, Goczałków, Goczałków Górny, Godzieszówek;
- Stacja Uzdatniania Wody w Rusku – zaopatruje w wodę Jarosów, Rusko, Bartoszówek.

Łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy Strzegom w 2016 r. wynosiła 121,3 km. W rezultacie 95,6% ogółu mieszkańców korzystało z sieci wodociągowej. Jak wynika z danych zawartych w Statystycznym Vademecum Samorządowca, plasowało to gminę Strzegom na szóstej pozycji w powiecie świdnickim (niżej sklasyfikowane były gmina Dobromierz i gmina wiejska Świdnica). Wynika to prawdopodobnie z istniejącej różnicy w korzystaniu z sieci wodociągowej pomiędzy miastem a obszarami wiejskimi. W Strzegomiu z sieci wodociągowej korzystało 98,9% ogółu ludności, a na obszarach wiejskich 90,2%.

W latach 2012-2016 zaobserwować można wzrost o 4,9% liczby przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W 2016 r. było ich 2711. Równocześnie w analogicznym okresie liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej zmniejszyła się

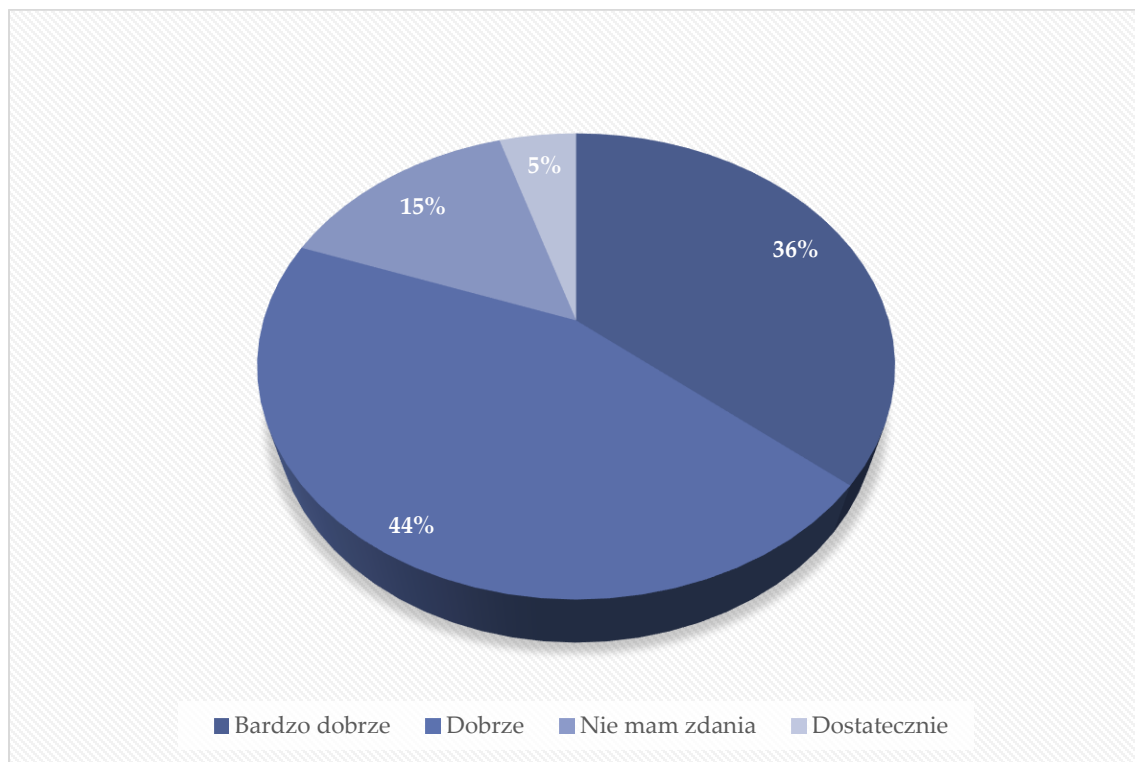

z 25464 do 25065. Prawdopodobnie jest to efekt zachodzących procesów depopulacyjnych w gminie.

Warto zauważyć, że w 2016 r. odnotowano 53 awarie sieci wodociągowej (w 2015 r. 62 awarie), może to świadczyć o potrzebie częściowej modernizacji istniejącej sieci wodociągowej.

Sami mieszkańcy w zdecydowanej większości dobrze (44%) lub bardzo dobrze (37%) oceniają dostępność do sieci wodociągowej. Znamienne jest, że wśród respondentów nikt nie uznał że dostępność do niniejszej sieci jest niedostateczna.

Na terenie gminy Strzegom zlokalizowane są dwie oczyszczalnie ścieków tj. Oczyszczalnia ścieków w Strzegomiu i Oczyszczalnia ścieków w Rusku. Oczyszczalnia ścieków w Strzegomiu przyjmuje ścieki z miasta Strzegom oraz wiosek: Bartoszków (część), Granica, Grochotów, Goczałków, Goczałków Górny, Jarosów, Kostrza, Międzyrzecze, Morawa, Olszany, Rogoźnica, Stanowice, Tomkowice, Wieśnica, Żelazów. Do drugiej oczyszczalni odprowadzane są ścieki z miejscowości Rusko.

Rysunek 9. Dostęp do sieci kanalizacyjnej

Na terenie gminy Strzegom w 2016 r. funkcjonowało 149,9 km czynnej sieci kanalizacyjnej. Z sieci tej korzystało 88,6% ogółu ludności (91% w mieście i 84,7% na wsi). Pod względem korzystania z sieci kanalizacyjnej gmina Strzegom zajmowała trzecie miejsce w powiecie świdnickim za gminami miejskimi Świdnicą i Świebodzicami. W 2016 r. istniało łącznie 2601 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, z których korzystały łącznie 23233 osoby. Ilość odprowadzonych ścieków na koniec 2016 r. wyniosła 1.121.000 m³. Relatywnie dobre wyposażenie gminy w infrastrukturę kanalizacyjną potwierdzają badania ankietowe. Wśród mieszkańców przeważała opinia o dobrej (44%) lub wręcz bardzo dobrej (36%) dostępności do sieci kanalizacyjnej. Dostatecznie dostępność do powyższej sieci ocenia niespełna 5% respondentów. Jednak z przeprowadzonych warsztatów wynika, że brak infrastruktury kanalizacyjnej lub problemy z jej funkcjonowaniem odnotowano w 7 miejscowościach tj. Grochotowie, Modłęczynie, Rusku, Skarżycach i Stawisku.

Przez teren gminy przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia Ø150, Ø250 i Ø 300, z których gaz, poprzez stacje redukcyjno – pomiarowe I i II stopnia dostarczany jest do sieci miejskiej. Gospodarstwa domowe zaopatrywane są bezprzewodowo, natomiast Jaroszowskie Zakłady Materiałów Ogniotrwałych (obecnie JARO S.A.) zaopatrywane są w gaz z kierunku Żarowa.

Łączna długość sieci gazowej w 2016 r. wynosiła 72,3 km, z czego 25,2 km przypadało na czynną sieć przesyłową, a 47,1 km. na czynną sieć rozdzielczą. W stosunku do 2012 r. długość sieci gazowej wzrosła o 5,6%. Przyłącza doprowadzone były do 1430 budynków, w tym 1255 budynków mieszkalnych. Pod względem dostępności do sieci gazowej gmina Strzegom zajmowała trzecie miejsce w powiecie za gminami miejskimi Świdnicą i Świebodzicami.

W 2016 r. zarejestrowanych było 5383 odbiorców gazu, z czego tylko ok. 7,4% z nich wykorzystywało gaz do ogrzewania mieszkań.

W przypadku sieci gazowej dominuje przekonanie o dobrej lub bardzo dobrej dostępności do niej. Opinię taką podzielało łącznie ok. 52% ankietowanych. Niemniej jednak rozmieszczenie sieci gazowej nie jest równomierne. W rezultacie 12% badanych twierdziło, że dostęp do sieci gazowej jest dostateczny, a 16% że niedostateczny. Z przeprowadzonych warsztatów wynika, że dostępu do sieci gazowej nadal nie posiadają mieszkańcy 15 miejscowości. Przyczyn powyższego stanu upatrywać można w tym, że pomimo relatywnie dobrze rozbudowanej sieci

gazowej mamy do czynienia z jej niską dostępnością dla odbiorców końcowych. Wynika to z niskiej skłonności do rozbudowy sieci rozpraszającej po miejscowościach.

GOSPODARKA ODPADAMI

Gmina Strzegom należy do północno-centralnego regionu gospodarki odpadami. W gminie w latach 2012-2016 masa zebranych odpadów zmieszanych przypadających na mieszkańca zmniejszyła się z 321,6 kg. do 280,0 kg. Warto podkreślić, że w 2016 r. (w przeciwieństwie do 2012 r.) wartość powyższego wskaźnika była dla gminy niższa niż dla Dolnego Śląska, ale nadal wyższa niż w przypadku powiatu świdnickiego.

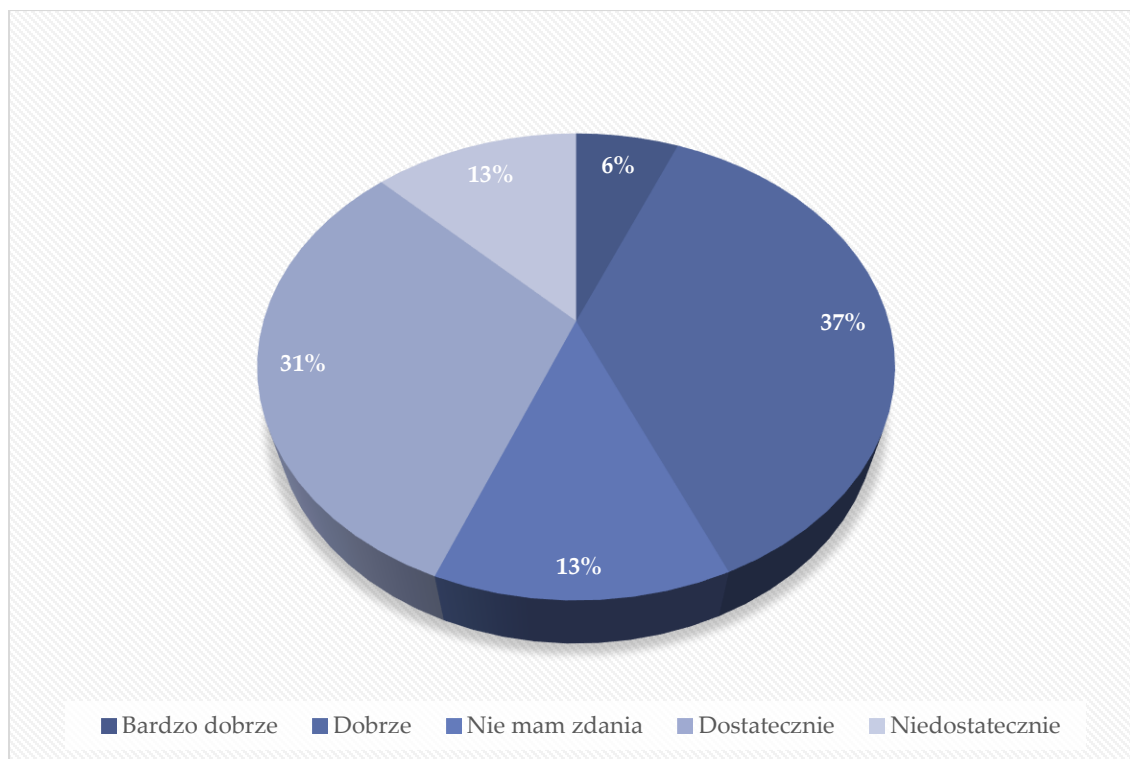
Tabela 10. Odpady zmieszane w latach 2012-2016 (na mieszkańca)

Gmina	Regiony gospodarki odpadami	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku na mieszkańca (w kg.)		
		2012	2016	2012 = 100
gmina Strzegom	północno-centralny	321,6	280,0	87,1
Powiat świdnicki	-	296,0	263,5	89,2
Dolny Śląsk	-	284,3	284,4	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Jak wynika z Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2022 na obszarze gminy Strzegom funkcjonuje Ekologiczne Centrum Utylizacji w miejscowości Rusko.

Chociaż liczba zmieszanych odpadów zbieranych w gminie Strzegom zmniejszyła się, to jednak w opinii mieszkańców stan utrzymania czystości w gminie nie zawsze jest zadowalający. Wprawdzie ok. 57% respondentów dobrze ocenia stan utrzymania czystości w gminie, a dalsze 9% nawet bardzo dobrze, to jednocześnie 23% ankietowanych oceniło ten stan co najwyżej dostatecznie. Równocześnie ok. 44% ankietowanych krytycznie postrzega aktualnie funkcjonujący system zbierania odpadów. Podkreślić należy, że także w trakcie warsztatów podnoszone były problemy związane z segregacją odpadów oraz stanem czystości gminy.

Rysunek 10. Zbiórka odpadów komunalnych

INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA

Operatorem elektroenergetycznego systemu dystrybucyjnego na terenie gminy Strzegom jest TAURON Dystrybucja S.A., Oddział w Wałbrzychu. W granicach miasta Strzegom zlokalizowana jest rozdzielnia 110/20 KV Graby stanowiąca podstawowe zasilanie dla obszaru gminy w energię elektryczną. Rozdzielnia wyposażona jest w dwie jednostki transformatorowe 11/20 KV o mocach 25 MVA każda. Rozdzielnia 110 KV zasilana jest dwoma liniami 110 KV Świebodzice - Jawor.

Wsie zaopatrywane są w energię elektryczną liniami o napięciu 20 KV. W każdej wsi jest co najmniej jedna stacja transformatorowa od 100 KVA do 250 KVA umożliwiając zasilanie w energię o odpowiednich parametrach technicznych. Dostępność mocy energii elektrycznej mierzona w kW na 1 mieszkańca jest najniższa we wsiach: Bartoszówek, Goczałków, Goczałków Górny, Godzieszówek, Jarosów, Kostrza, Rogoźnica, Rusko i Stanowice. Pomimo stosunkowo małej mocy dostępnej w tych miejscowościach w każdej z nich występują jeszcze rezerwy.

Wynika to prawdopodobnie z małej ilości sprzętu posiadanego przez mieszkańców (silniki elektryczne, sprzęt gospodarstwa domowego itp.). Przeciętnie w gminie zainstalowana moc wynosi 1,01 kW na mieszkańca i jest wystarczająca.

Z GPZ – ów oraz rozdzielni sieciowych wyprowadzone są linie średniego napięcia (kablone lub napowietrzne) na poziomie 6 i 20 kV w kierunku stacji rozdzielczych oraz stacji transformatorowych. Istnieją powiązania sieci średniego napięcia pomiędzy stacjami transformatorowymi, które mogą być odpowiednio konfigurowane, by w sytuacjach awaryjnych minimalizować ich skutki dla odbiorców z terenu gminy Strzegom.

Sieci SN i nN na terenie gminy Strzegom zgodnie z opinią Tauron Dystrybucja S.A są w stanie technicznym dobrym, ponadto sieci poddawane są monitoringowi. Wyeksploatowane sieci są sukcesywnie wymieniane lub naprawiane w ramach zabiegów modernizacyjnych, eksploatacyjnych i doraźnych. Powyższe rozważania potwierdzają wyniki badań ankietowych, z których wynika że 42% mieszkańców dobrze, a 41% bardzo dobrze ocenia dostęp do sieci energetycznej.

STAN I JAKOŚĆ POWIETRZA

Na terenie gminy Strzegom występują problemy związane z przekroczeniem stężeń lub przekroczeniem dopuszczalnej wielkości stężeń 24- godz. w zakresie pyłu zawieszonego (PM2.5 i PM10) oraz ozonu. W przypadku pyłu PM10 problem nasila się w sezonie grzewczym i wynika z ogrzewania budynków mieszkalnych za pomocą tradycyjnych źródeł ciepła.

Na terenie gminy Strzegom występują również punktowe źródła emisji zanieczyszczeń powietrza o mocy przekraczającej 100kW. Źródła te rozproszone na terenie całej gminy głównie w postaci kotłowni węglowych, kotłowni na gaz ziemny i olej opałowy. Na problemy związane ze stanem i jakością powietrza zwrócono uwagę również w trakcie warsztatów. W szczególności problem ten podkreślany był przez mieszkańców Rogoźnicy, Strzegomia, Ruska i Kostrza. Istotnym problemem w gminie jest uciążliwość związana z przemysłem, niemierzona przez

statystyki publiczne i systemy pomiarowe, w tym zapylenie związane z eksploatacją i przetwórstwem granitu oraz uciążliwość zapachowa niektórych branż przemysłu. Problemem jest również hałas związany z wydobywaniem, przerobem i transportem kruszyw.

Warto również wspomnieć o konieczności modernizacji kotłowni zlokalizowanej przy ul. Ofiar Katynia, z uwagi na jej kluczowe znaczenie dla mieszkańców Strzegomia.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron gminy Strzegom oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją. Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony gminy i które należy wykorzystać sprzyjając będą jej rozwojowi;
- słabych stron – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony gminy i które nie wyeliminowane utrudniać będą jej rozwój;
- szans – uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi gminy Strzegom;
- zagrożeń – uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

W rezultacie SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu gminy oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone priorytety.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie gminy i jej potencjalna dostępność komunikacyjna • Zaangażowanie i aktywność władz lokalnych • Rozbudowany system opieki przedszkolnej • Bogata baza surowcowa, dająca możliwość rozwoju gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> • Kumulacja negatywnych zjawisk demograficznych: ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych, starzenie się społeczeństwa • Niezadawalające wyniki nauczania na poziomie szkół podstawowych i gimnazjów • Ograniczony dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3 • Niezadawalający dostęp do podstawowej opieki

<p>opartego o potencjał endogeny</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostęp do terenów inwestycyjnych • Walory przyrodnicze umożliwiające rozwój turystyki • Dobre warunki do rozwoju rolnictwa • Dobra dostępność do infrastruktury wodociągowej • Znaczny potencjał do rozwoju budownictwa mieszkaniowego • Dziedzictwo kulturowe związane z kamieniem naturalnym 	<p>medycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zbyt mała liczba generowanych miejsc pracy dla osób z wyższym wykształceniem • Relatywnie niska przepustowość dróg krajowych i wojewódzkich (drogi jednojezdniowe) • Brak obwodnicy Strzegomia w ciągu DW 374 • Wywóz kruszyw głównie transportem kołowym • Niezadawalający stan komunikacji lokalnej (linie autobusowe, lokalizacja i stan przystanków) • Dominacja indywidualnych systemów grzewczych, sprzyjająca zjawisku niskiej emisji • Niezadawalający stopień termomodernizacji budynków • Niezadawalający stopień pokrycia gminy infrastrukturą gazową
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Postępujący proces integracji w ramach Aglomeracji Wałbrzyskiej • Realizacja polityki prorodzinnej państwa • Napływ inwestycji zewnętrznych i rozwój usług akumulujących wysoko wykwalifikowaną kadrę • Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej przez władze unijne, krajowe i wojewódzkie 	<ul style="list-style-type: none"> • Trudniejszy dostęp do środków UE • Postępujący proces starzenia się społeczeństwa • Ograniczenie inwestycji w infrastrukturę drogową • Wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii

Przeprowadzona powyżej syntetyczna analiza SWOT wskazuje na występowanie słabych stron gminy Strzegom. Zdiagnozowane deficyty ujawniają się w różnych sferach jej funkcjonowania

niemniej jednak dotyczą one przede wszystkim tzw. czynników twardych (konkretnych atrybutów JST), rzadziej odnoszą się do czynników miękkich. Jednocześnie jednak gmina Strzegom posiada zauważalny potencjał rozwojowy oraz lokalne przewagi komparatywne, które właściwie wykorzystane mogą przesądzić o jej rozwoju w przyszłości. W rezultacie wskazana jest nowa aktywna strategia władz gminy koncentrująca się na wsparciu endogenego potencjału oraz przyciąganiu kapitału zewnętrznego dla dynamizacji rozwoju. W obliczu zidentyfikowanych szans i zagrożeń proaktywne nastawienie władz gminy wydaje się dzisiaj kluczowe dla inicjacji trwałych procesów rozwojowych.

WIZJA

Strzegom inteligentna gmina inwestująca w ludzi i infrastrukturę, wykorzystująca lokalne zasoby i dążąca do podniesienia poziomu i jakości życia mieszkańców w myśl zasady zrównoważonego rozwoju.

Rozwój gminy Strzegom musi mieć charakter inteligentny i zrównoważony zgodnie z zasadą *Smart City*. Celem nadrzędnym będzie wzrost dobrobytu mieszkańców gminy w wyniku przyspieszonego rozwoju gospodarczego, przy jednoczesnym zachowaniu walorów środowiskowych i zastosowaniu nowoczesnych rozwiązań technologicznych.

W tym celu konieczne będzie zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i prowadzenia działalności gospodarczej. Osiągnięte to zostanie m.in. poprzez poszerzenie zakresu usług publicznych oraz podniesienie ich jakości i lepsze dopasowanie do potrzeb mieszkańców.

Wspólne działania mieszkańców i władz samorządowych, wsparte zewnętrznymi źródłami finansowymi powinny uaktywnić endogenny potencjał gminy pozwalając jej wejść na ścieżkę trwałego rozwoju. Jednocześnie sprawnie funkcjonujący sektor publiczny wzmocni kapitały ludzki i społeczny, które staną się gwarantem trwałości zmian.

Rozwój wspierać będzie silna i nowoczesna gospodarka, generująca zróżnicowane miejsca pracy, w tym wymagające specjalistycznej wiedzy i umiejętności. Wzrost atrakcyjności rynku pracy powinien korzystnie wpłynąć na sytuację demograficzną gminy. Równocześnie powszechny dostęp do wysokiej jakości infrastruktury społecznej winien utrwalić korzystne zmiany.

Nastąpi także redukcja niskiej emisji, co korzystnie wpłynie na jakość życia mieszkańców. Wzrost zamożności i świadomości ekologicznej mieszkańców przyczyni się do upowszechnienia proekologicznych systemów grzewczych. Rozwój infrastruktury drogowej oraz utworzenie zbiorowego transportu gminnego poprawi zewnętrzną i wewnętrzną dostępność komunikacyjną gminy, a jednocześnie także przyczyni się do ograniczenia zjawiska niskiej emisji.

Jednocześnie w wyniku podjętych inwestycji poprawi się dostępność gospodarstw domowych do infrastruktury sieciowej, co również pozytywnie wpłynie na stan środowiska naturalnego. Reasumując wzrost dobrobytu mieszkańców połączony z modernizacją infrastruktury technicznej, społecznej i gospodarczej sprawi, że gmina Strzegom stanie się miejscem przyjaznym do życia.

CELE, PRIORYTETY, DZIAŁANIA**CEL STRATEGICZNY 1. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY
OPARTY NA ENDOGENNYM POTENCJALE, WSPOMAGANY
ZEWNĘTRZNYMI INWESTYCJAMI I ŹRÓDŁAMI FINANSOWYMI**

Gmina Strzegom powinna priorytetowo traktować wszelkie działania zmierzające do wzrostu poziomu i jakości życia mieszkańców. Wypełnienie tej podstawowej misji nie jest jednak możliwe bez efektywnego systemu gospodarczego, łączącego endo i egzogenne potencjały. Silny i stabilny system gospodarczy zapewnia właściwe finansowanie wszystkich istotnych funkcji gminy, w tym także realizację celów społecznych i infrastrukturalnych.

Rozwój gospodarczy gminy Strzegom rozumiany jako długofalowy proces przemian dokonujących się w lokalnym systemie ekonomicznym; dotyczy zarówno zmian ilościowych (np. wzrostu produkcji, zatrudnienia, inwestycji, dochodów), jak i towarzyszących im zmian o charakterze jakościowym (zmiany organizacji przedsiębiorstw i społeczeństwa).

Rozwój gospodarczy warunkuje wzrost standardu życia oraz większe bezpieczeństwo publiczne, czyli zabezpiecza podstawę funkcjonowania gminy. Równocześnie lokalna gospodarka, aby się rozwijać musi ulepszać materialne i osobowe czynniki produkcji. Wymaga ciągłej akumulacji kapitału, nowych inwestycji, doskonalenia ludzkich umiejętności i dokonywania postępu technicznego.

Osiągnięcie konkurencyjności gminy Strzegom wymaga przyspieszonego rozwoju lokalnej gospodarki. Uwarunkowania społeczno-gospodarczo-przestrzenne gminy determinowane m.in. jej endogennymi zasobami, a także lokalnymi tradycjami sprawiają, że rozwój gminy powinien koncentrować się na realizacji zdefiniowanych priorytetów gospodarczych.

Bazując na analizie potencjału gminy kierunki rozwoju ekonomicznego powinny obejmować działania zmierzające do rozwoju infrastruktury gospodarczej, rozwoju firm związanych z przemysłem wydobywczym i ich sieciowaniu, rozwoju funkcji turystycznej oraz rozwoju rolnictwa połączonego z drobnym przetwórstwem.

To właśnie w tych sektorach gmina Strzegom powinna poszukiwać swoich naturalnych przewag. Jednocześnie wskazane działania muszą być wspierane przez aktywność promocyjną gminy na polu gospodarczym. Ekspozowanie walorów gminy kreuje realne szanse na przyciągnięcie zewnętrznych zasobów rozwojowych.

Kluczowym warunkiem osiągnięcia sukcesu jest także współpraca władz lokalnych z mieszkańcami i przedsiębiorstwami. Wszyscy interesariusze powinni partycypować w dążeniach na rzecz zwiększenia potencjału gminy oraz wykreowania nowych perspektywicznych filarów jej dalszego funkcjonowania.

PRIORYTET 1. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY GOSPODARCZEJ ORAZ WSPARCIE DLA PRZEDSIĘBIORSTW WYKORZYSTUJĄCYCH ENDOGENNY POTENCJAŁ GMINY

Wzrost potencjału gospodarczego gminy możliwy jest wyłącznie w połączeniu z rozbudową infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość. Zarówno działające w gminie przedsiębiorstwa, jak również nowe podmioty gospodarcze powinny mieć możliwość szerszego korzystania w swojej działalności ze wsparcia instytucji otoczenia biznesu. Pamiętać należy, że to infrastruktura rynkowa tworzy podstawę do utrzymania miejscowych firm, absorpcji podmiotów zewnętrznych na jej teren oraz skutecznie zachęca to tworzenia nowych przedsiębiorstw. W ten sposób możliwe staje się wykorzystanie w szerszym zakresie lokalnego potencjału endogenego.

W rezultacie konieczne jest wdrożenie działań umożliwiających budowę lokalnego systemu wsparcia podmiotów gospodarczych poprzez wielowymiarową poprawę relacji gmina – przedsiębiorca. Gmina powinna wspierać m.in. dostępność usług doradczych na jej terenie, dystrybucję istotnych dla przedsiębiorców informacji związanych z możliwością uzyskania wsparcia dla podmiotów gospodarczych, dostęp do finansowania zewnętrznego oraz usprawnić sam kontakt z przedsiębiorcami oraz ich obsługę formalną.

W ramach niniejszego priorytetu należy również kreować warunki sprzyjające lokalnej przedsiębiorczości, tak aby z jednej strony pobudzać aktywność gospodarczą mieszkańców, a z drugiej strony wzmacniać potencjał firm już istniejących. Szczególnie należy wspierać działania na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy dla osób z wyższym wykształceniem

i o wysokich kwalifikacjach. Podejście takie powinno ograniczyć odpływ młodych wykształconych ludzi do innych ośrodków wzrostu. Wspierać powinno się również tworzenie miejsc pracy dla kobiet, które jak wynika z diagnozy relatywnie często pozostają poza rynkiem pracy. Przedsiębiorcy generujący nowe miejsca pracy dla specjalistów w pierwszej kolejności powinni być adresatami pomocy publicznej.

Ważne znaczenie w pobudzaniu przedsiębiorczości ma elastyczna polityka podatkowa związana z systemem preferencji podatkowych w podatku od nieruchomości dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą oraz osób zamierzających rozwinąć działalność. Preferencje podatkowe należałoby uzależnić od charakteru nowo utworzonych miejsc pracy, wartości zaangażowanego kapitału oraz innowacyjności przedsięwzięcia.

Konieczne są również sukcesywne działania zmierzające do zwiększenia podaży i jakości terenów inwestycyjnych na terenie gminy. Niezwykle ważne są tutaj kwestie nie tylko lokalizacyjne, ale także formalno-prawne związane z zagospodarowaniem gruntów. Jednocześnie nakłady gminy na uzbrojenie terenów inwestycyjnych znacząco podniosą ich atrakcyjność i pozwolą skrócić proces rozpoczynania działalności biznesowej.

Pamiętając, że o sytuacji gospodarczej gminy decyduje nie tylko liczba podmiotów gospodarczych ale także ich zdolność do współpracy, w tym w ramach sieci, należy prowadzić działania zmierzające do zacieśniania współpracy pomiędzy przedsiębiorcami. Warto także, w granicach prawa wspierać już istniejące klastry i sieci, tak aby mogły one stanowić przykład dla innych podmiotów i jednocześnie budować pozytywny wizerunek gminy.

Obecnie fundamentalne znaczenie dla rozwoju gminy ma promocja gospodarcza jako kluczowy element marketingu terytorialnego. Działania w tej sferze mają istotny wpływ na wzmocnienie szans na trwały rozwój oraz przyciąganie zewnętrznych zasobów. W rezultacie celem promocji jest właściwa prezentacja walorów gminy oraz przekonanie interesariuszy zewnętrznych do ulokowania swoich aktywów na jej terenie. Działania promocyjne są zatem rodzajem przemyślanej strategii komunikowania się gminy zarówno z otoczeniem zewnętrznym (inwestorzy, turyści), jak również z już operującymi tutaj podmiotami gospodarczymi oraz mieszkańcami.

Aktywność promocyjna gminy Strzegom musi obejmować działania informacyjne, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technik informacyjnych. Konieczne jest także angażowanie się władz gminy w szersze (powiatowe i regionalne) inicjatywy oraz przedsięwzięcia promocyjne.

Działania	Przykładowe projekty
Działanie 1. Wsparcie dla przedsiębiorców i instytucji otoczenia biznesu świadczących usługi dla MŚP	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie usług doradczych dla przedsiębiorców i osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą • Zwiększenie dostępu do informacji o możliwym wsparciu dla przedsiębiorców, w tym o instrumentach finansowych np. funduszach pożyczkowych i poręczeniowych • Rozwój systemu konsultacji władz gminy z lokalnymi przedsiębiorcami
Działanie 2. Współdziałanie w tworzeniu infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość i umożliwiającej napływ inwestycji zewnętrznych	<ul style="list-style-type: none"> • Uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych, w tym uzbrojenie terenów inwestycyjnych w media, budowa/modernizacja układu komunikacyjnego terenu, promocja terenu inwestycyjnego
Działanie 3. Wsparcie dla sieciowania i inicjatyw klastrowych	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja i wspieranie idei sieci i klastrów • Inicjowanie porozumień między przedsiębiorstwami
Działanie 4. Promocja gospodarcza gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie, dystrybucja i promocja ofert inwestycyjnych • Współpraca w realizacji działań promocyjnych z władzami powiatowymi i regionalnymi • Organizacja wizyt w gminie potencjalnych inwestorów • Udział w działaniach promocyjnych organizowanych przez władze regionalne oraz agencje rozwoju regionalnego • Udział w konkursach i rankingach • Współpraca z NGO i przedsiębiorstwami w utrwalaniu wizerunku Gminy.

PRIORYTET 2. ROZWÓJ FUNKCJI TURYSTYCZNEJ

Aktualnie sektor usług turystycznych należy do dynamicznie rozwijających się sfer gospodarki światowej i generuje znaczące przychody. Dodatkowo w przypadku turystyki widoczny jest efekt mnożnikowy, co podnosi jej znaczenie dla lokalnego systemu gospodarczego.

Jak wykazała diagnoza gmina Strzegom posiada potencjał do rozwoju turystyki. Wykorzystanie niniejszego potencjału wymaga jednak podjęcia szeregu inwestycji i to zarówno przez władze samorządowe, jak i przez przedsiębiorców. Warto podkreślić, że nakłady (prywatne i publiczne, w tym także środki z UE) powinny zostać przeznaczone nie tylko na rozwój infrastruktury turystycznej, ale również na właściwą obudowę informacyjną i wsparcie promocyjne.

Zadania gminy powinny koncentrować się przede wszystkim na rozwoju publicznych urządzeń infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej. Działania te powinny zmierzać do poszerzenia zakresu funkcjonalnego oraz dostępności i jakości już istniejącej infrastruktury oraz skoordynowanej budowie nowych urządzeń. Wskazane są dalsze inwestycje w rozbudowę i oznakowanie szlaków turystycznych przystosowanych do wędrówek pieszych i rowerowych łączących zabytki kultury materialnej zlokalizowane na obszarze gminy. Wzdłuż szlaków winny powstać obiekty małej architektury dające możliwość wypoczynku i schronienia. W celu rozbudowy systemu szlaków turystycznych wykorzystać można drogi gruntowe obecnie eksploatowane przede wszystkim przez rolników.

Ponadto już istniejące na terenie gminy obiekty dziedzictwa materialnego wymagają nakładów na ich utrzymanie oraz wzmocnienie użyteczności dla ruchu turystycznego. Rewitalizacja powinna także objąć parki, tak aby mogły one pełnić funkcje rekreacyjną oraz integrować miejscową społeczność. Jednocześnie w miejscach newralgicznych powinny zostać zlokalizowane miejsca parkingowe oraz stojaki na rowery.

Wskazane jest również wzmocnienie działań informacyjnych i promocyjnych podejmowanych przez gminę, w tym dążenie do rozbudowy sieci informacji turystycznej.

Działania	Przykładowe projekty
Działanie 1. Renowacja zabytków i poprawa estetyki przestrzeni publicznej	<ul style="list-style-type: none"> • Uporządkowanie i poprawa estetyki przestrzeni publicznej

	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie dla renowacji obiektów dziedzictwa materialnego
<p>Działanie 2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój gminnej sieci informacji turystycznej, oraz wzmocnienie promocji gminy • Rozbudowa/modernizacja/oznakowanie zintegrowanych szlaków turystycznych – rowerowych i pieszych • Rozwój infrastruktury turystycznej – obiektów małej architektury, ławek, stojaków na rowery, zadaszonych miejsc przeznaczonych na odpoczynek, miejsc przystosowanych do grillowania i zabaw przy ognisku • Umieszczenie informacyjnych tablic turystycznych (w tym interaktywnych) w poszczególnych miejscowościach i na trasach turystycznych zawierających informacje o historii miejsca i jego walorach przyrodniczych • Opracowanie aplikacji na urządzenia mobilne zawierającej informacje o trasach turystycznych i zabytkach w gminie • Budowa punktów widokowych • Utworzenie pilotażowej wioski tematycznej w oparciu o tradycje i produkty lokalne • Inwestycje związane z promowaniem dziedzictwa kulturowego związanego z kamieniem naturalnym jako atrakcji turystycznej

PRIORYTET 3. ROZWÓJ ROLNICTWA I PRZETWÓRSTWA ROLNEGO PRODUKUJĄCEGO ŻYWNOSĆ WYSOKIEJ JAKOŚCI

Biorąc pod uwagę uwarunkowania przyrodnicze gminy, jej tradycje oraz kształtujące się trendy gospodarcze i społeczne należy wspierać rozwój rolnictwa i małego przetwórstwa w zakresie produkcji żywności wysokiej jakości.

Wsparcie to powinno dążyć do rozwoju sieciowych form współpracy w rolnictwie oraz do skracania łańcuchów dostaw i łączeniu rolników z konsumentami. Działania mogłyby zostać nakierowane na propagowanie idei Rolnictwa Wspieranego przez Społeczność. Wykreowanie takiego modelu umożliwi wzrost opłacalności produkcji rolnej i zwiększenie przychodów gospodarstw rolnych. Jednocześnie konsumenci otrzymają produkty o wysokiej jakości.

Jednocześnie tworzenie sieci ułatwiłoby wspólne inwestycje w rozwój małego przetwórstwa rolnego produkującego na potrzeby lokalnego i regionalnego rynku.

Władze lokalne powinny także aktywnie uczestniczyć w promocji produktów tradycyjnych, ekologicznych i lokalnych. Realizacji niniejszego priorytetu sprzyjałby udział gminy w programach promujących walory województwa.

Działania	Przykładowe projekty
Działanie 1. Wsparcie dla rolnictwa i małego przetwórstwa rolnego	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie dla Rolnictwa Wspieranego przez Społeczności • Wspieranie sieciowania rolników i przedsiębiorstw z branży rolno-spożywczej
Działanie 2. Promocja produktów tradycyjnych, ekologicznych i lokalnych	<ul style="list-style-type: none"> • Wykreowanie produktów lokalnych • Propagowanie produkcji ekologicznej i tradycyjnej jako wizytówki gminy

CEL STRATEGICZNY 2. WZROST POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY

Warunkiem powodzenia działań w sferze społecznej jest współpraca władz lokalnych z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami.

Kluczowym zadaniem służącym realizacji niniejszego celu strategicznego będzie budowa i modernizacja infrastruktury społecznej sprzyjającej integracji i włączeniu społecznemu. Rozwój infrastruktury społecznej wymaga kompleksowych działań zmierzających do budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów pełniących funkcje wychowawcze, edukacyjne, kulturalne, sportowe, rekreacyjne i socjalne.

Realizacja niniejszego celu strategicznego wymaga rozbudowy oraz efektywniejszego wykorzystania bazy szkolno-wychowawczej. W tym celu powinno się dążyć, w zależności od potrzeb, do budowy nowych oraz modernizacji istniejących żłobków, przedszkoli i szkół.

Równocześnie rozbudowie infrastruktury oświatowo-wychowawczej powinna towarzyszyć budowa i modernizacja towarzyszącej Infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

Miarą rozwoju cywilizacyjnego społeczeństwa jest stosunek władz i mieszkańców do grup zagrożonych wykluczeniem ekonomicznym, społecznym i technologicznym. Zachodzące przemiany demograficzne sprawiają, że opieka nad seniorami staje się istotnym wyzwaniem przed jakim stają lokalne społeczności. Celem działań powinien być rozwój systemu opieki nad seniorami i osobami niesamodzielnymi.

Istotą prawidłowo realizowanego rozwoju lokalnego jest jego oparcie na współdziałaniu i oddolnej aktywności mieszkańców. Priorytetem będzie pogłębienie integracji społecznej mieszkańców gminy poprzez ich aktywizację wokół wspólnych wartości i celów. Służyć temu będzie m.in. budowa/modernizacja świetlic oraz poszerzenie oferty kulturalnej oferowanej przez lokalne instytucje kultury. Aktywizacji lokalnej sprzyjają również efektywnie działające organizacje pozarządowe, które będą mogły liczyć na wszechstronne wsparcie ze strony władz samorządowych

Fundamentem trwałego rozwoju jest sprawnie funkcjonujący system edukacji. Dla zapewnienia wysokiej jakości usług edukacyjnych, gmina Strzegom powinna podejmować działania

zmierzające do wzmocnienia oferty edukacyjnej poprzez rozszerzenie dostępnych zajęć oraz doposażenie pracowni przedmiotowych.

Realizując niniejszy cel strategiczny gmina podejmie również działania usprawniające przepływ informacji pomiędzy instytucjami publicznymi a mieszkańcami, z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań informatycznych.

Gmina Strzegom będzie także uczestniczyć w działaniach prozdrowotnych. Skoordynowana profilaktyka zdrowotna pozwoli nie tylko określić stan zdrowia mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży ale również będzie punktem wyjścia do wskazania dalszych działań. Jednocześnie wskazane jest podjęcie działań zmierzających do poprawy dostępności do lekarzy specjalistów, zwłaszcza na obszarach wiejskich.

PRIORYTET 1. BUDOWA/MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ SPRZYJAJĄCEJ INTEGRACJI I WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Rozwój infrastruktury społecznej wymaga inwestycji w infrastrukturę opieki nad dziećmi do lat 3, przedszkolną, szkolną, kulturalną, sportowo-rekreacyjną oraz związaną z opieką nad osobami niesamodzielnymi. Inwestycje te z jednej strony powinny ułatwić dostęp mieszkańcom gminy, w tym osobom niepełnosprawnym do infrastruktury społecznej, a z drugiej strony winny również zracjonalizować koszty korzystania z niej. Powinny one również pomóc w uporządkowaniu i zagospodarowaniu przestrzeni publicznej.

Inwestycje w sferze infrastruktury społecznej winny doprowadzić do modernizacji i lepszego dostosowania do potrzeb infrastruktury edukacyjno-wychowawczej. Pamiętać należy, że ważnym czynnikiem decydującym o posiadaniu dziecka jest dostęp do opieki nad małymi dziećmi. W rezultacie należy dążyć do zapewnienia mieszkańcom gminy dostępu do infrastruktury zapewniającej opiekę nad dziećmi do lat 3. Realizacja powyższego celu wymaga podjęcia wielokierunkowych działań takich jak: budowa żłobka, dostosowanie przedszkoli do opieki nad najmłodszymi dziećmi oraz wspieranie oddolnych inicjatyw w zakresie opieki nad dziećmi do lat trzech.

Jednocześnie należy dążyć do adekwatnej do potrzeb rozbudowy i modernizacji infrastruktury przedszkolnej i szkolnej. W rezultacie liczba i lokalizacja miejsc w przedszkolach i szkołach powinna zostać dopasowana do aktualnych potrzeb mieszkańców. Należy także wspierać

działania zmierzające do rozwoju pozainstytucjonalnych form opieki nad dziećmi do lat 3. Przebudowie/rozbudowie obiektów oświatowych towarzyszyć powinna budowa/modernizacja boisk sportowych oraz placów zabaw. Place zabaw powinny zostać zaopatrzone w urządzenia umożliwiające wszechstronne korzystanie z nich. Place zabaw w miarę istniejących potrzeb powinny także powstawać poza placówkami edukacyjnymi. Natomiast już istniejące obiekty należy modernizować, tak aby spełniały należycie swoje funkcję, przy zachowaniu norm bezpieczeństwa.

Realizacja niniejszego priorytetu wymaga również inwestycji w rozwój infrastruktury kulturalnej, w tym budowy i modernizacji świetlic wiejskich. W świetlicach realizowane są zajęcia kulturalne, rozrywkowe, odbywają się w nich również spotkania i zebrania lokalnej społeczności. Świetlice wykorzystywane są także na potrzeby funkcjonowania miejscowych organizacji pozarządowych. Równocześnie należy podejmować działania zmierzające do lepszego wyposażenia świetlic, tak aby mogły one prawidłowo pełnić swoje wszechstronne funkcje. Działania w ramach niniejszego priorytetu winny również zmierzać do zapewnienia godnego życia grupom zagrożonym marginalizacją, w tym seniorom i osobom niepełnosprawnym. Przyjęte rozwiązania powinny zmierzać do rozwoju systemu opieki dziennej nad osobami potrzebującymi wsparcia. W perspektywie długoterminowej należy rozważyć możliwość uruchomienia ośrodka sprawującego opiekę całodobową.

Do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zaliczyć należy również osoby defaworyzowane. Także w tym przypadku wskazana jest pomoc władz lokalnych m.in. poprzez rozwój budownictwa wspomaganego. Istotne znaczenie może mieć budowa mieszkań socjalnych, chronionych i treningowych. Adresatem przedsięwzięcia będą osoby o najniższych dochodach oraz osoby, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia. Standard i lokalizacja mieszkań powinny zapewnić warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w tym integrację ze społecznością lokalną.

Inwestycje w rozwój infrastruktury społecznej winny obejmować również budowę i modernizację infrastruktury sportowej, tam gdzie występują niedostatki w tym zakresie. Realizacja tego działania wymaga budowy i modernizacji obiektów sportowych zlokalizowanych poza placówkami oświatowymi.

Realizacja niniejszego priorytetu wymaga również uwzględnienia zmian technicznych, dostosowujących obiekty budowlane oraz całą przestrzeń do potrzeb seniorów i osób niepełnosprawnych. W rezultacie poprawi się dostępności do infrastruktury społecznej co podniesienie komfort życia osób zagrożonych wykluczeniem.

Działania	Przykładowe projekty
Działanie 1. Wysokiej jakości infrastruktura opieki nad dziećmi do lat 3	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie nowych i modernizacja/doposażenie istniejących miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
Działanie 2. Nowoczesna infrastruktura edukacji przedszkolnej i szkolnej	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja/doposażanie istniejących obiektów oświatowych • Budowa i modernizacja towarzyszącej obiektom oświatowym infrastruktury sportowo-rekreacyjnej
Działanie 3. Budowa, modernizacja i doposażenie infrastruktury kulturalnej, w tym świetlic wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa świetlic i innych obiektów kulturalnych (np. amfiteatr) • Modernizacja świetlic i poprawa ich funkcjonalności • Poprawa wyposażenia świetlic
Działanie 4. Inwestycje w infrastrukturę zapewniającą opiekę nad osobami niesamodzielnymi	<ul style="list-style-type: none"> • Identyfikacja potrzeb w zakresie opieki nad seniorami i osobami niepełnosprawnymi • Rozwój systemu opieki dziennej nad osobami niesamodzielnymi • Rozwój budownictwa wspomaganego
Działanie 5. Budowa, modernizacja i doposażenie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa i modernizacja obiektów sportowych i rekreacyjnych • Doposażenie istniejących obiektów sportowych i rekreacyjnych
Działanie 6. Dostosowanie infrastruktury i usług do potrzeb osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> • Likwidacja barier architektonicznych • Dostosowanie przestrzeni publicznej i obiektów użyteczności publicznej do potrzeb i możliwości osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności

PRIORYTET 2. ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH

Sprawny system edukacji jest warunkiem rozwoju społeczeństwa. Umożliwia on zdobycie kwalifikacji niezbędnych do funkcjonowania we współczesnym świecie. Edukacja jest procesem ciągłym, trwającym przez całe życie, dlatego też tak istotne jest zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych na wszystkich szczeblach kształcenia.

Dla zapewnienia wysokiej jakości usług edukacyjnych, gmina Strzegom działając w ramach obowiązującego prawa, powinna zapewnić adekwatną do współczesnych potrzeb infrastrukturę edukacyjną oraz realizować zróżnicowany program edukacyjny, poprzez rozwijanie oferty zajęć uzupełniających. Dodatkowo należy doposażyć szkoły w pomoce naukowe.

Ważnym elementem dodatkowej edukacji, jest poprawa świadomości ekologicznej uczniów, czemu mogą służyć zajęcia terenowe na których dzieci i młodzież naocznie przekonają się o stanie środowiska naturalnego w gminie.

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Strzegom wykazała rozdzwięk pomiędzy stanem faktycznym a wiedzą mieszkańców gminy na temat dostępnych na terenie gminy usług i działań podejmowanych przez władze lokalne. Z powyższego wynika konieczność rozwoju działań informacyjnych dotyczących funkcjonowania gminy i realizowanych działań. Ponadto w tym zakresie należy wykorzystać atuty związane z nowoczesną technologią informatyczną. Wskazana byłaby również regularna prezentacja lokalnej społeczności działań realizowanych przez gminę. W rezultacie poprawi się przepływ informacji pomiędzy instytucjami publicznymi a mieszkańcami.

Beneficjentem usług społecznych powinni być wszyscy mieszkańcy gminy, w tym w szczególności seniorzy. Troska o nich nie może ograniczać się wyłącznie do zapewnienia opieki. Działania podjęte w ramach niniejszego priorytetu powinny również zmierzać do ich aktywizacji. Należałoby przygotować dopasowaną do ich potrzeb ofertę kulturalną, edukacyjną i sportową.

Ważne miejsce w niniejszej strategii zajmuje również profilaktyka zdrowotna. Realizowana ona będzie przede wszystkim poprzez działania obejmujące edukację zdrowotną, połączoną z profilaktyką zdrowotną i monitoringiem zdrowia. Badania te pozwolą nie tylko określić stan zdrowia mieszkańców, ale również będą punktem wyjścia do wskazania dalszych działań.

W ramach profilaktyki zdrowotnej należy także podejmować działania promujące aktywność ruchową wśród lokalnej społeczności.

Powyższym działaniom towarzyszyć powinny inwestycje w służbę zdrowia, tak aby poprawić dostępność oraz jakość usług świadczonych przez zakłady podstawowej opieki medycznej. Większy nacisk powinien zostać położony na dostęp do lekarzy specjalistów.

Usługi publiczne winny być dostosowane do potrzeb i możliwości osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Działania	Przykładowe projekty
<p>Działanie 1. Rozwój usług opieki nad dziećmi do lat 3 oraz wysokiej jakości edukacji dzieci i młodzieży</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie oddolnych inicjatyw w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 • Rozwój zajęć dodatkowych zgodnie z istniejącym zapotrzebowaniem, wspieranie i motywowanie uczniów do rozwoju zainteresowań i uzdolnień • Wycieczki do parków wiedzy i parków technologicznych, współpraca ze szkołami wyższymi • Dopuszczenie szkół np. pracowni przedmiotowych
<p>Działanie 2. Powszechna dostępność informacji o usługach społecznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentacja działań realizowanych przez gminę społeczności lokalnej • Dalsza cyfryzacja urzędu miejskiego i jednostek podległych • Dostosowanie usług publicznych do potrzeb i możliwości osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności
<p>Działanie 3. Rozwój oferty rekreacyjno-kulturalno-edukacyjnej dla dorosłych, w tym seniorów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Szkolenia podnoszące wiedzę i umiejętności, w tym kwalifikacje zawodowe mieszkańców w różnym wieku • Organizacja wydarzeń kulturalnych • Podjęcie działań zmniejszających e-wykluczenie wśród mieszkańców a zwłaszcza seniorów
<p>Działanie 4. Rozwój opieki i profilaktyki zdrowotnej, w tym opieki nad osobami</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Deinstytucjonalizacja opieki nad osobami chorymi, niesamodzielnymi i zagrożonymi

niesamodzielnymi	wykluczeniem społecznym <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania • Organizowanie i wspieranie akcji oraz programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych • Poprawa dostępności do specjalistycznych usług zdrowotnych • Edukacja na rzecz zdrowego stylu życia
------------------	--

PRIORYTET 3. WSPARCIE DLA BUDOWY KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

Ważne znaczenie dla rozwoju gminy ma aktywność lokalnej społeczności. Wynika ona z poziomu kapitału społecznego, a ten jest jednym z ważniejszych endogennych czynników rozwoju lokalnego.

Gmina powinna wspierać wszelkie inicjatywy społeczno-kulturalne służące aktywizacji jej mieszkańców. Aktywizacja musi objąć także dotychczas biernych mieszkańców, mniej skłonnych do angażowania się w życie lokalnej społeczności.

Odzwierciedleniem aktywności społecznej jest rozwój organizacji pozarządowych (NGO), w tym fundacji i stowarzyszeń. Organizacje pozarządowe działają blisko społeczeństwa, a tym samym mogą efektywnie realizować wybrane zadania publiczne. W rezultacie są one kluczowym ogniwem rozwoju społeczno-gospodarczego w skali lokalnej, jednocześnie przez wspólne działania integrują miejscową społeczność.

W ramach niniejszego priorytetu należy z jednej strony wzmacniać już istniejące i aktywnie działające organizacje pozarządowe, a z drugiej strony wskazane byłoby stworzenie warunków dla rozwoju nowych NGO, zwłaszcza na obszarach charakteryzujących się niską aktywnością społeczną. Aktywnym organizacjom należałoby w większym zakresie powierzać zadania publiczne. Szczególne wsparcie należy kierować do organizacji realizujących projekty skierowane równocześnie do różnych grup wiekowych, umożliwiających budowę więzi międzypokoleniowych.

Działania	Przykładowe projekty
Działanie 1. Aktywizacja lokalnych społeczności	<ul style="list-style-type: none">• Organizacja we własnym zakresie i wspieranie wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych organizowanych przez mieszkańców• Wspieranie i rozwój inicjatyw społeczno-kulturalnych służących aktywizacji mieszkańców gminy
Działanie 2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	<ul style="list-style-type: none">• Wsparcie organizacyjne dla organizacji pozarządowych• Przekazywanie zadań publicznych do realizacji organizacjom pozarządowym• Wspieranie w tym finansowe, działań na rzecz lokalnej społeczności realizowanych przez NGO

CEL STRATEGICZNY 3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I POPRAWA SPÓJNOŚCI PRZESTRZENNEJ GMINY

Trwały rozwój gminy Strzegom wymaga inwestycji w infrastrukturę oraz wzmocnienia działań na rzecz poprawy spójności przestrzennej gminy.

Kluczowe znaczenie dla realizacji niniejszego celu strategicznego ma rozwój infrastruktury drogowej, połączony z budową zintegrowanego, gminnego systemu transportu publicznego. Podjęte działania powinny zmierzać do modernizacji i rozbudowy istniejącego układu komunikacyjnego. Działaniami takimi należałoby objąć m.in. ciągi komunikacyjne o szczególnym natężeniu ruchu, w tym obciążone transportem kruszyw.

Przebudowie dróg, winna towarzyszyć budowa chodników, ścieżek rowerowych, przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej. Działania takie służyć będą zwiększeniu szeroko rozumianego bezpieczeństwa mieszkańców gminy. Docelowo chodniki powinny stać się standardem we wszystkich miejscowościach. Jednocześnie ścieżki rowerowe ułatwią komunikację zarówno wewnątrz miejscowości, jak i pomiędzy miejscowościami. Dodatkowo inwestycje w ścieżki rowerowe mogą pozytywnie wpłynąć na ograniczenie niskiej emisji.

Ważne jest, aby inwestycjom drogowym towarzyszyła budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego. W wyniku powyższych działań wzrośnie bezpieczeństwo mieszkańców oraz zmniejszą się koszty energii elektrycznej. Do zasilania oświetlenia ulicznego w większym stopniu wykorzystane zostaną technologie energooszczędne.

Fundamentalne znaczenie, zarówno z punktu widzenia zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy, jak i jej wewnętrznej spójności ma utworzenie gminnego transportu zbiorowego. Realizacja niniejszego celu wymaga zapewnienia odpowiedniego taboru oraz modernizacji infrastruktury towarzyszącej.

Należy również prowadzić działania zmierzające do budowy parkingów *Park&Ride* i *Bike&Ride*. Cel ten wpisuje się w działania ograniczające niską emisję, poprzez zmniejszenie intensywności ruchu prywatnego transportu samochodowego.

Wysoka jakość środowiska naturalnego wymaga zastosowania przez mieszkańców gminy nowoczesnych i proekologicznych systemów grzewczych. Równocześnie poprawie powinna ulec efektywność energetyczna budynków.

Niniejszego celu nie da się osiągnąć bez działań zmierzających do poprawy spójności przestrzennej gminy. W celu należy podjąć działania zmierzające do lepszego zagospodarowania przestrzeni publicznej.

PRIORYTET 1. MODERNIZACJA I ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY DROGOWEJ I TOWARZYSZĄCEJ

Przyspieszenie rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Strzegom wymaga sprawnej infrastruktury drogowej. Efektywnie funkcjonująca infrastruktura drogowa podnosi standard życia mieszkańców oraz umożliwia redukcję kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw, a w połączeniu z transportem zbiorowym uelastycznia także rynek pracy, przyczyniając się do redukcji bezrobocia. Można więc stwierdzić, że stan infrastruktury drogowej wpływa na atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

Rozwój infrastruktury drogowej wymaga przede wszystkim poprawy parametrów oraz stanu technicznego istniejących dróg. Należy kontynuować proces zastępowania dróg gruntowych drogami o utwardzonej nawierzchni. Równocześnie wskazana jest poprawa jakości dróg, na których występuje szczególne natężenie ruchu oraz którymi odbywa się transport kruszyw. Dodatkowo należy rozważyć budowę stałych dróg technologicznych przeznaczonych do transportu kruszyw, tak aby przynajmniej częściowo zredukować obciążenie istniejącego układu komunikacyjnego.

Jednocześnie należy prowadzić stały lobbing na rzecz poprawy jakości dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych, w tym ich przebudowy połączonej z budową obwodnic.

Rozwojowi infrastruktury transportowej musi towarzyszyć poprawa bezpieczeństwa zarówno pieszych jak i innych użytkowników dróg. Osiągnięcie niniejszego celu wymaga budowy chodników, ścieżek rowerowych, przejść dla pieszych, a w uzasadnionych przypadkach również sygnalizacji świetlnej. Wskazane jest również upowszechnienie urządzeń spowalniających ruch zwłaszcza w pobliżu placówek oświatowych, budynków użyteczności publicznej i miejsc handlowych.

Jak już wspomniano modernizacji dróg powinny towarzyszyć działania zmierzające do rozwoju ścieżek rowerowych łączących poszczególne miejscowości. Działania takie poprawią stan środowiska naturalnego (poprzez ograniczanie niskiej emisji), posłużą promocji turystyki

i rekreacji w gminie, a także zwiększą bezpieczeństwo użytkowników dróg. Planując i realizując budowę dróg rowerowych należy w miarę możliwości wykorzystać istniejące drogi transportu rolnego.

Budowie/przebudowie dróg, ścieżek rowerowych i chodników towarzyszyć powinna rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego.

Działania	Przykładowe projekty
<p>Działanie 1. Poprawa parametrów i stanu technicznego dróg, w tym zapewnienie sprawnego wywozu kruszyw</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa, przebudowa, remonty dróg gminnych • Lobbing na rzecz poprawy jakości dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych, w tym budowy obejść miejscowości gminnych • Lobbing i współpraca w zakresie budowy dróg technologicznych przez przedsiębiorców wydobywających kruszywa • Lobbing i współpraca na rzecz budowy obwodnicy Strzegomia w ciągu drogi wojewódzkiej nr 374
<p>Działanie 2. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa sieci chodników we wszystkich miejscowościach w gminie • Modernizacja oświetlenia ulicznego we wszystkich miejscowościach w gminie • Rozbudowa spójnego systemu dróg rowerowych wzdłuż ciągów komunikacyjnych • Budowa i wyznaczanie ścieżek rowerowych, w tym na bazie dróg transportu rolnego • Budowa, przebudowa, modernizacja urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego (np. przejść dla pieszych, pieszo-rowerowych, sygnalizacji świetlnej, urządzeń monitorujących i spowalniających ruch, miejsc postojowych)

PRIORYTET 2. TRANSPORT PUBLICZNY

Istotnym czynnikiem wpływającym na funkcjonowanie gminy jest stan komunikacji publicznej. Sprawnie funkcjonująca komunikacja publiczna umożliwi osiedlanie się na obszarze gminy osób nieposiadających samochodu lub nie mogących korzystać z indywidualnego transportu prywatnego. Poza tym zmniejsza ona potrzebę korzystania z transportu indywidualnego, a tym samym ogranicza natężenie ruchu i sprzyja redukcji niskiej emisji.

Zdiagnozowanym w gminie Strzegom problemem jest niska mobilność zawodowa mieszkańców, a zwłaszcza kobiet. Wpływ na powyższą sytuację może mieć m.in. nieadekwatne do potrzeb skomunikowanie poszczególnych miejscowości z centrami aktywności gospodarczej. W odpowiedzi na powyższą sytuację należy podjąć działania zmierzające do rozwoju transportu publicznego oraz dostosowanie połączeń komunikacyjnych do potrzeb mieszkańców.

Przede wszystkim należy dążyć do utworzenia gminnego transportu zbiorowego. W tym celu należy zapewnić proekologiczne i dostosowane do potrzeb seniorów i osób niepełnosprawnych autobusy/busy. Jednocześnie powinien ulec reorganizacji istniejący układ przystanków, tak aby był on zgodny z aktualną siecią osadniczą. Działaniom tym winna towarzyszyć modernizacja infrastruktury okołokomunikacyjnej.

Należy również kontynuować współpracę z innymi przewoźnikami świadczącymi usługi transportu zbiorowego oraz z gminami, zwłaszcza w ramach Aglomeracji Wałbrzyskiej. Współpraca ta mogłaby ulec zacieśnieniu m.in. w wyniku wspólnych działań takich jak: ujednolicenie rozkładów jazdy, czy też wprowadzenie jednego biletu.

W ramach niniejszego priorytetu należy również wspierać i promować transport zrównoważony. Służyć temu może budowa parkingów i miejsc postojowych dla rowerzystów. Budowa *Park&Ride* i *Bike&Ride* przyniosłaby gminie wieloaspektowe korzyści, zwłaszcza w zakresie ochrony środowiska.

Równocześnie należy rozważyć możliwość utworzenia systemu roweru miejskiego. Rozwiązanie takie z jednej strony będzie promować transport zrównoważony, a z drugiej stworzy alternatywę dla indywidualnego transportu samochodowego.

Działania	Przykładowe projekty
Działanie 1. Utworzenie gminnego systemu transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie taboru • Modernizacja przystanków i infrastruktury towarzyszącej i dostosowanie ich lokalizacji do aktualnych potrzeb • Harmonizacja działań przewoźników świadczących usługi na terenie gminy
Działanie 2. Promocja transportu publicznego i rowerowego na rzecz ograniczenia indywidualnego ruchu samochodowego	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa parkingów Park&Ride i Bike&Ride w rejonie węzłów komunikacji publicznej • Utworzenie systemu roweru miejskiego • Współpraca z sąsiednimi jst, w tym zrzeszonymi w ramach Aglomeracji Wałbrzyskiej, w zakresie wspólnych rozwiązań komunikacji publicznej

PRIORYTET 3. ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY OCHRONY ŚRODOWISKA

Wysoka jakość środowiska naturalnego gwarantuje wzrost poziomu życia mieszkańców. Realizacja niniejszego priorytetu wymaga inwestycji w infrastrukturę sieciową, poprawy efektywności energetycznej budynków i oświetlenia oraz usprawnienia systemu gospodarki odpadami. Gmina powinna wspierać działania zmierzające do rozwoju sieci gazowej. Rozwój sieci gazowej i przyłączanie do niej kolejnych gospodarstw domowych, korzystnie wpłynie na stan środowiska naturalnego poprzez redukcję niskiej emisji. Jednocześnie należy również dążyć do dokończenia inwestycji związanych z gminnym systemem odprowadzania ścieków.

Wysoka jakość środowiska naturalnego wymaga podjęcia działań zmierzających do poprawy efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i prywatnej. Należy promować i wspierać działania zmierzające do zastosowania przez mieszkańców proekologicznych systemów grzewczych. W wyniku podjętych działań powinno wzrosnąć znaczenie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Równocześnie poprawie musi ulec efektywność energetyczna budynków zarówno publicznych, jak i prywatnych.

Poprawie stanu środowiska naturalnego służyć będą także inwestycje związane z modernizacją oświetlenia ulicznego. Priorytetem przy modernizacji oświetlenia ulicznego winny być działania

zmierzające do wykorzystania energooszczędnych technologii, dzięki czemu zmniejszy się zużycie energii elektrycznej.

Troska o środowisko naturalne sprawia, że konieczne jest dalsze usprawnienie systemu gospodarki odpadami. Musi on wykorzystywać efektywny recykling. Racjonalnie i konsekwentnie prowadzona polityka promowania segregacji odpadów powinna doprowadzić do zminimalizowania udziału odpadów zmieszanych w łącznej masie odpadów. Jednocześnie należy podejmować działania edukacyjno-informacyjne, dotyczące zasad i sposobu sortowania i wykorzystania odpadów.

Działania	Przykładowe projekty
Działanie 1. Poprawa dostępności infrastruktury sieciowej	<ul style="list-style-type: none"> • Lobbing i współpraca na rzecz rozbudowy sieci gazowej • Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i wspieranie budowy przyłączy • Modernizacja sieci wodociągowej
Działanie 2. Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i prywatnych oraz oświetlenia ulicznego	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenia energochłonności budynków mieszkalnych i publicznych (np. termomodernizacja, wymiana oświetlenia na energooszczędne, wymiana źródeł ciepła, instalacja OZE) • Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, w tym z zastosowaniem OZE • Promowanie odnawialnych źródeł energii
Działanie 3. Sprawny system gospodarki odpadami	<ul style="list-style-type: none"> • Promowanie selektywnej zbiórki odpadów • Minimalizacja liczby odpadów przedostających się do środowiska • Budowa wstępnej sortowni odpadów • Działania informacyjne i edukacyjne, w szczególności dotyczące szkodliwość spalania paliw stałych niskiej jakości oraz odpadów • Działania zmierzające do utylizacji odpadów szkodliwych zlokalizowanych na terenie gminy

PRIORYTET 4. UPORZĄDKOWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Harmonijny rozwój gminy nie jest możliwy bez uporządkowania przestrzeni publicznej i poprawy spójności przestrzennej. Realizacja niniejszego priorytetu wymaga wszechstronnego i kompleksowego podejścia. Jak wykazała diagnoza wskazana jest modernizacja nie tylko istniejącej tkanki mieszkaniowej, ale również otoczenia. Aktualnie nie zawsze stan techniczny budynków odpowiada funkcji jaką powinny one pełnić. Dlatego też należy dokonywać sukcesywnej modernizacji istniejących budynków, a działaniom tym towarzyszyć powinien kompleksowy remont podwórek. Przestrzeni tej należy przywrócić funkcję wypoczynkowo-integracyjną.

Odnawianym budynkom w miarę potrzeb należy przywrócić dawne lub nadać nowe funkcje. Zwłaszcza należałoby rozważyć możliwość ich adaptacji na cele społeczne związane z opieką nad osobami wymagającymi wsparcia. Do realizowanych w ramach tego priorytetu inwestycji zaliczyć należy także zagospodarowanie istniejącej infrastruktury i nadanie jej nowych funkcji adekwatnie do potrzeby społeczności. Jednocześnie poprawie musi ulec funkcjonalność terenów zielonych oraz zagospodarowywanie nieużytkowanych terenów na parki i skwery. W rezultacie powinien nastąpić wzrost udziału terenów zieleni w przestrzeni publicznej.

Istotnym wyzwaniem w dłuższej perspektywie czasowej będzie rekultywacja terenów wydobywczych. Głębokie wyrobiska, trwale zmieniające krajobraz gminy mogą bowiem stać się zagrożeniem bezpieczeństwa i rozwoju. Jednakże odpowiednio zagospodarowane – mogą stać się np. atrakcją turystyczną, miejscem rekreacji itp.

Działania	Przykładowe projekty
Działanie 1. Rozwój terenów zielonych	<ul style="list-style-type: none"> • Zakładanie nowych i odnowa istniejących terenów zieleni i parków
Działanie 2. Nadanie nowych lub przywrócenie utraconych funkcji przestrzeni publicznej	<ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja (w powiązaniu ze sferą społeczną) • Przebudowa/modernizacja przestrzeni publicznej, w tym centrów miejscowości • Rekultywacja/rewitalizacja terenów pokopalnianych

ZGODNOŚĆ CELÓW STRATEGII Z NADRZĘDNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Poniżej dokonano powiązania przyjętych celów strategicznych ze Strategią Aglomeracji Wałbrzyskiej z perspektywą do 2030 r. i Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030. Komplementarność zaproponowanych kierunków działań wobec wspomnianych dokumentów zawiera poniższa tabela.

Strategia Rozwoju Gminy Strzegom	Strategia Aglomeracji Wałbrzyskiej z perspektywą do 2030 r	Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030
Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na endogennym potencjale, wspomagany zewnętrznymi inwestycjami i źródłami finansowymi	Cel strategiczny 1. Trwały i odpowiedzialny rozwój gospodarczy	Cel strategiczny 1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu Cel strategiczny 4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego
Cel strategiczny 2. Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy	Cel strategiczny 2. Rewitalizacja Cel strategiczny 3. Współpraca i integracja	Cel strategiczny 2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych Cel strategiczny 3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego
Cel strategiczny 3. Rozwój infrastruktury i poprawa spójności przestrzennej gminy	Cel strategiczny 2. Rewitalizacja	Cel strategiczny 2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych Cel strategiczny 4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

ZAŁOŻENIA SYSTEMU REALIZACJI STRATEGII

Planowanie, wdrażanie jak i monitorowanie strategicznych celów rozwojowych Gminy Strzegom do 2030 roku powinny tworzyć zintegrowany system działań w ramach zarządzania Strategią. System realizacji Strategii obejmuje działania zmierzające do zapewnienia warunków instytucjonalnych i organizacyjnych umożliwiających wdrażanie, monitorowanie, ocenę i aktualizację dokumentu. Osiągnięcie wyznaczonych celów możliwe będzie dzięki partnerskiej współpracy samorządu terytorialnego i lokalnych liderów skupionych wokół celów, priorytetów i działań zaproponowanych w Strategii. Ponadto fundamentalną regułą związaną z systemem realizacji będzie poszanowanie zasady zrównoważonego rozwoju oraz równości szans i braku dyskryminacji. Ze względu na długoterminową perspektywę wdrażania Strategii określono najważniejsze zasady systemu, a szczegółowe rozwiązania będą uzgadniane i stosowane według potrzeb wraz z postępem prac. Należy podkreślić, iż zarządzanie strategiczne jest procesem „żywym”, wymagającym ciągłej kontroli i modyfikacji przyjętych rozwiązań, stosownie do zmieniających się warunków zewnętrznych i wewnętrznych. Dla jego powodzenia konieczne jest zaangażowanie nie tylko władz ale również partnerów społecznych i gospodarczych, a także samych mieszkańców. Zaangażowanie podmiotów gospodarczych może przybierać formę partnerstwa publiczno-prywatnego, co stanowi dobrą praktykę w zakresie realizacji projektów inwestycyjnych.

WDRAŻANIE STRATEGII

Wdrażanie Strategii to etap polegający przede wszystkim na realizacji zadań, zarządzaniu zmianą oraz koordynacji współpracy. Najważniejsze podmioty struktury wdrażania to:

Rada Miejska w Strzegomiu – odpowiedzialna za:

- zatwierdzenie Strategii;
- zatwierdzenie ewentualnych zmian w zapisach Strategii;
- nadzór nad postępami i efektami wdrażania Strategii.

Burmistrz Strzegomia – odpowiedzialny za:

- nadzór nad realizacją działań przyjętych w Strategii;
- zapewnienie środków finansowych na realizację działań wynikających ze Strategii poprzez uwzględnienie ich w budżecie Gminy i Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz pozyskiwanie pozabudżetowych źródeł finansowania;
- nawiązanie współpracy z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Właściwy wydział Urzędu Miejskiego w Strzegomiu – odpowiedzialny za:

- koordynowanie przepływu informacji na temat działań związanych z realizacją Strategii;
- monitorowanie realizacji Strategii;
- współpracę z mieszkańcami oraz przedstawicielami jednostek organizacyjnych i partnerów społeczno-gospodarczych.

Rysunek 11. Podmioty zaangażowane w zarządzanie strategią

Podstawowymi instrumentami wdrażania Strategii będą:

- inne gminne programy i strategie np.: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Strzegom, Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Strzegom, Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzegom;

- Wieloletnia Prognoza finansowa;
- Budżet Gminy Strzegom.

Na etapie wdrażania Strategii istotne znaczenie mieć będzie:

- rozpowszechnienie treści strategii (celów strategicznych i priorytetów oraz działań);
- uwzględnianie zapisów Strategii w polityce finansowej Gminy; współpraca poszczególnych wydziałów Urzędu, jednostek organizacyjnych oraz partnerów na rzecz realizacji celów Strategii.

MONITOROWANIE STRATEGII

Znaczenie Strategii dla rozwoju Gminy narzuca konieczność monitorowania realizacji zamierzeń strategicznych, a także metod ich osiągnięcia. Proces monitorowania będzie polegał na systematycznym obserwowaniu zachodzących zmian poprzez roczną weryfikację działań poszczególnych wydziałów UM oraz jednostek organizacyjnych gminy w ramach poszczególnych celów Strategii, a także dostępnych informacji nt. działań innych podmiotów, wpisujących się w założenia strategii. Istotne znaczenie dla zobrazowania i zobiektywizowania zmian zachodzących na terenie gminy będzie miała również weryfikacja wartości wskaźników zdefiniowanych dla poszczególnych celów Strategii. Właściwie dobrane wskaźniki ułatwiają proces monitoringu i czytelnie charakteryzują przemiany, dlatego przy ich definiowaniu należy wziąć pod uwagę następujące kryteria:

- mierzalność danych niezbędnych do wyliczenia wskaźnika (czy dane te są łatwo dostępne i czy ich zdobycie nie wiąże się z nadmiernymi kosztami),
- prostota w konstrukcji wskaźnika i łatwość jego interpretacji,
- łatwość prezentacji jako instrumentów monitorowania.

Poniżej w tabeli przedstawiono przykładowe wskaźniki spełniające powyższe kryteria, a także obrazujące ewentualne zmiany w obszarach zdefiniowanych celów strategicznych.

Tabela 11. Kluczowe wskaźniki monitoringu Strategii

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa 2016 r.	Oczekiwany kierunek zmian
Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na endogennym potencjale, wspomagany zewnętrznymi inwestycjami i źródłami finansowymi				
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	%	BDL GUS	6,4	spadek
Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców	szt.	BDL GUS	1130	wzrost
Cel strategiczny 2. Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy				
Saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności	os	BDL GUS	-2,8	wzrost
Liczba organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców	szt.	BDL GUS	27	wzrost
Cel strategiczny 3. Rozwój infrastruktury i poprawa spójności przestrzennej gminy				
Odsetek ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej	%	BDL GUS	88,6	wzrost
Długość wybudowanych/przebudowanych dróg gminnych, chodników, ścieżek rowerowych	km	Urząd Miejski w Strzegomiu	0*	wzrost

Proces monitoringu będzie polegał na porównaniu aktualnych wartości ww. wskaźników do wartości bazowej, a także do analogicznych wartości wskaźników dla gmin ościennych i całego powiatu świdnickiego. Taki system monitorowania zapewni łatwość interpretacji i przejrzystą charakterystykę zachodzących przemian, na które wpływ mogą mieć również czynniki makroekonomiczne i polityczne.

* Wartość przyjęta tylko i wyłącznie dla potrzeb monitoringu, nie odzwierciedla prawdziwej ilości kilometrów wybudowanych/przebudowanych dróg gminnych, chodników, ścieżek rowerowych w roku 2016 na terenie gminy.

Podstawowym narzędziem monitoringu będzie roczne sprawozdanie, w którym zostaną wskazane działania zrealizowane w celu osiągnięcia złożań Strategii. Dla celów monitoringowych istotne znaczenie będą miały również sprawozdania z realizacji innych strategii i programów Gminy Strzegom.

W tym zakresie kluczową rolę odegra właściwy wydział UM, którego zadaniem będzie monitorowanie postępów realizacji oraz weryfikacja zgodności osiągniętych rezultatów z założeniami Strategii.

OCENA REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU (EWALUACJA)

Najbardziej efektywną metodą służącą do oceny realizacji Strategii oraz jej wpływu na wszelkie dziedziny życia jest ewaluacja, czyli badanie prowadzone w celu oszacowania skuteczności realizacji Strategii oraz jej oddziaływania w odniesieniu do celów strategicznych i problemów. Ewaluacja to ocena jakości i wartości interwencji publicznej pod kątem jej rezultatów i potrzeb, które ma zaspokoić. Celem ewaluacji jest określenie adekwatności, efektywności, skuteczności, wpływu i trwałości interwencji publicznych podjętych w związku z realizacją Strategii Rozwoju. Ewaluacja, jako narzędzie planowania i zarządzania strategicznego, powinna koncentrować się na rezultatach i wynikach oraz na ocenie szerszego kontekstu oddziaływania Strategii, a także dostarczać rekomendacji pozwalających efektywniej rozwiązywać realne problemy Gminy.

Z uwagi na okres wdrażania Strategii do 2030, zasadne jest przeprowadzenia oceny „połówkowej” tzw. *mid-term*. Celem badania w połowie okresu realizacji jest ocena wstępnych wyników interwencji takich jak: osiągnięte na danym etapie wdrażania produkty, rezultaty, stopień osiągnięcia celów, wykorzystanie środków finansowych oraz system wdrażania i monitorowania. Ewaluacja *mid-term* jest narzędziem służącym podnoszeniu jakości oraz trafności planowania strategicznego, ze względu na możliwość modyfikowania założeń Strategii w trakcie jej realizacji, w przypadku, gdy okaże się, że zmiany są niezbędne. O potrzebie przygotowania ewaluacji *mid-term* zdecyduje Burmistrz Strzegomia, na podstawie rekomendacji właściwego wydziału UM. Konieczność wprowadzenia zmian będzie również

identyfikowana na podstawie wyników branżowych analiz i sprawozdań jak również wniosków wydziałów Urzędu Miejskiego i jednostek organizacyjnych.

Po zakończeniu okresu realizacji, właściwy wydział UM rozważy konieczność i zakres przeprowadzenia ewaluacji *ex-post*. Jest to badanie podsumowujące, którego głównym celem jest określenie trwałości zrealizowanych działań oraz stopnia ich oddziaływania. Istotną rolę odgrywa odniesienie się do założonych w Strategii celów oraz ocena na ile udało się je osiągnąć. Ewaluacja *ex-post* powinna obejmować również pozytywne i negatywne czynniki wpływające na wdrażanie Strategii, a także identyfikować ewentualne wystąpienie efektów niezaplanowanych. Wyniki ewaluacji *ex-post* służą nie tylko kompleksowemu podsumowaniu realizacji Strategii, lecz również powinny stanowić istotne źródło informacji w strategicznym planowaniu kolejnych interwencji rozwojowych. Niejednokrotnie informacje niezbędne do oceny rzeczywistego oddziaływania Strategii nie są dostępne przez wiele lat po zakończeniu jej realizacji, należy zatem pamiętać, że w niektórych przypadkach ewaluacja *ex-post* może mieć ograniczoną wartość w zakresie dostarczenia pełnej oceny oddziaływania Strategii na rozwój Gminy Strzegom.

PROCEDURA WPROWADZANIA ZMIAN W ZAPISACH STRATEGII

Podstawą wprowadzenia zmian w zapisach niniejszej Strategii mogą być np.: zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy, rekomendacje wynikające z działań monitoringowych bądź ewaluacji częściowej czy chociażby konieczność wprowadzenia nowych celów strategicznych, priorytetów bądź działań.

Inicjatorem modyfikacji i zmian mogą być wszystkie podmioty określone w Podrozdziale „WDRAŻANIE STRATEGII”. Za koordynację procesu wprowadzania modyfikacji i zmian w zapisach Strategii odpowiada właściwy wydział UM

Wprowadzanie modyfikacji w ramach Strategii przebiega zgodnie z poniższą ścieżką postępowania:

- właściwy wydział UM w odpowiedzi na zaistniałe potrzeby podejmuje działania administracyjne związane z modyfikacją Strategii. Efektem działań jest opracowanie projektu zmienionej Strategii;
- projekt zmodyfikowanej Strategii jest akceptowany przez Burmistrza
- Burmistrz przedkłada projekt zmodyfikowanego zmodyfikowanej Strategii Radzie Miejskiej w celu podjęcia stosownej uchwały.

PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Partycypacja społeczna może przybierać różne formy, które różnią się zakresem wpływu mieszkańców na podejmowane decyzje w zależności od stopnia i zakresu gotowości władz publicznych do uznania roli mieszkańców w tych procesach. W rozwoju gminy, ze względu na jej kompleksowy charakter i przedmiot działania – konieczne jest, aby partycypacja społeczna przybierała jak najpełniejszą formę angażowania interesariuszy. Wyrazem tego podejścia jest generalna zasada, że partycypacja społeczna jest niezbędnym elementem działań rozwojowych zarówno na etapie przygotowania jak i wdrażania Strategii.

W związku z realizacją tej zasady zostały wprowadzone mechanizmy zapewniające realną partycypację społeczną w procesie opracowywania Strategii oraz formy przygotowania i prowadzenia konsultacji społecznych zapewniające skuteczne włączanie mieszkańców gminy. Włączenie społeczności lokalnej w proces przygotowania Strategii ma na celu lepszą diagnozę sytuacji i pełniejszą analizę potrzeb, co pozwoli podjąć trafniejsze decyzje dotyczące celów i kierunków działań oraz uzyskać społeczny konsensus wokół proponowanych rozwiązań. Dzięki społecznej akceptacji zmian zwiększa się szansa na utrzymanie trwałości rezultatów interwencji i minimalizację społecznych konfliktów. Z drugiej strony bezpośrednie uczestnictwo interesariuszy w procesie kształtowania zmian bezpośrednio związanych z podnoszeniem jakości życia przełoży się na zwiększenie wiedzy wśród uczestników procesu, pogłębienie ich identyfikacji z miejscem, a także podniesienie poziomu motywacji związanej z aktywnością społeczną.

W celu przeprowadzenia dogłębnej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy oraz pełnej identyfikacji potrzeb mieszkańców, w okresie maj – czerwiec 2018 r. zostało zorganizowanych 10 warsztatów konsultacyjnych z mieszkańcami poszczególnych sołectw. Szczegółowy harmonogram spotkań konsultacyjno-warsztatowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Spotkania konsultacyjno-warsztatowe z mieszkańcami gminy na etapie przygotowania Strategii.

Termin spotkania	Miejsce spotkania	Spotkanie skierowane w szczególności do:
21.05.2018r. godz. 18.00	Jaroszów Publiczna Szkoła Podstawowa	mieszkańców Bartoszkówka, Jaroszowa i Ruska
22.05.2018r. godz. 18.00	Strzegom Strzegomskie Centrum Kultury ul. Paderewskiego 36	mieszkańców Strzegomia bez względu na miejsce zamieszkania
24.05.2018r. godz. 18.00	Tomkowice świątelnia wiejska	mieszkańców Godzieszkówka, Granicy i Tomkowic
29.05.2018r. godz. 18.00	Kostrza świątelnia wiejska	mieszkańców Kostrzy, Żelazowa i Żółkiewki
05.06.2018r. godz. 18.00	Strzegom Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 ul. Brzegowa 1	mieszkańców Strzegomia bez względu na miejsce zamieszkania
06.06.2018r. godz. 18.00	Goczałków świątelnia wiejska	mieszkańców Goczałkowa, Goczałkowa Górnego i Granicznej
07.06.2018r. godz. 18.00	Stanowice świątelnia wiejska	mieszkańców Międzyrzecza, Morawy, Skarżyc i Stanowic
11.06.2018r. godz. 18.00	Olszany świątelnia wiejska	mieszkańców Grochotowa, Modęcina, Olszan i Stawisk
12.06.2018r. godz. 18.00	Strzegom sala ROD Stokrotka ul. Promenada 1	mieszkańców Strzegomia bez względu na miejsce zamieszkania
14.06.2018r. godz. 18.00	Rogoźnica świątelnia wiejska	mieszkańców Rogoźnicy i Wieśnicy

W dniach od 22-05-2018 do 18-06-2018 zostało również przeprowadzone anonimowe badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy mające na celu określenia słabych i mocnych stron gminy oraz wyznaczenia kierunków jej rozwoju.

Na podstawie wyników ankiet oraz danych zebranych w trakcie spotkań konsultacyjno-warsztatowych zostały opracowane cele strategiczne, priorytety i działania określające kierunki rozwoju Gminy Strzegom do 2030 roku.

W dniach od 10-08-2018 do 14-09-2018 został przeprowadzony proces zgłaszania uwag i opinii do upublicznionego projektu "Strategii Rozwoju Gminy Strzegom 2030". Uwagi i opinie można było zgłaszać w formie papierowej i elektronicznej. Do dnia 14-09-2018 wpłynęły 23. uwagi i opinie, wszystkie zostały szczegółowo przeanalizowane, a te zasadne wprowadzone do ostatecznej wersji dokumentu.

ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Dnia 9 sierpnia 2018 r. Burmistrz Strzegomia wystąpił, do Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (DPWIS) oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ), z prośbą o uzgodnienie odstąpienia od obowiązku przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Strzegom 2030”

Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu, pismem z dnia 20 sierpnia 2018 r. poinformował, iż z treści przekazanych materiałów wynika, że przedmiotowy dokument należy do grupy projektów innych niż wymienione w art. 46 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 3 października 2008r., o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Uoos] (Dz. U. z 2017 r., poz. 1405 z późn. zm.). W związku z powyższym uzgodnienia, co do ewentualnej potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przekazanego projektu dokumentu należy dokonać z organem wymienionym w art. 57 ustawy Uoos tj. z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska. Jednocześnie DPWIS zastrzegł, iż przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko może być wymagane, jeżeli organ właściwy, o którym mowa w art. 57 (RDOŚ) stwierdzi, że projekt dokumentu wyznacza ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub że realizacja postanowień danego dokumentu może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Dnia 13 września 2018 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu wyraził pisemną opinię (znak WSI.410.436.2018.JN), iż dla Strategii Rozwoju Gminy Strzegom 2030 nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W opinii RDOŚ przedmiotowa Strategia jest dokumentem kierunkowym, a wskazane w niej działania mają charakter ogólny. W związku z powyższym przedmiotowy dokument nie przewiduje realizacji konkretnych inwestycji, które na tym etapie programowania można byłoby zakwalifikować do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Jednocześnie RDOŚ zwrócił uwagę, że przed przystąpieniem do prac należy we współpracy za

specjalistą ornitologiem i chiropterologiem dokonać przeglądu obiektu budowlanego pod kątem ewentualnego występowania schronień zwierząt (ptaków i nietoperzy) oraz zaplanować prace remontowe w sposób uwzględniający ochronę ww. grup zwierząt.

Reasumując powyższe należy stwierdzić, że „Strategia Rozwoju Gminy Strzegom 2030” nie jest planem konkretnych zidentyfikowanych przedsięwzięć, które generowałyby istotne oddziaływanie na środowisko, a stanowi jedynie informacje o planowanych kierunkach rozwoju gminy Strzegom. W związku z powyższym dla przedmiotowego dokumentu nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

SPIS TABEL

TABELA 1. LUDNOŚĆ (MIESZKAŃCY STALI) W GMINIE STRZEGOM STAN NA 31.XII.	6
TABELA 2. RUCH NATURALNY I MIGRACYJNY LUDNOŚCI GMINY STRZEGOM W LATACH 2012-2016.....	8
TABELA 3. STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI W GMINIE STRZEGOM	9
TABELA 4. RYNEK PRACY W GMINIE STRZEGOM NA TLE POWIATU	11
TABELA 5. PRZYCZYNY PRYZNANIA POMOCY W 2017 R.....	14
TABELA 6. ŚWIETLICE W GMINIE STRZEGOM	26
TABELA 7. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ (REJESTR REGON) W GMINIE STRZEGOM W LATACH 2012-2016.	30
TABELA 8. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ (WG. PKD) W GMINIE STRZEGOM W 2016 ROKU....	31
TABELA 9. WSKAŹNIKI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W GMINIE STRZEGOM, LATA 2012-2016	36
TABELA 10. ODPADY ZMIESZANE W LATACH 2012-2016 (NA MIESZKAŃCA)	51
TABELA 11. SPOTKANIA KONSULTACYJNO-WARSZTATOWE Z MIESZKAŃCAMI GMINY NA ETAPIE PRZYGOTOWANIA STRATEGII.	91

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1. POŁOŻENIE GMINY STRZEGOM NA TLE WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO I POWIATU ŚWIDNICKIEGO.	3
RYSUNEK 2. LICZBĄ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW	15
RYSUNEK 3 DOSTĘPNOŚĆ MIEJSC W PRZEDSZKOLACH	18
RYSUNEK 4. DOSTĘP DO OPIEKI ZDROWOTNEJ NA PODSTAWOWYM POZIOMIE	23
RYSUNEK 5. DOSTĘP DO PLACÓW ZABAW, BOISK I ŚWIETLIC	28
RYSUNEK 6. LICZBA PODMIOTÓW WPISANYCH DO REJESTRU REGON NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW	35
RYSUNEK 7. UTRZYMANIE DRÓG GMINNYCH I INFRASTRUKTURY DROGOWEJ	44
RYSUNEK 9. DOSTĘPNOŚĆ ŚCIEŻEK ROWEROWYCH	45
RYSUNEK 10. DOSTĘP DO SIECI KANALIZACYJNEJ.....	49
RYSUNEK 11. ZBIÓRKA ODPADÓW KOMUNALNYCH	52
RYSUNEK 12. PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ.....	84

UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR 65/18
RADY MIEJSKIEJ W STRZEGOMIU

z dnia 27 września 2018r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Strzegom 2030

Na przełomie 2017 i 2018 roku podjęte zostały prace nad trzema istotnymi dla Gminy Strzegom dokumentami strategicznymi, tj. aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa na lata 2020-2030, aktualizacją Strategii Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej z perspektywą do 2030 roku oraz opracowaniem Strategii rozwoju społeczno – gospodarczego południowej i zachodniej części województwa dolnośląskiego na lata 2020-2030, obejmującej swoim zasięgiem subregiony Wałbrzyski i Jeleniogórski (NUTS 3), zwanej „Strategia Sudety 2030”.

Gmina Strzegom posiada aktualnie strategię rozwoju na lata 2010-2020. W związku ze zbliżającym się upływem terminu obowiązywania dokumentu, a także mając na uwadze konieczność zsynchronizowania kierunków rozwoju gminy z kierunkami określonymi w ww. dokumentach wyższej rangi – zasadnym stało się podjęcie prac nad opracowaniem nowego dokumentu strategicznego o charakterze lokalnym, określającego kierunki rozwoju Gminy Strzegom do 2030 roku.

Opracowanie strategii gminy odbyło się z zapewnieniem możliwości udziału mieszkańców oraz innych zainteresowanych podmiotów, w szczególności w okresie 10.08.2018r.-14.09.2018r. umożliwiono składanie uwag i opinii do projektu strategii drogą tradycyjną (pisemnie) i elektroniczną.

Dokument, zgodnie z opiniami właściwych organów, nie musi być poddany procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Przyjęcie Strategii Rozwoju Gminy Strzegom 2030 jest niezbędne w celu zapewnienia podstaw dalszego zrównoważonego rozwoju gminy. Aktualny dokument strategiczny jest ponadto niezbędny w procedurze ubiegania się o środki finansowe ze źródeł zewnętrznych na dofinansowanie zarówno gminnych jak i innych podmiotów.